

MATIYU

Kaviyak o Colai Ayeet Matiyu

Akunak ḥeerti Joowo looc alye ci eet ci deer

1 ¹Zaar ci ɔl ween jijitigi Yesu ween Kiristo ween dole ci dɔl o Devid ween ḥeerti Ibrayim o kare naaga ɔl o Juz nɔɔnɔ ka kiiya neen ce. ²Ibrayim baale baati Aizak. Aizak baati Jakob. Jakob baati Juda ki ḥeerigin oogi. ³Juda baati Paraz kibeen Zera ween yaatineej neen Tamar. Paraz baati Ezron. Ezron baati Raam. ⁴Raam baati Aminadab. Aminadab baati Nacon. Nacon baati Salmon. ⁵Salmon baati Bowaz baal kazi yaatin ne Reyab. Bowaz baati Obed baal kazi yaatin zaar ne Ruz. Obed baati Jesi. ⁶Jesi baati alaan o kazi Devid.

Devid baati Solomon. Yaatine baale rak ɳaa ci eet o kazi Oraya. ⁷Solomon baati Riyoboyam. Riyoboyam baati Abija. Abija baati Asa. ⁸Asa baati Jeyozivat. Jeyozivat baati Joram. Joram baati Uziiya. ⁹Uziiya baati Jotam. Jotam baati Eyaz. Eyaz baati Izakiya. ¹⁰Izakiya baati Manasa. Manasa baati Amoon. Amoon baati Josiya. ¹¹Josiya baati Jikoniya ki gɔtɔnɔgi baal aritai waan baal agamin ɔl o Israyil, ma avɔyi ɔl nɔɔgɔ looce o kazi Babilan e.

¹²Zin vurta mazi ako agamnyi ɔl o Israyil, ma avɔyi ɔl nɔɔgɔ Babilana, Jikoniya ook izi baati Selitil. Selitil baati Zarubabel. ¹³Zarubabel baati Abiyud. Abiyud baati Iliyakim. Iliyakim baati Azɔr. ¹⁴Azor baati Zadok. Zadok baati Acim. Acim baati Eliyud. ¹⁵Eliyud baati Eliyezar. Eliyezar baati Maatan. Maatan baati Jakob. ¹⁶Jakob baati Josev ween eet o Meri ween yaati Yesu ween Kiristo.

¹⁷Izi zin bulowa ci ɔɔtɔ dook amɔtɔ wec akanai ḥaati Ibrayim zee been Devid. Bodo akanai ḥaati Devid zee been iiten baal agamin ɔl, ma avɔyi ɔl nɔɔnɔ Babilana e bulok amɔtɔ wec. Bodo akanai iinyaye baal agamin ɔl e zee been iiten baal aritan Kiristo e bulok amɔtɔ wec.

Tiryan o Yesu

¹⁸Zin Yesu Kiristo aritai gole ci abil kete. Baale yaatin Meri agam eeti ci kazi Josev ka kiriyi. Mazi ḥaan kitivica niini nɔɔnɔ, bar ajowa Meri ele anyake dolece ci anyononek Vɔnjize o Joowo. ¹⁹Maje Josev baale niini eet ci abon, ma alaq arɔɔŋ kɔbɔrak ɔl nyayiin ci Meri o, bar abaaban olla arɔɔŋ kotoŋ nɔɔnɔ nɔkɔ yɔɔt calaj akɔlak alyaan. ²⁰Mazi ḥaan abaaban niini gi nico, iiyak nɔɔnɔ toonnyaiti ci Joowo wunozyai, maaku anek ne, “Josev, borit o tatok o Devid, má abur Meri ḥaati avicane kizi ɳaa cun gaga, eeci dole ci anyak niini keja noko anyek nɔɔnɔ Vɔnjizi o Joowo. ²¹Arita tijeere logoz, ma akanei zaar ci kazi Yesu, eeci aku niini ka kiiya keela ɔl ogin baciinow.”

²²Akatai ni didi kaal nicigi kezedjai dook keleemte ebaal aduwake Jooi nyakaajan zooze o ane ne, ²³“Anyake katin kabarceni oman gole ci abiirni ɔl ooti, ma arita logoz, ma akanonek katin nɔɔnɔ zaara ci kazi Imanawil.” Kej ci zaar nicoko kazi ne Aavi Jooi ḥaatinai.

²⁴Mazi ako ajaaz Josev oojnyai, iiya didi ook itivica Meri eona aduwaki toonnyaiti o Joowo nɔɔnɔ e. ²⁵Mazin iinya ci baal anyayin Meri neke dook ḥaan koromte Josev ki nɔɔnɔ kizi ɳaa ki eet zee ma ako ookcai. Mazi ookcai dole, akatek Josev nɔɔnɔ zaar ci kazi Yesu.

Adiŋdijan ɔl ci ageny Yesu

2 ¹Aritai zin waanice Yesu kulture o kazi Bezilem looce o kazi Judiya irkite o eene Erod alaan. ḥintimiliny nɔkɔ ivita ɔl ogene ole o ɔɔn iyez kaal monyonye libire ci jenu o ivitak Jerusalem. ²Ma avu ajine azi ne, “Aavi logoti o aritai ka kizi alaan unoɔŋ Juz ḥaadaj? Ayelzai monyatot onine kicinta libire ci jenu kabaaka naaga e. Zin kanowana ka kiiya kidiŋdijanta nɔɔnɔ.”

³Mazi ako azii Erod ween alaan kibeen ɔl dook Jerusalema zɔɔz nico, ivirit nɔɔgɔ zinzeeti ɔrɔɔt ele. ⁴Ma awa Erod alaat o ceez o Joowo been alaat o demziinto ḥaatodoi, ma ajiŋ nɔɔgɔ genyiza anek ne, “Kiristo aritai dim katin ḥaadaj?”

⁵Ma abedeke niigi nɔɔnɔ anek ne, “Aritai katin niini kulture o kazi Bezilem looce o kazi Judiya. Anyak baale nyakaajan ci ayeet zɔɔz ci ane Jooi ne, ⁶Ineeta kurut o kazi Bezilem o abil Judiya adiŋdijan niina ɔrɔɔt, eeci aritai katin ḥaatun alaani ci ka kiiya kabal ɔl ogan Israyil.”

⁷Otowa ni Erod ɔl o avu libire o jenu e ka kɔɔt kozoozɔ ki nɔɔgɔ ḥaatineej doon, maaku ajiŋ niini nɔɔgɔ iiten ci da acini niigi monyatot ci tiryan ci dole ci ka kizi alaan ci Juz o. Ma aduwak niigi nɔɔnɔ iiten ci baal acini niigi monyatot o. ⁸Ma anek Erod nɔɔgɔ genyiza ne, “ɔɔtɔ zin oroopit dole nico Bezilema jurup zee mazi ajoowanu, ivita buk uduktayaŋ aneeta ka kook kidiŋdijan buk naana nɔɔnɔ.”

⁹Mazi adotiz zooze ci ona aduwak alaani nɔɔgɔ o, ɔtɔɔzɔ. Ma gola icinit niigi bodo monyatot baal rak acin e ele. ¹⁰Ma atalne niigi ɔrɔɔt ele. Ma oontane monyatot nici nɔɔgɔ ḥuma nɔkɔ zee ma ako abil ḥaati ona aave dole o ele. ¹¹ᬁnaante mazi avɔ niigi ceeza eecito, acin dole ki yaatin Meri, ma akani niigi kozonji looc adiŋdijan nɔɔnɔ. Okolit ni kaboot ugeec anyak e, ma anyek niigi nɔɔnɔ kaal ci titiny, warki ki karacenen been karkaret.

¹²Uduwak ni Jooi nɔɔgɔ wunozyai gi calaj amiironeke Erod. Ma ḥeere imiirte didi niigi gole oman ɔɔt looce uneer calaj adiir Erod.

Aviri Josev ki Meri dole avɔyi Masire

¹³Ma vurte o imiirtɔi ɔl nica, iiyak toonnyaiti ci Joowo Josev wunozyai, ma aricanek gi ci anek ne, “Tiŋa je! Dokonyi dole ki yaatin biti Masire. Bito aavu ḥinaante zee ma kanekin ne, Bada bodo, eeci tijeere Erod arɔɔŋ dole ka kuruk kadaak.” ¹⁴Itiŋa ni Josev ecodoi nɔkɔ iyiit dole ki yaatin baaline nico ele ooyi Masire. ¹⁵Ma ako abaak ḥinaante zee ma adaai Erod. Zin gi nici agooni o ka kelɛeme zɔɔz baal azi Jooi nyakaajan onin ne, “Kotowa ḥeeraan Masire ka kimirozek looc baal aritan e.”

Arəoŋ Erod kuruk Yesu

¹⁶ Mazi akə aga Erod əl baal avu libire o jenu e alaba da bar nəənə, otobor nəj ərəot ele. Ma aricanek takirnya kəöt kuruyit dəl o miliny macik anyak irkitok ram been o miliny ter ɳaan aritai Bezilema been vitenane o ajəŋzo dook. Agəən Erod nəkə o, eeci aduwak əl baal avu libire o jenu e nəənə zəəz ci anek ne, “Izi irkitowa ci ətə iiten baal kacina monyatot e zee been inoko o ram.” Gi ci zin aruyi Erod dəl ci miliny anyak irkitok ram been o ɳaan kurumit irkitok nicoko o neen.

¹⁷ Zin giye o aruwən dəlyə kadaayito Bezilema eleemnyai zəəz baal aduwa nyakajani o kazi Jirimaya e didi. ¹⁸ Azi baale niini ne, “Iziyə məloyi ci aluweki Recal dəl ogin kulture o kazi Rama nunun. Aboobi niini nəkə zee ma alaŋ ajaki been neen, eeci dəlyə ogine dook adaayito.”

Abadaak Josev ki Meri been Yesu Nazaret

¹⁹ Mazi akə adaai Erod, iiyak toonnyaiti ci Joowo Josev wunozyai Masire. ²⁰ Maaku anek nəənə ne, “Tiŋa je. Miirzi dole kibeen yaatin biti looce o Israyil. Eeci əl baal arəoŋ kuruyit dole kadaak e adaayito.”

²¹ Itiŋa ni Josev iyit dole ki yaatin abadake looc o Israyil. ²² Bar mazi akə azii bodo niini Arkiloz irigiz alaazet o baatin Erod abalun Judiya, ətəŋole niini ɳaati akə abaai ɳinaante. Zin buk itilo Jooi nəənə gola wunozyai laadun ka calaj akə Judiya. Ook ni niini abaak looce o kazi Galili. ²³ Aruwək niini kərək looc kulture onin kazi Nazaret. Itiroyai ni Yesu ɳinaante zee ma adikir, ka keleeme gi baal aduwa nyakajani azi ne, “Katin aga əl dook niini eet ci Nazaret.”

Uuwak Jən o oonyi baliin o Joowo

3 ¹ Ma vurta irkitowe ogen iiya eeti ci kazi Jən o oonyi, ma akana niini uuwayi balala looce o kazi Judiya. ² Agereny niini iinya dook anek əl ne, “Otonit baciinok ugooc ger agoonu, eeci baliin o Joowo izi ajən.”

³ Jən zin neen baal aduwa nyakajani o kazi Izaya e. Azi baale niini ne, “Agereny eeti oman balala azi ne, Idimdimantek Manyi gol onin. Amadek nəənə golok ogin keelit təp.”

⁴ Ma Jən nici waanice aborcek niini rumane ci agoonyai imane ci nyakaletu. Ma anyak kavali ceen ruceen barkonya, ma adak niini giroc ki lete kizi dayiin cigin neen.

⁵ Ma avunak əl dook nəənə Jerusalema ki Judiya buk kibeen vitene o ajəŋz liil o kazi Jordan dook. ⁶ Ma avu abad niigi mony baciinowe ugeec, ma oony niini nəəgə liile nico.

⁷ Mazi acin Jən əl o kazi Parici kibeen əl o kazi Sajuzi avunak nəənə ka kivita kicinit kaal ci agoən niini o, enewun nəəgə ne, “Igeet dəl ci kokonyawu coko! ɻeneen ci ilotuŋ ka odokonyit bornet noje o Joowo ka kiiya tjeere neke o? ⁸ Abon zin agoonu kaal ci abon ci ayelza gi ci utuŋtu niiga kaal o ger didi. ⁹ Mā bar anonu ne, Keegina dəl ci dəl o Ibrayim. Didile kaduwakun igeet, Jooi anyak dəyiz ci ookci biyen nico kiziti dəl ci Ibrayim labak. ¹⁰ Eelnu niiga kiyo keena. Olla zin inoko meleyi o payiin o Joowo ərewə ka keecawuŋ loota kiyo keeca keet o. Gəən zin laadun keet calaj arek kebere ci abon, ateedjak looc, ma akanonek goo.

¹¹ Kuunyuŋ zin inoko naana igeet maami doon ka keyelizyai badi mony o baciinok ugooc. Bar anyak eet oma ci ɳaan aku ka kiiya kotoony əl oogi ɳaatunoŋ Vəŋize o Joowo, ma apayek oogi goo. Adikir niini ərəot kujukan aneet. Ma alaŋ kaganona kanyayek naana nəənə caava ogin zoonu. ¹² Anyaa niini luli ci areke labi ɻət ka kejer labi ki jululu. Ma arek labi kebere karat, maje jululu avaat gooye o alaŋ adiiti been neen.”

¹³ Ma iitene nice iiya Yesu looce o kazi Galili. Aku akə ɳaati Jən ka kook kotoony Jən nəənə liile o kazi Jordan. ¹⁴ Majə Jən arəoŋ kujura ɳaati oonyi nəənə, eeci aga niini anyak Yesu dəyiz ci appe kujuk nəənə. Ma anek Jən nəənə ne, “Alaŋ agən ɳaati kuunyin naana ineet, bar karooŋyin ineet toonyan aneet.”

¹⁵ Ma abedeke Yesu nəənə anek ne, “Anyek kibil kiyo kaduwakin noko. Abon kagoən naaga nəkə rak ka kooleyai gi o arooŋjekan Jooi aneet kutugu.” Agama ni Jən zəəz nico, ma oony nəənə. ¹⁶ Mazi akə adotiz toonyenta, ɻoyai Yesu maami, ma akole tammu keŋ, ma acin niini Vəŋiz o Joowo ɳaati akunake looc kiyo yəelac o, maaku abil ɳaatin. ¹⁷ Ma azi məloyi ciaku Joowa tammu tadəna ne, “ɻeeran onan kareez neen nici. Katalne naana ɳaatin ərəot ele.”

Arəoŋ Loryen kuulal lipliŋoŋ o Yesu

4 ¹ Iyit ni Vəŋizi o Joowo Yesu ooyi balala ka kook kicina Loryenti nəənə. ² Mazi akə aavi niini ɳinaante kəkəm dayiin iinya eet ram been baalinok eet ram, aburek nəənə magiz ərəot ele. ³ Iiyak ni Loryen nəənə, maaku anek ne, “Mā een didi ɻeerti Joowo, towi di biyen nicoko kizi dayiin.”

⁴ Abedeke Yesu nəənə anek ne, “Akəm! Azi waragewi o Joowo ne, Alaŋ eeti ci deer arogni dayiin doon, bar buk arogni niini zoozok o aduŋna otoge o Joowo.”

⁵ Itiŋawi ni bodo Loryen Yesu ɳinaante ooyi Jerusalema, ma akə atəodi ceez o Joowo taden. ⁶ Ma anek nəənə ne, “Mā een ɻeerti Joowo didi, kul di ɳinaanto taak tədə, eeci azi waragewi o Joowo ne, ɻaan itoona Jooi toonnyak ogin ka kivita katabuŋtawin niigi ineet calaj iinai looc kuruktin biyen zəəz.”

⁷ Abedeke Yesu nəənə anek ne, “Akəm! Azi buk waragewi o Joowo ne, Mā acina Jook ween Manyi unun.”

⁸ Itiŋawi ni Loryen Yesu ɳinaante bodo ooyi biye ci wun kal, ma akə ayelek nəənə diŋdiŋoŋ o baliin o loocu dook. ⁹ Ma anek niini Yesu ne, “Mā akane kozonji looc, ma adiŋdiŋan aneet, kanyin koca kaal ci acin noko dook kizi cugun.”

¹⁰ Ma abedeke Yesu nəənə anek ne, “Ineet Loryen, nyeye ɳaatin! Azi warage o Joowo ne, Idiŋdiŋanit Jook ween Manyi unoŋ. Iliŋliŋtozek nəənə doon.”

¹¹ ɻət ni didi Loryen ɳaatin, ma avu toonnyawa o Joowo, ma avu atirit Yesu.

¹²⁻¹³ Ma iitene oman mazi akə azii Yesu acabit əl Jən, itiŋa niini imiirozek kurut o kazi Nazaret abil Galiliya, ma ɳaan buk kook komon ɳinaante ɻinti wun, bar idicek ook abaak kulture o kazi Kapernam abil liil o Galili otoga ɳaati ajəŋzo ki loocok o kazi Zebulon been Navtali.

¹⁴ Ma akə uuwak niini ɳinaante ka keleeme gi baal aduwa nyakajani o kazi Izaya baal ane ne, ¹⁵ “Loocok o kazi Zebulon kibeen Navtali noko eel liil o Jordan baagita looce o kazi Galili abaayi əl o Juz kibeen buk moden oogi. ¹⁶ Ma əl o abaak muure o anyak dəyiz ɳinaante acin iima vooritin ci appe ərəot.”

¹⁷ Ma iitene nice akata Yesu uuwayi onin anek əl ne, “Otonit baciinok ugooc, eeci baliin o Joowo izi ajən.”

¹⁸ Ma iinyaye niceke mazi akə awə Yesu liil o Galili otoga, icin niini əl ceen ram adete cabaya, Saiman o kazi Pitər kibeen Andoru ween gətəni. ¹⁹ Ma anek Yesu nəəgə ne, “Invita korkorit ki aneet. Ijaan kakə kademezun igeet ka edetit əl ci deer ka goonanyaaktak nəəgə Jook.” ²⁰ Enico ele otoŋtek niigi cabayet ugeec e looc, oneec nəəno.

²¹ Mazi jaan awə niigi njintimiliny nəkə, acin Yesu bodo əl oogi ceen gətən een ram, Jemis ki Jən. Arome niigi kibeen baatineej ci kazi Zebedi kavoola. Acap cabayet jurun ka kedetit. Ma awa Yesu nəəgə. ²² Enico ele otoŋtek niigi kavool kibeen baatineej looc, ma ərkər kibeen Yesu.

Uuwak Yesu kaviyak o Joowa, ma arogoz əl moorizowę

²³ Ma azəp Yesu Galili dook ademez əl ceezine o əl o Juz lotento, ma uwak kaviyak o abon akati baliin o Joowo, ma arogoz niini əl ci olla ajowa moorizowę ci meelik kejti ger. ²⁴ Ma avə kaviyawa cigine o kəo kiziikte looce o kazi Siriya reena many. Maanyaak əl nəəno ɣjaante əl ci anyak moorizok kebere dook ka kiiya korogoz niini nəəgə. Ma arogoz didi niini əl nicoko dook, mayo nuun een əl o anyak minij ci Loryento ki əl ci abice ki əl ci rəbrebik arogoz buk. ²⁵ Ma ano nəəno əl ci meel Galiliya ki Dekapolisa ki Jerusalema ki Judiya been əl o abaak liil o Jordan baagita.

Baayiz o arəəj Jooi

5 ¹ Mazi akə acin Yesu kəle ci meel avunak nəəno nəkə, ərəət be, ma akə aavi loota be əəwa. Ma avu aliya tuyawa ogine nəəno kau. ² Ma akana niini demziin ci adəmzi nəəgə azi ne,

³ “Amayuwi əl o arəəj gol o Joowo, eeci baliin o Joowo izi cineeq. ⁴ Amayuwi əl o abad mony zinzeetine kaale ugeec agoon, eeci tijeere azoozek Jooi nəəgə. ⁵ Amayuwi əl o acelbezan eleeti, eeci tijeere ajowa niigi kaal o aterkedek Jooi nəəgə.

⁶ Amayuwi əl o arəəj kuzuuti ɣəəz o Joowo doon kujuk kaal dook loota, eeci ɣjaan atirit Jooi nəəgə kutuguzə kaal ci abon. ⁷ Amayuwi əl o awucnek ɣəənja ogen, ma alaj acaca kaal o ger agoonek əl nəəgə, eeci buk tijeere awucnek niigi Jook. ⁸ Amayuwi əl o iimi zinzeeti ɣjaaten Jook, eeci tijeere acin niigi Jook. ⁹ Amayuwi əl o alinlij ganom əla, eeci tijeere anyek Jooi nəəgə kizi dol cigin een didi. ¹⁰ Amayuwi əl o agide giye o agooni kaal o aricanek Jooi nəəgə kutuguzə, eeci baliin o Joowo izi cineeq.

¹¹ Amayuwenu niiga, eeci goon amezu dominet ki giden o akanuj əl igeet vələja giye o anuyaŋ niiga aneet. ¹² Amayuwenu niiga ərəət ele, eeci azoonekuŋ Jooi vəyit ci appe ərəət tammu tadena. Agaac zin buk baale nyakanjaneta o Joowo amez giden kiyo niiga noko.

Aduwa Yesu yabziin ci akati mele

¹³ Eelnu niiga kiyo mélé o əla dook loota ɣina. Bar zin goon mā idicai mélé mokcarənti, akəm bodo gol oma ci ka kanycke komokcar been neen. Izi gerze nəkə zee ma ajukonek tuu kizi gi ci labak, ma arəc əl ɣəəne.

Aduwa Yesu yabziin ci akati vooritin

¹⁴ Eelnu niiga kiyo vooritin o modeni dook loota ɣina. Goon kuturi ci eenycaj be əəwa, alaj aroodi ɣjaati acini əl been neen.

¹⁵ Akəm eet ci atokol lamba muura, ma abuj ija. Bar atokol, ma anyek kataraan ceez kej dook. ¹⁶ Abon zin buk niiga ataranu əl dook loota ɣina kaale ugooc abon agoonu ka kanycek niigi baatinai o aavi tammu tadena zany bonate unoony.

Agamit ɣəəz o Joowo gole ci abon

¹⁷ Má abaabanu aziyu ne, Kakun ka kiiya kuulal warage o Joowo. Akəm! Alaj kakun ka kiiya kutugu nəkə, bar kakun ka keleemnyai kejti ci zoozok o ayeedi waragewe o Joowo keelit təp. ¹⁸ Didile kaduwakuŋ igeet, akə zee ma ətornəke tammu taden ki tədə, akəm lotinowe nicoko njintimiliny ter aaryai been neen zee ma iina kaal o aduwa Jooi waragewe onin dook. ¹⁹ Ma eeti ci acelbezan lotinet ci miliny lotinowe o Joowo, ma bar anyek kizi gi ci miliny labak, ma ademez ɣəənji oogi kutuguzə kiyo niini o, acelbezeni buk katin niini baliinte o Joowo kizi gi ci labak. Majə eeti ci azooni lotinok nicoko, ma ademez ɣəənji oogi kutuguzə kiyo buk niini o, adiŋdijani buk katin niini baliinte o Joowo nəkə. ²⁰ Kaduwakuŋ zin naana igeet, mā alaj abonanu ərəət zinzeetine ugooc ujukit bonat ci əl o Parici kibeen alaat o ademzek əl lotinok, alaj avoyu baliinte o Joowo been neen.

Demziin ci akati bornet nəŋ

²¹ Aziijnu baale goon azi keerita ogaac ne, Má amuny eet ci deer. Mā alam eet ci amony eet ci deer, abon anyaayak rooni. ²² Bar zin naana kanekuj ne, Mā alam eet ci olla abornek ɣəənji, apawonek nəəno gerzit. Mā anek eeti ɣəənji ne, Olla niina arogi gaga, akəm gi ci ka doma, abon apawonek buk nəəno gerzit. Majə eeti ci anek ɣəənji ne, Een niina aliayi ci dəmədəm, ajukonek niini goo o Loryento.

²³⁻²⁴ Zin goon mā anyak gi ci arooj ka taabi Jook ɣjaao taabinto, ma anyak da eet oma ci abornekin ɣəənji, tonej rak gi ci ona anyaai Jook noko looc ɣina, iyiik rak ərəət idica ki gotonu gi ci abornekin niini ineet ɣəənji o zee abada ni ka ija taap Jook.

²⁵ Mā anyak eet ci arəəj kooyin ineet rooni, abon aminyu niina ki nəəno idica gi nico taman ɣəəla ɣina əl ɣjaati ɣjaan urumti rooni. Mā alaj agoon nəkə, akoyin koca niini ineet alaane o roonnyo, ma ɣjaante anyek alaani nici takirnya kəot kacaptin ineet.

²⁶ Didile kaduwakin ineet, mā ɣjaan ruk karama, alaj koca oogjai been neen.

Demziin ci akati zoocmaz

²⁷ Aziijnu baale goon azi keerita ugooc ne, Má adoma zoocmaz. ²⁸ Bar zin inoko kaduwakuŋ naana ineet kanekuj ne, Mā anyak eet ci olla ɣjaati culu alina, ma arəəj ziniza keleemtə ki nəəno, utuguzə bar niini zoocmaz ki nəəno odota ɣume o Joowo. ²⁹ Zin mā abacakın kebereci cune azo o gi ci ger, kata bitaala kodowiwin kebereci. Abon bar ɣjaati adowinin kebereci kujuk ɣjaati anyaye kebere dook, ma ajukonek ele dook goo o Loryento eecito. ³⁰ Mā anyin aziiti cune azo o baca baciinok, teedak bitaalin jukek tuu. Abon bar ɣjaati adowinin aziiti kujuk ɣjaati anyaye azeen dook, ma ajukonek ele dook goo o Loryento.

Demziin ci ɳaa ci aaryai

³¹ Aziijnyu baale gɔ̄n azi keerita ugooc ne, Mā atoɔk eeti ɳaa cin, abon ayeedak niini nɔ̄ɔnɔ warage ci aryanto. ³² Bar zin inoko naana kanekuj ne, Mā atoɔk eeti ɳaa cin gaga nɔ̄kɔ ɳaati alaŋ agami zoocmaza, ma akɔ ariyi ɳaa nico bodo eeti oman, anyek niini ɳaa nico kodoma zoocmaz. Buk eeti ci ariyi nɔ̄ɔnɔ o odoma zoocmaz.

Demziin ci akati gi ci kitooni Jook gaga

³³ Aziijnu baale gɔ̄n zɔ̄ɔz ci azi ne, Mā itoonu zaar o Joowo gaga. Bar mā itoonu Jook, abon didi agoonu gi nico. ³⁴ Bar zin inoko naana kanekuj ne, Mā itoonu Jook been neen. Buk mā itoonu tammu taden, eeci tammu tadena ɳino abaai Jooi alya neen.

³⁵ Buk mā itoonu tɔ̄dɔ, eeci tɔ̄dɔwa een ɳino ataadek Jooi zɔ̄ɔ neen. Buk mā itoonu Jerusalem, eeci een kutur o alaan o adikir neen.

³⁶ Mā bar buk itoonu eleeti ugooc maany, eeci alaŋ niiga aganeku otowee imitat codoi ʈɔ̄r ootine cugooc o kizi vɔ̄ɔr, karabɔ̄ŋ kizi koli. ³⁷ Olla gɔ̄n iziti ne, Yɔ̄ŋ, karabɔ̄ŋ aziyu ne, Akɔm! Eeci zoozowa ogen ci arooŋnyu udukta neke avu Loryenta.

Demziin ci akati cacinet

³⁸ Iziiktu buk baale azi ɔl ne, Mā akana eeti gɔ̄n kebererec, akata buk nɔ̄ɔnɔ kebererec. Mā aliba eeti gɔ̄n nyigitat, ilibta buk nɔ̄ɔnɔ nyigitat. ³⁹ Bar zin naana inoko kanekuj ne, Mā agoonekin eeti gi ci ger, mā acaca been neen. Mā arookin eeti voret ci azo o, towek bodo ci kajeto o. ⁴⁰ Mā akoyin eeti oman rooni arɔ̄ɔŋ kaamawin rum unun zinzeetinu, anyek buk nɔ̄ɔnɔ rum unun malkinto. ⁴¹ Mā arooŋnyin takirenti oman nyayek nɔ̄ɔnɔ ijo cigin dɔ̄yiza ɳintimiliny, nyayek nɔ̄ɔnɔ ɳinti wun kal. ⁴² Mā anyak eet ci alayin gi ci alayin, ma anyei niina gi nico, anyek nɔ̄ɔnɔ labak. Buk mā arɔ̄ɔŋ eeti gi ci akɔ alinliŋi zee ɳaan abadakin tijeere, anyek nɔ̄ɔnɔ labak.

Ereezit ɔl o amarninuŋ

⁴³ Aziijnyu baale gɔ̄n azi keerita ugooc ne, Ereezit lanotugoooc doon! Otoborit ɔl o amarninuŋ igeet! ⁴⁴ Bar zin inoko naana kanekuj ne, Ereezit buk ɔl o amarninuŋ igeet. Ijintek buk Jook ɔl o agiduŋ. ⁴⁵ Mā agoonu nɔ̄kɔ, izitu koca niiga didi dɔl o baatunoɔŋ o aavi tammu taden. Eeci anyek niini ii kuduna, ma ataran ɔl o abon kibeen ɔl o ger buk. Ma anyek buk niini tammu taden kitilak maam ɔl o abon ki ɔl o ger dook. ⁴⁶ Mā areezu ɔl o areezuŋ igeet doon, alaŋ koca atitinyuŋ Jooi igeet, eeci ɔl o gerze agoon gɔ̄n buk niigi nɔ̄kɔ. ⁴⁷ Mā azaayu lanotugoooc doon, anyek gi ci utuguzu abon kujuk kaal o agoon ɔl o alaŋ atuwe tɔ? Mayo nuun een ɔl o alaŋ atuwe gɔ̄n buk agoon niigi nɔ̄kɔ. ⁴⁸ Abon zin niiga areezu ɔl dook ɔrɔɔt kiyo buk baatunoɔŋ o aavi tammu taden o.

Demziin ci akati irken ween didi ole ci amaat

6 ¹ Egenyit! Mā alinliŋnyu liŋliŋɔŋ o Joowo ɔl kɔrgena ka olla bar kicinit niigi kaal ci agoonu o. Mā agoonu kaal ci eel nɔ̄kɔ ɔl kɔrgena, alaŋ ajowanu vɔ̄yit ɳaati baatunoɔŋ o aavi tammu taden been neen.

² Zin gɔ̄n mā arooŋnyu itiritit eet ci amaat, mā aboraku ɔl dook kiyo gɔ̄n agoon ɔl o ayalza eleeti o. Agoon gɔ̄n niigi kaal ci abon ceezine o lotento kibeen golowe ka katanaazɔ ɔl nɔ̄ɔgɔ kaale nicoko. Zin giye nico abon agayu niiga uruktozek nɔ̄ɔgɔ vɔ̄yita ugeec dook loota ɳina odota. ³ Bar zin gɔ̄n niiga mā atiritu eet ci amaat, itiritit nɔ̄ɔnɔ gole ci lanotugoooc o orkoryu alya alaŋ aga been neen. ⁴ Anyek gi nico kizi gi ci agaya niiga doon. ɳaan aruwekun igeet vɔ̄yit o agoonu nɔ̄kɔ baatunoɔŋ o acin kaal nicoko roodinta.

Demziin ci akati ɳaryiin zinize ci abon

⁵ Gɔ̄n ma ajinu Jook, mā eelnu kiyo ɔl o gɔ̄n arɔ̄ɔŋ ka keyelizta eleeti ɔla o. Areɛz gɔ̄n niigi ɳaati eelni jena ɔl kɔrgena ceezine o lotento been golowe, ma ajin Jook ka kicinit ɔl nɔ̄ɔgɔ. Abon zin agayu niiga uruktozek nɔ̄ɔgɔ vɔ̄yita ugeec loota ɳina odota. ⁶ Bar zin niiga mā gɔ̄n arooŋnyu ijinit Jook, ɔɔtɔ ceezine ugooc eecit, onyoogit karogi. Ijintu ni baatunoɔŋ o aga kaal dook. ɳaan anyuŋ niini igeet kaal o arooŋnyu ɳaaten nɔ̄ɔnɔ o acin kaal o agoonu niiga roodinta dook.

⁷ Gɔ̄n mā ajinu Jook, mā aduwanu zoozok ci wuntik akɔm kenți kiyo ɔl o alaŋ atuwe gɔ̄n abaaban niigi anɔ ne, Coma azii Jooi ɳaryiin cineŋ wun o. ⁸ Mā zin eelnu kiyo niigi o been neen. Eeci baatunoɔŋ aga kaal o arooŋnyu niiga rogete unoɔŋ laadun injaan buk ijimit niiga nɔ̄ɔnɔ. ⁹ Zin gɔ̄n ma aŋaryinu, aŋaruyɔ gole ci atobɔ kibeen co. Baatinaaq o aave tamma, anyek ɔl kidiŋdiŋanit zaar ugun. ¹⁰ Anyek baliin unun kiiya. Anyek rooŋinet unun kutuguwe loocowe kiyo tamma o. ¹¹ Nyet dayiin onaaj iiten codoi waanico. ¹² Toŋ baciinok ogaacak kiyo kuujna kaal o abaca ɔl ɳaatinaaj o. ¹³ Nyet dɔ̄yiz ka calaj acinanet kaala o gerze.

¹⁴ Mā ooŋneku niiga ɔl oogi kaal o abaca ɳaatunoɔŋ, ooŋnekur buk baatunoɔŋ o aavi tammu taden igeet kaal ugooc abacanu. ¹⁵ Mazi alaŋ ooŋneku niiga ɔl oogi kaal o ger agoonekuŋ niigi igeet, alaŋ buk koca baatunoɔŋ o aavi tammu taden ooŋnekur igeet kaal o abacanu been neen.

Demziin ci kooŋni dayiin zinzeetine ci abon

¹⁶ Gɔ̄n mā uuŋnu dayiin ka idiŋdiŋanit Jook, mā anyoranu ɳumti kiyo ɔl o gɔ̄n arɔ̄ɔŋ keyelizta eleeti ɔla o. Gɔ̄n niigi ma ooŋ dayiin, alɔŋa eleeti, ma azɔp looc, ka kagaac ɔl nɔ̄ɔgɔ ooŋ dayiin ka kidiŋdiŋanit Jook. Abon zin agayu niiga uruktozek nɔ̄ɔgɔ vɔ̄yita cigeec loota ɳina odota. ¹⁷⁻¹⁸ Gɔ̄n zin ma ooŋnu niiga dayiin ka idiŋdiŋanit Jook, otoonyit ɳumti, ma avilanu ooti juruŋ, ka calaj aga ɔl ogen uuŋnu niiga dayiin. ɳaan agayuŋ igeet baatunoɔŋ o aga kaal dook. ɳaan aruwekun niini igeet vɔ̄yit kaale o abon agoonu roodinta dook.

Demziin ci akati arɔ̄kzet o itaŋnyi tammu taden

¹⁹ Mā itaŋku eleeti arɔ̄kzet loota ɳina, eeci arɔ̄kzet ci loocu adak tɔ̄dɔwa ki zizaac, ma agɔ̄rɔz agoryawa. ²⁰ Abon zin iyanjeku eleeti arɔ̄kzet tammu taden, eeci ɳinaante alaŋ adak zizaaca ki tɔ̄dɔ, ma akɔm agoryak ci ka kogorozit. ²¹ Eeci ɳino iyanjin arɔ̄kzet unoɔŋ, ɳino buk aavtiye zinzeeti ugooc neen.

Tokolec o alyo

²² Ma kebere tokolec ci alyo gi. Mā abon kebere cugune o, aavi buk ele cune o dook vooritina. ²³ Bar mazi gerze kebere cugune o, aavi buk ele cune o dook muura, ma muuri nici gerze ḥrōt ele.

Demziin ci akati inoni ci kiinoni kaal

²⁴ Akōm laadun eet ci alijlijjonek alaat ram. Mā agoon niini noko, areez koca codoi ḥaatineep ḥrōt, ma amarnin codoi. Karabōj anjole codoi, ma apez codoi. Zin gole nico alaj abon ḥaati kalinlijjoneke Jook, ma bodo kalinlijj guruc.

²⁵ Inoko zin kanekuj ne, Má iinonu maam ki dayiin o aroojny ka orogti, karabōj een rumane ci ka uburucek eleeti. Eeci rogeti titiny ḥrōt kujuk dayiin, maje ele titiny ḥrōt kujuk rumane. ²⁶ Icinit di kibaali o too ḥaati akuli tammu keja labak. Alaj niigi adowē, ma akōm nōgō labi ci ateedek piimane. Zin baatunoon o aavi tammu tadena neen o anyek nōgō dayiin. Bar zin niiga adiŋdiŋny ḥrōt ujikit nōgō. ²⁷ Ḫeneen inoko ḥaatunoon ci azaac roget cin kizi wun iitene codoi ṭor noko inoninta?

²⁸ Ilinonu zin rumane gaga naa? Icinit di! Koroboli adujna ku? Alaj niigi alijlijj, ma alaj alolak eleeti rumane. ²⁹ Kaduwakuj zin igeet kanekuj ne, Mayo nuun een Solomon baal een aroi ḥrōt e alaj anyak rumane ci alina kiyo goon koroboli o. ³⁰ Mazi alinatan Jooi koroboli o goon alina waanico, ma bodo tijeere araaba kör o, alaj agayu Jooi anyuŋ buk igeet rumane? Anyaku didi te niiga tuwen ci miliny ḥrōt giye ci iinonu kaal noko. ³¹ Má iinonu zin gi ci aniyu ne, Kayo kojokta dayiin ḥaadaj? Karabōj aniyu ne, Kayo kojokta kaal ci kawot ḥaadaj? Karabōj aniyu ne, Kayo kojokta rumane ci kanyak ḥaadaj? ³² Eeci kaal nicoko abaaban goon ɔl o loocu tup noko. Bar zin baatunoon o aavi tammu tadena aga noko aroojny niiga kaal nicoko dook o. ³³ Bar zin rak ɔowa ooritnōj oroojtit baliin o Joowo. Utuguz kaal o abon aroojekuj niini igeet utuguz ḥaan vurta anyuŋ niini igeet kaal nicoko dook. ³⁴ Má iinonu kaal ci tijeertinu, eeci Jooi ḥaan aga niini niceke. Olla utuguz kaal ci te agoonu waanico o doon.

Má apayeku ɔl gerzitin

⁷ ¹ Má apayeku ɔl oogi gerzitin ka calaj buk apayekuj Jooi igeet gerzitin. ² Eeci mā apayeku ɔl oogi gerzitin, apayekuj buk Jooi igeet gerzitin noko. ³ Naa zin rican gi ci abil keberece ci gonon o, ma bar alaj abaaban rak gi ci appe abil keberece cuno o? ⁴ Ku anei gon oma ne, Jai kaarawin gi ci anyei kebereca o, ma gi ci appe abil keberece cun o alaj rak aara naa? ⁵ Zin niina ci adiŋdiŋan ele volčja o aara rak gi ci appe abil keberece cun o ɔowa zee mazi icino juruŋ, bito zin aara gi ci abil keberece ci gottenon e.

Demziin ci akati momoz

⁶ Má anyeku kaal o abon titiny orze, eeci alaj agayu karabōj iiten oma ookconekej igeet ele, ma adakuŋ. Má ajukeku ziira ugooc alina kɔccɔbanen kɔrgen, eeci arocek koca tðð zɔ̄ne.

Emeda aŋaruyɔ

⁷ Ijjintō, ḥaan anyononekuj. Ḫrōjto, ḥaan ajowanu. Eterenit karogi, ḥaan akolonekuj. ⁸ Eeci eeti ci ajine, anyononek nōnōgi o ajin Joowa. Eeti ci aroojnyi, ajowa gi o arəj Joowa. Maje eeti ci ateren karogi, akolonek nōnō karogi o Joowo. ⁹ Inoko ḥaatunoon ḥeneen ci goon mā ajin ḥeerin dokoc, anyek bar niini nōnō be? ¹⁰ Karabōj mā ajin niini nōnō kulugit, anyek bar kowat? ¹¹ Mayo nuun eeginu gerze noko, agayu kaal ci abon anyeku dōl ugooc noko. Zin bar baatunoon o aavi tammu tadena anyek ɔl o ajin nōnō kaal ci abon ḥrōt kujukuj igeet.

¹² Utuguzek ɔl oogi buk kaal o aroojny niiga nōgō kutuguzeyuj igeet. Nici kej o lotinok o Mosis been zoozok o nyakanjanetu neen.

Demziin ci akati gol o akoyet tammu tadena

¹³ Oneec zin gol o lodoci akɔ araane o lodoci. Ma gol nici gol o akɔ tammu tadena neen. Ano zin gol nico ɔl ci miliny ter, eeci adoi ḥrōt. ¹⁴ Maje gol o akɔ gooye o Loryento ałcɔl niini ḥrōt. Ma ano gol nico ɔl ci meelik ger, eeci aboke ḥrōt.

Yabziin ci keetu ki kebere ogin

¹⁵ Egenyit nyakanjanete o volongo. Goon ma kacin nōgō eci bitaalu gonone kiyo eezana ween aza o. Maje bar zinzeeti ugeec eecito eel kiyo guzule o. ¹⁶ Ḫaan zin agayu nōgō kaale o agoon. Kaga zin goon laadun keena ceen tirɔ alaj abiirna kebere ci kinirowu. Buk larbō alaj abiirna kebere ci gemenyowu. ¹⁷ Ma keet ci abon abiirna buk kebere ci abon. Maje keet ci gerze abiirna kebere ci ger amadowez. ¹⁸ Ma keet ci abon alaj abiirna kebere ci ger. Maje buk keet ci gerze alaj abiirna kebere ci abon. ¹⁹ Ma keen o alaj anyak kebere ci abon keene o goon adok ɔl ateedjak looc, ma ajukonek goo. ²⁰ Ḫaan zin agayu nyakanjanet o volongo kaale ugeec agoon.

Yabziin ci akati nuyak o alaj een didi

²¹ Alaj ɔl dook o awuyan aneet azi ne, Manyi, Manyi, aridonek katin baliin o Joowo. Av ḥinaante ɔl o goon agoon kaal o aroojek baaba o aavi tammu tadena nōgō kutuguzo doon. ²² Mazi iitene ci aku katin e ɔl ci meel avu anekan ne, Manyi, Manyi, baale goon kaduwaka ɔl kavyak o Joowo zaare ugun. Buk baale goon kaarana minij o Loryento ɔla zaare ugun. Ma kagoona kaal ci meel ateet ɔl biye zaare ugun.” ²³ Kanei zin katin naana nōgō ne, Alaj kagayuj igeet been neen. Enyekte ḥaatan ḥina lorye ci onjenu coko.

Yabziin ci akati eet ci tarbal kibeen eet ci ageny ḥaati eenyci ceezi

²⁴ Ma eeti ci azii zoozok cigan noko, ma azooni zinize onin dook, atobō niini kibeen eet ci ageny eenycet ceezi cin kutur ɔowa. ²⁵ Mazi atiil tammu ḥrōt, ma ariya tawani, ma ivaan ḥoɔti ḥrōt, alaj ceez nici aruk looc been neen, eeci eenyci kutur ɔowa.

²⁶ Maje eeti ci azii zoozok cigan noko, ma alaj azooni, abil niini kiyo eeti ci tarbal eenycet ceez nyarata o. ²⁷ Mazi atiil tammu ḥrōt, ma ariya tawani, ma ivaan ḥoɔti ḥrōt, aruk ceez nici looc kɔɔyɔye lai, eeci eenyci nyarat keja.”

Abiir ɔl ooti genyize o Yesu

²⁸ Mazi akɔ adica Yesu demziin nico, ibiirit ɔl dook ooti tet gole cin ademzin noko. ²⁹ Eeci alaj demziin cine o atobo ki demziin o alaat ugeec gɔɔn ademzek nɔɔgɔ lotinok, bar ademze niini kizi eet o didi anyak alaazet.

Arogoy Yesu ɔl ci meelik moorizowe

8 ¹ Mazi alocai Yesu be tadena, unuya nɔɔnɔ ɔl ci meel ger. ² Ma akunak eeti ci anyak mooriz o gidaj nɔɔnɔ, maaku akani kozonji looc nɔɔnɔ ḥuma, ma azi ne, "Manyi, mā arooj rogozan kizi maya, rogozan."

³ Ma anek Yesu nɔɔnɔ ne, "Karooj kuruguzin." Ma itoon Yesu aziit, ma uum nɔɔnɔ azi ne, "Izi zin maya." Enico ele izi moorizi onine e ɬim. Orok didi niini kobona kigirgir ele kiyo da alaj amoɔr o. ⁴ Ma anek Yesu nɔɔnɔ ne, "Ziiyan di. Mā akɔ aduwai zoɔz nico eet oma, bar bitɔ yelek ele alaan o ceez o Joowo ka kook kicinin niini ineet. Buk bitɔ taap Jook ebaal aduwani lotinowa o Mosis, ka kagayin ɔl dook didi urugu niina moorize baal amoɔrni e."

⁵ Mazi akunak Yesu kutur o kazi Kapernam, iiya urumtɔ ki alaan ci takirnya o Rom. Ma ilalek alaani nici Yesu arɔɔj tirten.

⁶ Azi ne, "Manyi, amoɔr gabarenti cane ɔl ɔrɔɔt ele. Cɔŋ niini onyite codoi ʃor noko, ma alaj anim kitija jena. Apirnane nɔɔnɔ balɔnti ci amoɔrni noko ɔrɔɔt ele."

⁷ Ma abedeke Yesu nɔɔnɔ anek ne, "Ijaan kakɔ kanyi nɔɔnɔ kizi maya."

⁸ Ma anek alaani nici Yesu ne, "Akɔm Manyi. Alan agano ḥaati akunake niina kɔrɔk can o. Kaga noko olla mɔlɔyi ci aduwa niina ḥina arogoy tedec gabaren can noko. ⁹ Kanyei buk naana alaat oogi ci adikir ḥaatan alaazeta, ma kazii naana zoɔzok cigeec. Ma bodo buk naana keen alaan ci adikir takirnyai, ma aziijan niigi aneet. Mā kanei co ne, Bitɔ kete, akɔ. Mā kanei ce ne, Ija, aku. Buk mā kanei gabara organ ne, Utuguz gi co, agoɔn."

¹⁰ Mazi azii Yesu gi nico, ibiir nɔɔnɔ ɔɔrɔɔt ele, ma anek ɔl ona ano nɔɔnɔ e ne, "Didile kaduwakuŋ igeet, ḥaan baal reen ḥaan kicin ole o Israyil dook eet ci atuyan ɔrɔɔt kiyo eeti nici noko! ¹¹ Abon aadanu gi ce. Avu katin ɔl ci meel atuyan aneet libire ci jenu o, ma avu ogene libire ci nyagjo o. Ma avu aavtiz niigi dook loota kibeen Ibrayim ki Aizak been Jakob baliinte o Joowo.

¹² Maje bar ɔl o Israyil ogen o waan agano ḥaati avɔy i baliinte o Joowo, ma bar alaj arɔɔj kutuyan aneet, atoowonek katin niigi muur bitaala reena many, ma alu niigi ḥinaante zee ma adak nyigit kirkic kirkic balɔnta kibeen badi mony."

¹³ Enek ni Yesu alaan nico ne, "Bitɔ ɔl. Ma gi o atu niina ḥaan agoononekin ineet." Ma ziite ci azɔɔzɔne niigi neke ele urugun gabarenti o alaano nico.

¹⁴ Mazi akɔ Yesu ole o Pitɔr, amoda inyik o Pitɔr amoɔr. Anyak tadiwɔn ci ɔɔŋe onyite codoi noko. ¹⁵ Mazi uum Yesu nɔɔnɔ aziit, izi maya enico ele, ma ijaaaz, ma akɔ agoonek nɔɔnɔ dayiin.

¹⁶ Ma yomana anyaaktak ɔl Yesu ɔl ci meel ger ci anyak minij o Loryento eleetine. Mazi aduwa Yesu olla zoɔz ci aduwa, adujna minija ci Loryento noko ḥaatineej ecodoi noko. Ma arogoy niini ɔl ci amoɔr noko dook.

¹⁷ Zin giye o agoɔni niini gi nico, eleeme zoɔz baal aduwa nyakaŋani o kazi Izaya zooze o ane ne, "Nɔɔnɔ neen o aarawet ageet moorizok ogaac."

Alan aboke ḥaati kanowi Yesu

¹⁸ Mazi acin Yesu kɔl ci meel aliya nɔɔnɔ noko, enewun nuyak ogin ne, "Kabaayizit liil kɔɔtɔ baagita." ¹⁹ Ma akunak alaani ci gɔɔn ademzek ɔl lotinok o Juz nɔɔnɔ, ma anek ne, "Gayoi, inoko kɔrɔŋna naana kunuwin ineet. Olla ḥinti akoye o kɔrɔ."

²⁰ Ma abedeke Yesu nɔɔnɔ anek ne, "Anyak kireerwana looknya, ma anyak kibaali ceezi, maje bar naana ḥeerti Eeto alaj kanyei ḥinti ka kaave loota ka kuyubuzi."

²¹ Bodo azi eeti oman ole o gɔɔn ano nɔɔnɔ ne, "Gayoi, karooj kunuwin ineet. Nyan zin rak kimirozek kɔrɔk ka kook kiyan baaba iitene ci adaanji."

²² Ma abedeke Yesu nɔɔnɔ anek ne, "Akɔm! Nowawan aneet inoko o. Anyek ɔl o alaj atuwi kiyanit gɔnɔgi o adaaai."

Ativan Yesu ḥɔɔt

²³ Ma vurta otoodit Yesu ki nuyak ogin kavool o liil. ²⁴ ḥintimiliny noko ɔmɔdak nɔɔgɔ ḥɔɔti ci appe ɔrɔɔt liil kej. Ma ayelyelanak ḥɔɔti nici maam kavool ɔrɔɔt ele. Maje Yesu ɔɔŋ daa. ²⁵ Ma iinjka nuyawa ogine nɔɔnɔ anek ne, "Manyi, Manyi, Tiŋa je! Ḫelawet! Kizita toronye ka kadaakta."

²⁶ Ma anek Yesu nɔɔgɔ ne, "Naa? Abarinu naa? Anyaku dim tuwen ci miliny ter nɔkɔn?" Itija ni niini jena, ma agernyek ḥɔɔt ki maam kajaŋante. Ma ajanjanan didi tiv enico ele.

²⁷ Ma abiir nɔɔgɔ dook ooti tet, ma anɔ ne, "Ma laadun eet ci abil ku nici? Ma nuun een ḥɔɔt kibeen maam azii nɔɔnɔ!"

Arogoy Yesu ɔl ceen ram anyak minij ci ger

²⁸ Mazi abaawonek Yesu looc o ɔl o kazi Gadariin liil baagita, ɔɔt urumtɔ niini kibeen ɔl ceen ram ci avu bɔɔtwane o gɔɔn iyanji ɔl gɔnɔgi o adaaai. ɔl nicigi anyak minij ci ger ɔrɔɔt ootine. Aam nɔɔgɔ majɔnny kiziti kelek o too ele, ma akɔm eet ci anim kono gol ci aavtiye niigi o. ²⁹ Ma agernyek niigi enico ele azi ne, "Ḥeerti Joowo, arooj ḥaatinaan naa? Akun ka ija uulalet ageeta ijaan iteni o payiinto ɔɔwa?"

³⁰ Maje ḥinaante anyak kɔcɔcɔbanen ci age vorora liil otoga. ³¹ Ma ilalek minija ci ɔl nicoko o Yesu anek ne, "Inoko zin mā arɔɔj aarawet ageeta bitaala, nyet koota kɔcɔcɔbanene niceke." ³² Ma anek Yesu nɔɔgɔ ne, "Uduunta zin. ɔɔtɔ." Ma adujna niigi ole ceen ram noko, ma avɔ kɔcɔcɔbanene. Enico ele ɔdɔkɔnyca kɔcɔcɔbanena vorora, ma iinak liil kutudude niigi dook lai.

³³ Odokonyit ni ɔl o oowa kɔcɔcɔbanen e odokonyit ɔɔtɔ korogjowę, ma avɔ aduwak ɔl zoɔzok nicoko kutur kejə dook. ³⁴ Ma avu ɔl dook kutura ka kivita kicinit Yesu. Mazi avu acin nɔɔnɔ, ilaltek niigi nɔɔnɔ kɔtɔ looce cineej o."

Arogoy Yesu eet ci rebrebi

9 ¹ Ma atɔɔt Yesu kavool, ma abaayiz liil amiironek kutur onin kazi Kapernam. ² Ma ḥinaante ɔdɔŋtak ɔl ogen nɔɔnɔ eet ci rebrebi ɔɔŋ kuwena noko. Mazi acin Yesu tuwen cineej o, enek eet ci rebrebi noko ne, "Ḥeeran, talɔ! Aaryai bacinowa ugune."

³ Enico abaabanit alaata o ademzek ɔl lotinok zinzeetine ci aborni nɔŋ zoɔz ci azi ne, "Ma dim eeti nici anyak ele kizi Jook?"

⁴ Maje Yesu aga kaal ci abaaban niigi o nökö, ma anek nöögö ne, “Abaabanu dim kaal ci ger zinzeetine naa? ⁵ Mayo aboke jaŋ? Kizi ne, Aaryai baciinowa ugune, yo da kizi ne, Tiŋa jena, to? ⁶ Inoko zin karooŋ keyeleyuŋ igeet naana ḥeerti Eeto kanyei døyiz ci kaarane baciinok əla.” Enico enek niini eet ci rebrebi noko ne, “Tiŋa je! Doma kuwen cun o. Tə, bito əlo.”

⁷ Ma iŋaaz didi eeti nici, ma awo ako əlo. ⁸ Mazi acin əl gi nico, anyayit ɣoliin ərəot ele, ma anaat Jook giye ci anyek eet ci deer alaazet ci abil kiyo ci anyek eet nico noko.

Awa Yesu Matiyu

⁹ Ma vurta otoŋ Yesu ɣinito ətət. Mazi ɣaan awo gala nökö, icin Matiyu o goon alota guruc ole o ataaline kaal melegenayai aavi loota maktabe onin. Ma anek Yesu nöönö ne, “Nowawan.” Enico ele itiŋa Matiyu, ma ano nöönö.

¹⁰ Mazi ako adake Yesu ole o Matiyu, anyak buk əl ci meelik ɣinaante ole o goon alota guruc kibeen əl oogi ole o goon alan̄ azooni lotinok o Juz. Ma avu azələ niigi kibeen Yesu ki nuyak ogin ɣaatodoi. ¹¹ Mazi acin əl ogen ole o kazi Parici gi nico, enektek nuyak o Yesu ne, “Ma dim alaani cunoŋ o azələ ki əl ci goon alot guruc ki əl ci ger o naa?”

¹² Mazi azii Yesu gi nico, ebedeke niini nöögö enek ne, “Goon əl calaj amoɔr alan̄ arəoŋ niigi akim. Bar arəoŋ akim əl ci amoɔr doon. ¹³ Ətət ojokta kej ci zoɔz o aduyai waragewe o Joowo azi ne, Alaj karooŋ kelek ceen todoyok o doon, bar karooŋ zinzeeti bonat ka kagama todoyok cugoočok o. Mazin naana alan̄ kakun ka kiiya kotowo əl o agoon kaal o abon, bar kakun ka kiiya kotowo əl o agoon kaal o ger.”

Ademez Yesu əl yabziinta

¹⁴ Ivitak ni ivitak Yesu nuyawa o Jən o oonyi, ma avu ajin niigi nöönö anek ne, “Goon naaga kibeen əl o Parici kuujna dayiin iiten oma ka kidiŋdiŋjanta Jook. Ma bar nuyawa cugune o adake niigi iinya dook labak o naa?”

¹⁵ Ma abedeke Yesu nöögö anek ne, “Ma ɣaan karomena naana kibeen nuyak cigan o alan̄ rak niigi akat colum. Mazi tijeere iiya iiteni o ka kaaryai naana ɣaatineen, ɣaan zin akat niigi colum, ma abor dayiin.

¹⁶ Akəm laadun eet ci abutanek rum ci reen gon ci colai, eeci mā agoon nökö, areecai koca kujuk we.

¹⁷ Akəm buk eet ci arek iira buru ci reen. Mā agoon niini nökö, ade koca iirana, ma alip buru. Abon zin arek niini iira buru ci colai ka calaj alibe.

Arogoz Yesu ɣaa ci amoɔr ki dole ci adaaí

¹⁸ Mazi ɣaan aduwak Yesu nöögö gi nico nökö, iiyak nöönö alaani codoi alaate o ceez o Juz lotento, ma aku akani kozonti looc Yesu ɣuma, ma ilalek nöönö anek ne, “Adaak beeñyan! Bar zin kaga mā akun, ma ataadei nöönö aziit, arogi koca.” ¹⁹ Itiŋgazo ni Yesu kibeen nuyak ogin dook oneec eet nico.

²⁰ Mazi ɣaan awo niigi ɣola nökö, iiya ɣaa ci anyak moɔriz ci maam o ɣaanu irkitok amoɔt ram calaj goon rak eeł. Maaku uum niini Yesu rum eci bawuco. ²¹ Eeci anek niini ele maany ne, “Mā olla inoko kuum rum cin malkinto noko karugi koca.”

²² Mazi abuudi Yesu, acin ɣaa nico, ma anek nöönö ne, “Beeñyan, mā anyei ɣoliin gaga. Uruguzin ineet tuwen unune.” Enico ele urugun didi ɣaa nici.

²³ Idicek ni niigi ətət korge o alaano e, Mazi awo arum körök, ajowa dole ona amoɔr e adaawa. Maje əl alu ɣinaante. ²⁴ Ma anek Yesu nöögö ne, “Udunit ətət bitaala. Alan̄ dole adaai, olla əŋŋ labak.” Mazi azii əl gi nico, atararti niigi nöönö. ²⁵ Mazi awo aduŋna əl dook, ook niini ceeza, ma ako agam dole aziit, ma iŋaaz dole enico ele. ²⁶ Ma adiica awari ci gi ci agoon niini noko looc nice dook.

Arogoz Yesu əl ci rubenik een ram

²⁷ Mazi ako iŋaaz Yesu ɣinaante, iziyyit əl ceen ram ruben Yesu aku adiir ɣintineej o. Mazi aku Yesu, oneec niigi nöönö. Ma agereny azi ne, “Ḥeerti Devid, anyek da kuwuceyin rubenzet cinaŋ noko. Kolet da kebere kicintowa.”

²⁸ Mazi ako arum Yesu körök oma, ivitak əl ci ruben noko nöönö, ma ajin niini nöögö anek ne, “Inoko atuyu kizik tedec naana karuguzuŋ igeet didi?”

Ma abedeke niigi nöönö anek ne, “Ii, kagaya anyei niina døyiz ci aruguzet ageeta.”

²⁹ Itiŋa ni Yesu, ma uum nöögö kebere azi ne, “Anyek zin kibil eci ona atuyu niiga o.” ³⁰ Enico ele izi kebere ugeec wak icinto. Ma aricanek Yesu nöögö anek ne, “Mā awo aduwaku eet oma gi nico.”

³¹ Bar mazi awo niigi, ət uduktak əl kutura dook zoɔz ci ona agoon Yesu o.

Arogoz Yesu eet ci adiiti alemeti

³² Mazi ka kötəzə Yesu ki nuyak ogin, anyaaktak bodo əl nöönö eet ci adiiti alemeti, eeci anyak minijit. ³³ Mazi aara Yesu minijit eete nico, ozoozun niini enico ele kibiirit əl dook ooti tet. Ma ano niigi ne, “ɣaan baal reen laadun ɣaan kicinit Israyila ɣina gi ci abil nökö been neen.

³⁴ Maje bar əl o Parici ano ne, “Anyek nöönö døyiz ci aarane minij əla noko alaani o miniju.”

Awucnek Yesu əl

³⁵ Ma azəp Yesu kuturyok o looc nice dook ademez əl ceezine o Juz lotento, ma uuwak kavyak o balin o Joowo abon. Ma arogoz əl moɔrizok kejti dook. ³⁶ Mazi acin niini əl ci meel avunak nöönö noko, icirit nöönö ziniz ərəot ele. Eeci avir nöögö zinzeeti, ma anyak ɣoliin kaale o ger avunak nöögö kiyo eezana o akəm tuwayoi o. ³⁷ Ma anek Yesu nuyak ogin yabziinta ne, “Icinit di! Anyak mana labi ci meel ger, maje bar naaga ci ka keteedit mana o, keegin kidice ter. ³⁸ Kijinit zin eet o mano ka kitoonayet əl oogi bodo kiiya kitirittet ageet teedinta.”

Itoon Yesu nuyak ween amoɔt ram

10 ¹ Ma awa Yesu nuyak ogin een amoɔt ram dook ɣaatodoi, ma anyek nöögö dook døyiz ci ka kaartai minij əla, ma arogi əl moɔrizok kejti dook. ² Zaar zin o nuyak ween amoɔt ram neen ce. Saiman o kazi zaar oogi ne Pitər, ki gōtoni o kazi Andoru, ki Jemis, ki gōtoni o kazi Jən o eegin ləgəz o eet o kazi Zebedi, ³ ki Pilip, ki Bartalamu, ki Tomaz, ki Matiyu baal goon alot guruc

o meeryo e, ki Jemis ween ḥeerti Alvayoz, ki Tadeyos,⁴ ki Saiman baal gōon oorine looc onin Israyil e, been Judaz Iskariyot baal ka kataaloj Yesu e.

⁵ Mazi ka kitoon Yesu nuyak ceen amoto ram nicoko, itilo noččo rak anek ne, “Má avoyu loocowe o ɔl o alaj eegin Juz, karabon een kuturyowe ci ɔl o Samariya been neen.⁶ Bar ḥeeto korogjowe ci ɔl o Israyil atobɔ ki ḥeza ci akoloni.⁷ ḥeeto uuwayit iziti ne, Izı baliin o Joowo ajən.⁸ Orogosit zin ɔl o amoɔr, ḥeđja ɔl o adaai daayiza, orogosit ɔl o anyak mooriz o gidan, aarta miniŋ ɔla. Kiyo anyuŋ Jooi igeet døyiz nico kökəm gi ci aruweku noččo o, ḥeeto buk niiga utuguz kaal nicoko noččo kökəm gi ci aruwekuŋ ɔl igeet.⁹ Má ayiit guruc been neen.¹⁰ Má buk ayiit kaboot ci eeronu. Olla iyiiit rumane ki caava ci anyaku eleetine o doon kibeen keen ci omtoñt. Eeci eet ci alijliŋ ḥaan anyononek noččo kaal o arɔɔŋ dook ka keerøni.

¹¹ Má avoyu kuture ci avoyu, orooŋit eet ci abon atalnanuŋ ka itikto. Aavtiyu ni ole nico zee ma alam awoyu ḥjina.¹² Má avoyu ole ci avoyu, enektek rak ɔl ḥewa ne, Abonanu ɔl ci körök nico? Ganɔn ḥaatunooŋ.¹³ Mazi atalnanuŋ ɔl ci körök nico igeet, amayuwit noččo. Má alaj atalnanuŋ niigi ageet, abadai mayuwenet cunoon o.¹⁴ Má alam körök, karabon een kutur calaj atalnanuŋ ɔl, karabon alaj aziijnuŋ niigi igeet, otonit ḥjinito. Utudunja zin tɔdɔ zɔone ka kizi teedzooc calaj abadaku ḥjinite been neen.¹⁵ Abon aadanu gi ce. Katin iitene ci payiinto e apayek Jooi ɔl ci kutur calaj atalnanuŋ neke gerzitin ci appe ḥroɔt kujuk ci ɔl baal abaak loocowe o kazi Sodom been ɔl o Gomora e.

Ilot Yesu nuyak ogin

¹⁶ Iziikto di! Olla kitoonuŋ naana igeet ḥeeto ḥtəz kiyo aza o gononik awo guzule korgena o. Abon zin agenyu kiyo kireerwana o, ma abon anyaku ḥezet kiyo yeela o.¹⁷ Ebeyit zin eleeti jurun! Anyak tijeere gōon ɔl ci avo agamnyuŋ igeet, ma avoyuŋ rooni, ma avo arukuŋ ceezine ugeec lotento.¹⁸ Anyaakuŋ gōon tijeere niigi igeet rooni, eeci anuyaŋ niiga aneet. Ma ḥjinaante ḥaan aduwaku niiga alaat o roonnyo ki ɔl o alaj een Juz zoozok ogañ.¹⁹ Mazi anyaanuŋ gōon tijeere niigi igeet rooni, má abarinu aniyu ne, Kayo kɔɔt kudukta naa?, karabon bar aniyu ne, Kayo kɔɔt kozooz ki noččo ku?, eeci iitene ci avoyuŋ niigi igeet rooni e ḥaan anyononekun igeet zoozowa ci ka udukta.²⁰ Ma zoozowa ci ka udukta o alaj een zoozok cugooc, bar zoozok ci avu Vɔjize o Jook ween baatunoŋ o azooz ḥaaten igeet.

²¹ Iitene nice akɔy়i gōon katin eeti dole o yaatin ele daayiza kook kadaak didi. Majé buk baatizet ki yaatizet avɔyi dɔl ugeec ele daayiza noččo. Dɔlyā buk katin ookconeñ baatigeeç ki yaatigeeç, ma avɔyi noččo daayiza.²² Amarninuŋ katin ɔl dook igeet, eeci anuyaŋ niiga aneet. Zin eeti ci amez kaal nicoko dook zee ma aṭorneke niigi dook, arogze waanma niimi.²³ Má agiduŋ ɔl kulture oman, ḥeeto bodo kture ce. Didile kaduwakuŋ igeet, alaj azobju kuturyok ci ɔl ci Israyil noko dook zee ma adicanu ḥaati uuwayeku noččo zooz o Joowo, maŋaan naana ḥeerti Eeto kiiya.

²⁴ Akɔm eet ci ademze ci adiŋdiŋ kujuk eet o ademez noččo. Ma buk akɔm gabaren ci adiŋdiŋ kujuk manyi onin.²⁵ Abon zin buk eeti ci ademze azɔl ki eet o ademez noččo piryakzet. Buks gabarenti abon azɔl ki manyi onin piryakzet. Gōon mā awo ɔl eet ci korgu zaar ceen mazwa kizi Loryen, bar tijeere ɔl ci körök cino akanek ɔl noččo mazwa ci ger ḥroɔt.

²⁶ Zin má ajolinu niiga noččo, bar uuwayit moozeta. Eeci gi ci aroodi inoko tijeere ayezai. Buks kaala o ajoɔmté inoko katin abɔryai.²⁷ Ma zoozok ci kaduwakuŋ naana igeet ceeza tɔ noko, abon avo aduwaku niigi ɔl bitaala vitenane dook. Buks zoozok o aziijnu niiga ajoɔmɔt ɔl, abon aboraku ɔl dook kiziit.

²⁸ Má ajolinu ɔl o aruk eleeti doon kadaayito, ma bar alaj anim kuruyit vonjizok ugooc. Bar zin abon ajolinu niiga Jook o anim niini kuruk eleeti ki vonjizok buk, ma ajukek noččo dook goo.²⁹ Inoko anim eeti oman ḥaatunooŋ kataala zoot ceen ram giricoca labak, ma bar akɔm zin zoote nicoko ḥaatineeq ci adaai calaj baatunoŋ tamma aga.³⁰⁻³¹ Má anyak zin ḥjolin gaga, eeci adiŋdiŋnu niiga Joowa ḥroɔt ujukit zoot ci meel ger. Agayuŋ Jooi igeet, ma azoonuŋ ḥroɔt ele, mayo nuun een im cugooc ootinu noko ele aga dook lai.

³² Má abora eeti ɔl dook kebereca gi ci azi ne, Katu naana Yesu, kabɔrai buk katin naana tuwen onin ḥume o baaba tammu tadena noččo.³³ Má adajnyan eeti aneet ɔl dook kebereca, kadaŋ buk katin naana noččo ḥume o baaba tammu tadena noččo.

³⁴ Má abaabanu gi ci aniyu ne, Kuni cane o anyaak looc ganɔn. Akɔm! Bar tijeere anyaa marnɔn.³⁵ Kuni cane o anyek tijeere lɔgɔz kamartɔi baatigeeç. Majé dɔlyā o ḥaaye amarnin yaatigeeç. Alawaneta amarnin inyigo.³⁶ Majé eet ci atuyan aneet amarnin tijeere noččo ɔl o tatok onin ḥroɔt ele.

³⁷ Ma eeti ci areez baatin ki yaatin ḥroɔt kujukan aneet alaj agano ḥaati eene niini nuyai can kodot. Buks eeti ci areez ḥeerin karabon een beenyin ḥroɔt kujukan aneet alaj agano ḥaati eene niini nuyai can kodot.³⁸ Majé eeti calaj adoma keet onin een talakec, ma ataadek inyaa, ma anuyaŋ aneet, niini alaj een nuyai can.³⁹ Ma eeti ci arɔɔŋ korogoz ele onin, bar akoloz. Majé eeti ci akoloz ele onin ḥaaten aneet, bar ajowa niini roget o abil been neen.

⁴⁰ Mazin eeti ci atalnanuŋ igeet ole cin, atalnanan bar niini aneet, ma atalna buk niini eet o itoonanan aneet.⁴¹ Ma eeti ci atalna nyakaŋjan ci Joowo giye o eene niini nyakaŋjan ci Joowo, aruwek katin buk Jooi noččo vɔyit kiyo nyakaŋjan nici noko. Ma eeti ci atalna eet ci abon atu Jook, eeci een niini eet ci abon Joowo, aruwek katin buk Jooi noččo vɔyit kiyo eeti nici noko.⁴² Abon zin agayu gi ce. Ma eeti ci olla anyek nuyawe cigan noko codoi ḥaatineeq maam ci alal kowot giye o eene niini nuyai can, didile, aruwek katin buk Jooi noččo vɔyit cigin.

Itoonek Jɔn nuyak ogin Yesu

11¹ Mazi akɔ odotiz Yesu ḥaati aduwake nuyak ogin een amoto ram lotinok nicoko, otoŋ niini ḥjinite ḥeeto ook edemez ɔl kuturyowe o ajoɔzø ki ḥjinite.²⁻³ Majé Jɔn o oonyi waanice acabje. Mazi azii niini sijina ḥjinaante kaal o agɔɔn Yesu, itoonek nuyak ogin oogi ka kɔɔt kijinit noččo kenektek ne, “Ma dim yo niina een Kiristo baal azi Jɔn ne, ka katin kiiya e neen, yo kereya da eet oma ci ḥaan aku?”

⁴ Ma abedeke Yesu noččo anek ne, “Imiirte ḥeeto uduktak Jɔn kaal ci acinu kibeen kaal ci aziijnu noko.⁵ Enektek noččo ne, ɔl o ruben icinto. ɔl o ḥɔɔlik ḥtəz top. ɔl o anyak moorizok o gidan orogozte. ɔl o aditi iina iziki. ɔl o adaai itingazɔ daayiza korogit bodo. Majé kavyawa o Joowo abon uuwawonek ɔl o amaat.⁶ Amayuk zin Jooi eet calaj bakkai ziniz ḥaatan.”

⁷ Mazi amiri nuyawa ci Jɔn o, uduwak Yesu ɔl o avu azii noččo e zooz ci akati Jɔn. Anek ne, “Baale avoyu ḥaati Jɔn balala e, arooŋnyu da ḥeeto icinit naa? Arooŋnyu ḥeeto icinit arte ci amoɔni ḥɔɔti?⁸ Yo da arooŋnyu ḥeeto icinit eet ci aborcek rumane ci alina? Bar kane alaj een neen, eeci ɔl ci anyak rumane ci alina abaak gōon niigi ceezine o adikir alaatu.⁹ Yo da arooŋnyu ḥeeto icinit nyakaŋjan? Kanekuŋ zin ne, Icintu zin da didi niiga eet ci adiŋdiŋ kujuk bar nyakaŋjan.¹⁰ Eeci Jɔn nica nyakaŋjan baal azooz Jooi

waragewe onin e neen, baal azi ne, Kitoona katin toonnyai onan karayai ḥaatun, ka kiiya kidimdimaneyin gol unun.¹¹ Abon zin agayu gi ce. Ma J̄on nica adiñdij niini ṡoɔt kujuk ol o abaak loota baale e zee been inoko o buk. Mazin eeti ci celbez baliinte o Joowo, mayo nuun celbez niini ṡoɔt, bar adiñdij niini kujuk J̄on.¹² Ma iiten baalakanan J̄on uuwayi o kaviyak o Joowo e zee been waanico o, ol ci meel amartai baliin o Joowo ṡoɔt ele, ma arɔɔj keelti ol o gerze noɔno dɔyiza.¹³ Maje nyakanjaneta dook kibeen buk Mosis azɔɔz waanice niigi zɔɔz ci akati baliin o Joowo. Maziaku J̄on e, iiya buk uduwa zɔɔz nico.¹⁴ Mā didi utuyu da waanice niiga kaviyak ugeec, agayu koca didi J̄on nica Ilija baal aduwa nyakanjaneta kuni onin e neen.¹⁵ Mā anyaku iin ci aziiknenu, iziikto jurun.

¹⁶ Kayo kotobozek ol ci oo nico alaj atuwi nokonaa? Atobo niigi ki dol o goon amici kɔrök bawuca, ma agernyek ogene gonogi anek ne,¹⁷ Karuwekunj kidoret, bar niiga alaj aroojnyu orogomit. Kabena beniin o daayizo, bar niiga alaj aroojnyu utuluz.¹⁸ Iziiyit di kej ci yabziin nico. Baale maaku J̄on e, alaj adak dayiin ci adak ol dook o, ma alaj awot nyaan. Ma bar azi ol ne, Anyak niini minijit ɔɔwa.¹⁹ Mazi kakun Naana ḥeerti Eeto e, kadake, ma kawode. Ma azi ol dook ne, Icinit di eet nico. Anyak alem, ma abaaki, ma eeginɔ lajoten ki ol o goon alot guruc ki ol o alaj azooni lotinok o Juz dook. Zin bonati o genyiz o Joowo ayelzai keleeme kaale o abon agooni.”

Abornek Yesu noj ol o kuturyok o alaj atuwe

²⁰ Akata ni Yesu ɔɔzɔɔz zɔɔz ci aborneki noj kuturyok baal goon agooni niini kaal o ateet ol biye e, eeci ol o kuturyok niceke alaj arɔɔj kabadit mony baciinowe ugeec.²¹ Ma azi Yesu ne, “Izi noj cugooocok wole ol o kurut o kazi Korazin. Izi buk noj cugooocok wole ol o kurut o kazi Bezediya. Mā da kaal baal ateet ol biye agooni ḥaatunoɔj e kutuguze kuturyowe o kazi Taylor ki Sidon baal ululali e, abadit waan ol ugeec mony baal reena many injaan kuualte e, ma uburuwa waan niigi awac eleetine ugeec, ma aborcek rumane ci zɔrɔr, ma anyak waan buk niigi ciroc ka keyeleza gi o abadi niigi mony baciinowe ugeec.²² Abon zin agayu gi ce. Katin iitene ci payiinto e apayekuj Jooi igeet gerzitin ṡoɔt kujuk ol ci kuturyok ci kazi Taylor been Sidon noko.²³ Buk niiga ol o kurut o kazi Kapernam aroojnyu odonit eleeti? Ajukoneku zin buk katin niiga goo o Loryento ɔɔt many. Eeci kaal baal ateet ol biye baal agooni ḥaatunoɔj e waan da kutuguze kture o kazi Sodom, ḥaan waan Sodom kuulale zee been inoko.²⁴ Abon zin agayu gi ce. Katin iitene ci payiinto e awucnek Jook ol o kurut o kazi Sodom bar kujukuj igeet.”

Azi Yesu ne, Ivitayan aneet

²⁵ Ma anyek Yesu Jook zany anek ne, “Baaba, Manyi o tammu tadenu ki t̄od̄, katalne naana ṡoɔt ḥaatun, eeci arɔɔde zɔɔz unun een didi ol o goon abaaban niigi kizik bar ageny, ma iiya eyeleyu ol o celbez.²⁶ Noɔno zin neen baaba. Agoon gi nico gole o arooj niina.”

²⁷ Mazi atorneke Yesu zooze nico, enek ol ne, “Anyan baaba onane kaal dook aneet. Akom zin eet oma ci agayan aneet ḥeerin, bar agayan aneet baaba doon. Akom buk eet oma ci aga baaba, bar kaga noɔno naana ḥeerin doon, kibeen ol o karooj ka keyelizak baaba noɔgo.

²⁸ Ivitayan zin aneet niiga dook o apirnanu kaale o loocu, ka kiiya kanyuj igeet uyubuzit.²⁹ Agamta demziin onan zinzeetine ugooc dook. Ivita edemezto ḥaatun, eeci aneet alalnan ziniz, ma kacelbezan ele. Ka zin ivita ajokta niiga yubzen eleetine ugooc kizi zinzeeti tiv.³⁰ Eeci demziin ci ka kanyuj naana igeet o alaj adoi.”

Abornek ol o Parici Yesu noj

12 ¹ Ma iinyaye ogen iitene o goon yubzento ɔɔzɔɔz Yesu ki tuyak ogin, ma avo abatak maneen culu labinu. Maje tuyak adak magizeeti, ma acarkiz labi nicoko, ma adak.² Mazi acin ol o Parici gi ci agooni tuyawa noko, enektek niigi Yesu ne, “Cin di! Apez tuyawa cugune noko lotinok ogaac giye ci agooni niigi gi ci waan alaj agano ḥaatu agooni iitene ci yubzento o.”

³ Ma abedeke Yesu noɔgo anek ne, “Haan ekeebit gi baal agooni alaani o kazi Devid waan baal adayi magiz noɔno kibeen ol ogin e?⁴ Akɔ waanice niini ceeze o Joowo, ma akɔ anyek alaani o ceez nice noɔno ki ol o ɔrkɔr ɔkɔn o goon ataabi ol Jook. Ma avu adak niini ki ol cigin noko. Yo nuun abac niigi waanice lotinok baal goon ariñli ol o ataap Jook ceeze o Joowo iitene o yubzento tup noɔo, ma akom gi ci ger ḥaatineen?⁶ Kanekuj zin ne, Bar naana kadiñdij ṡoɔt kujuk ceez o Joowo.⁷ Azi waragewi o Joowo ne, Alaj karooj kelek ceen todoyok o doon, bar karooj buk zinzeeti bonat ola. Inoko te didi agaac kej ci zɔɔz nico, alaj koca apayeku ol ci abon noko gerzitin.⁸ Eeci naana ḥeerti Eeto keen Manyi o iiten o yubzento neen.”

Arogoy Yesu eet ci dokom aziiti

⁹ Enico otoj Yesu ḥinito ɔɔt ook ceeze o lotento.¹⁰ Maje ḥinaante anyak eet ci dokom aziiti. Ma anyak buk ḥinaante ol ci Parici ci arɔɔj kedetit Yesu giye ci ger agooni. Ma ajin niigi noɔno anek ne, “Mayo dim lotinowa ogaac aziijnekin ineet rogoz ol iitene ci yubzento noko labak?”

¹¹ Ma abedeke Yesu noɔgo anek ne, “Heneen inoko ḥaatunoɔj ci iinak eez cine look iitene ci yubzento noko ma alaj eela?

¹² Mazin bar eeti ci deer adiñdij ṡoɔt kujuk eez! Ma aziijneket buk lotinowa ogaac kitirikit ol iitene ci yubzento o labak.”

¹³ Zin enico ele enek Yesu eet ci dokom aziiti noko ne, “Zolan aziit cum dokom noko.” Mazi azolan eeti aziit, obona didi kotobto ki gon ci ona abon o noɔo.¹⁴ Mazi acin ol ci Parici o gi nico, otborit niigi noj ṡoɔt ele. ɔtɔɔzɔ ni ḥina ɔɔt abaabanit gol ci ka kurukti Yesu kadaak.

Ajeryai Yesu laadun kizi gabaren ci Joowo

¹⁵ Maje Yesu aga gi nico noɔo, otoj ni niini ḥinito ɔɔt, ma ano ol ci meel ger noɔno. Ma aragogz niini ol o amoɔr dook.¹⁶ Ma aricanek niini ol ci ona aragogz moɔrizoi noko calaj avo aduwak ol oogi.

¹⁷ Zin agooni gi nici o ka keyelizai bonati o Yesu baal aduwa Jooi nyakanjanane o kazi Izaya.¹⁸ Azi baale niini ne, “Icinit di gabaren onan kajera naana. Karez naana noɔno ṡoɔt ele, ma katalne ḥaatin. Karez tijeere noɔno Vɔnjiz onan, ma aduwak katin niini ol dook zɔɔz o payiin onan abil t̄op.¹⁹ Alaj tijeere niini adaɔj kibeen ol, ma alaj agereny, ma akom eet ci azii noɔno molok ci abololi gol. ²⁰ Atirit goon tijeere niini ol o apirna, mā niigi arɔɔj tirten ḥaatin. Ma iitene ci abadaan niini e, anyaa katin bonat, ma adica kaal ci ger eel loota ḥina noko dook.²¹ Ma atu katin modena ci loocok noko dook noɔno.”

Aara Yesu minij o Loryento døyize o Vəniz o Joowo

²² Anyaaktak ni ol ogen Yesu eet ci ruben, ma alaj azooz, eeci anyak minijit alya. Ma arogoz niini eet nico, kicino ma azooz labak. ²³ Ma abiir ol dook ooti giye nico, ma ajino niigi maany anō ne, “Mayo nici neerti Devid didi?”

²⁴ Mazi avo azii ol o Parici zooz nico, izito ne, “Aara niini minij əla o, eeci anyek noono døyiz Loryenti ween alaan o miniju kazi Baalzibol.”

²⁵ Maje Yesu aga gi ci abaaban niigi o noko, ma anek noogo ne, “Goon mā ajerə ol ci looc codoi, ma əro niigi maany, ləoci nici ulali, ma alaj abil kədok ḥjinti reen. Buk mā ajerə ol ci kərək codoi, ma ayəwə niigi maany, alaj kərəgi nici abil kədəwə ḥjinti reen. ²⁶ Zin buk koca mā ajer Loryenti baliin cin o, ma əro niigi maany, adicai koca baliin cine o taman. ²⁷ Aniyu inoko niiga ne, Anyan Loryenti aneet døyiz ci kaarane minij əla. Zin mā abil noko, ḥjeneen koca ci anyek ol o anuyuŋ igeet døyiz ci aarane minij o? Inoko zin ol ugooc anuyu igeet apakteyuuŋ vələŋ. ²⁸ Bar zin kaara naana minij əla Vəniz o Jook o ayelzakuŋ gi o iiyakuŋ igeet baliin o Joowo. ²⁹ Akom laadun eet ci anim kook kəgorəz kaal ceeze ci eet ci mooti adoi dooke coma rak acap noono ɔcwa, ma adəon zee ook ni adoma kaal ogin dook ceeza.

³⁰ Ma eeti calaj korkorya been aneet, amarninan niini aneet. Maje eeti calaj atiritan kolotak ol baliin o Joowo, atooyek niini ol tuu ḥjaatān. ³¹ Zin giye nico kanekuŋ ne, “Aara Jooi ol baciinok ugeec goon agoon, kibeen zoozok ugeec ger goon aduwa dook labak. Maje bar eet ci aduwak zooz ci ger Vəniz o Joowo, alaj ḥjaatin ḥjenee nici aariyai noko been neen. ³² Ma eeti ci aduwakan zooz ci ger aneeta ḥjeerti Eeto, aara Jooi noono ḥjenee nico labak. Maje eete ci aduwak zooz ci ger Vəniz o Joowo alaj ḥjaatin ḥjenee nici aaryai noko been neen.

³³ Goon keen ci abon abiirna buk kebere ci abon. Maje keen ci gerze, abiirna buk kebere ci ger. Má anyeku zin keet o abon kizi gerze. ³⁴ Igeet dol ci kokonyawu coko! Kayo uduktkaal ci abon ku mā gerze zinzeeti o? Ma goon laadun ḥtəgi aduwa kaal o anyak ziniz eecito. ³⁵ Ma eeti ci abon ziniz aduwa zoozok o abon eel zinize onin. Maje eeti ci gerze ziniz aduwa niini zoozok o ger eel zinize onin.

³⁶ Didile kaduwakuŋ igeet, katin iitene ci payiinto e aji Jooi ol dook zoozok ugeec ger baal goon aduwa loota ḥjina e dook.

³⁷ Apakuŋ katin igeet zoozowa ugoocok maany, karabon apayekuŋ gerzitin, karabon een bonat.

Aroon əl Yesu kutugu gi ci ateet noogo biye

³⁸ Ma vurta ivitak ol o Parici ogen ki ol o goon ademzek ol lotinok o Joowo Yesu, ma avu anek ne, “Gayoi, tuguweyet di gi ci ateedek biye.”

³⁹ Ma azi Yesu ne, “Mayo ol ci ɔo nico noko akom tuwen, ma gerzete ɔrəot noko? Ajinaŋ niiga aneet kutugu gi ci ateeduŋ biye. Akom zin kina! Olla gi o ateet ol biye baal agoononek nyakajan o kazi Jona e doon ci ka buk kutuguzeyuŋ igeet. ⁴⁰ Zin kiyo baale aave niini kulugit keja waazinok iiyu ki baalinok iiyu e, buk tineere naana ḥjeerti Eeto ḥjaan kaave ḥtəwai eecito waazinok iiyu ki baalinok iiyu. ⁴¹ Mazin katin iitene ci payiinto e ol baal kutur o kazi Ninava e inaa jena, ma aborak Jook kaal ugooc ger agoonu, eeci baale niigi otojut baciinok ugeec iinya baal aziijni zooz o Jona e. Mazin bar demziin cane o adiŋdiŋ ɔrəot kujuk zooz baal Jona e. ⁴² Buk katin iitene ci payiinto e inaa ḥjaan ween alaan baal abal looc o kazi Ciba, ma aborak Jook kaal ugooc ger agoonu, eeci baale eerən niini ook looce o reen many arəon ka kook kiziik demziin ci genyiz baal alaan o kazi Solomon e. Zin bar naana kadiŋdiŋ ɔrəot kujuk Solomon.

⁴³ Zin goon ma adujna minijit ci Loryento eete oman, awə akə balala ḥjaati adəyi akom maam ka kook kərəŋ ḥjinti ayubzi ḥjinaante. ⁴⁴ Mazi alaj ajowa ḥjinti ayubzi ḥjinaante, anek ele maany ne, Nyan kimiire kook eete baal koopnei looc e. Mazi abada, aku ajowa eet nico abil kiyo ceez o aviilyai kitiliza, ma akom ririny keja o. ⁴⁵ Ma adun bodo niini akə bitaala, ma akə anyaa minij ci Loryento oogi ceen torgerəm ci ger ɔrəot bar kujikit noono, ma avu abaa eete nico. Ma uulali eeti nici kizi gerze ɔrəot kujuk baale. Iinak zin buk katin ol ci ɔo nico ger noko gerzitin nici noko.

Yaati Yesu ki gotənəgi Yesu

⁴⁶ Mazi ḥjaan azoozo Yesu ki ol nicoko noko, ivita yaatine ki gotənəgi. Ma avu eel bitaala arəon ka kozooz ki noono. ⁴⁷ Ma anek eeti oman Yesu ne, “Yaatun ki gottenogu noogo ci eel bitaala neke aroonnyin niigi ozooz ki ineet.”

⁴⁸ Ma abedeke Yesu noono anek ne, “Yaai ḥjene? Gotənəga ol jan?” ⁴⁹ Ma oov Yesu tuyak ogin, ma anek eet nico ne, “Cin di! Nicigi yaai, ma een gottenog. ⁵⁰ Ma eeti ci agoon kaal o aroonək baaba o aavi tammo tadena noono kutugu, niini gottena, ma een ḥjona, ma een yaai.”

Aduwa Yesu yabziin ci eet ci adowe

13 ¹ Ma iitene nice ele itiŋa Yesu əlo ook liil otoga, ma akə aavi loota ḥjinaante. ² Ma ḥjinaante ivitak noono ol ci meel ger zee makacin ook niini kavoola liil keja. Maje ol dook aavtiz liil otoga dəwəna. ³ Ma obek niini noogo kaal ci meel ger yabyinta. Anek niini noogo ne, “Anyak baale eet ci akə ədowen mana. ⁴ Mazi akə adowe, iitazak ədow ogen gol kej, ma avu avera kibaali, ma adak dook lai. ⁵ Maje ədow ogen iinak viten ceen biyen, ma adujna ədow nici kataman. ⁶ Mazi arane kər, araabjai bodo kataman, eeci akom ḥtədə ci abon ka kurukteke agerə looc juruŋ. ⁷ Maje ədow ogen iinak bila kərgen, ma adujna bila zee makacin eedit noogo calaj abiir. ⁸ Bar ədow ogen iinak ḥtədə ci abon, ma abiir juruŋ, ma anyaa goon vokonti codoi kebere ci miliny. Ma anyaa ogen kebere ci meel kidicilim. Maje ogen anyaa kebere ci meelik ɔrəot.”

⁹ Mazi atorneke Yesu yabziinte nico, enek noogo ne, “Mā anyaku iin ci aziiknenu, iziiktə juruŋ.”

Aduwa Yesu gi o azoozi kaal yabziinta

¹⁰ Ivitak ni Yesu tuyawa ogine, ma avu anek ne, “Ma dim goon niina aduwai ol kaal yabziinta o naa?”

¹¹ Abedeke Yesu noogo anek ne, “Inoko anyozozeyuŋ igeet genyizi ci ka agayi zoozok o baliin o Joowo aroodi. Maje noogo ḥjaan kanyozozek genyizi nici. ¹² Ma eeti ci ageny laadun azaaconek bodo noono bar kegeny ɔrəot. Maje bar eeti ci akom noono genyiz laadun, mayo nuun anyak da niini ci miliny ter, aamnyai bar ḥjaatin nici kaavu noko. ¹³ Zin kaduwai noogo zoozok yabziinta o, eeci niigi mā agelem kaal, alaj acin juruŋ. Mā azii, alaj aga kejti cigeec juruŋ. ¹⁴ Eleemnyai zin zooz baal aduwa nyakajan o kazi Izaya. Azi baale niini ne, “Aziizar goon niigi kaal been ter, bar alaj aga kejti cigeec. Agelem goon niigi kaal been ter, bar alaj

acin juruj. ¹⁵ Eeci ɔl ci ɔɔ nico noko akɔm nɔɔgɔ baabani. Ma adiit iin ugeec, eeci alaj arɔɔŋ kiziiktɔ, ma amot kebere, eeci alaj arɔɔŋ kicintɔ. Mate calaj agoɔn niigi nɔkɔ, acine waan keberen labak, ma aziikne iini ugeec. Mate waan buk kabadayn niigi aneet, akoli koca nɔɔgɔ ooti kagaac kaal juruj, ma waan kuruguz naana nɔɔgɔ.”

¹⁶ Bar zin niiga amayuwenu ɔrɔɔt, eeci kebere cugoooc o acine juruj, ma buk iina cugoooc o aziijne. ¹⁷ Didile kaduwakun igeet, baale nyakajaneta ci meel kibeen ɔl ci meel ole o Joowo arɔɔŋ kicinit kaal ci acinu niiga noko ɔrɔɔt ele, ma bar ɳaan niigi kicinit nɔkɔ been neen. Ma buk arɔɔŋ niigi kiziiyit kaal ci aziijnu niiga noko, bar ɳaan kiziiyit.

Aduwa Yesu kej ci yabziin o eet o adowe

¹⁸ Iziirarto zin juruj ka agaac kej ci yabziin ci eet ci adowe o. ¹⁹ Ma ɔl o azii kavyak o akati baliin o Joowo, ma bar alaj aga kej cin, atobɔ niigi ki gol kej o iinak dowo. Maaku Loryen, ma avera zɔɔz o adowe zinzeetine ugeec. ²⁰ Ma vitena ceen biyen iinak dowo o atobɔ niigi ki ɔl o gɔɔn olla azii zɔɔz o Joowo talniinta, ma agama kataman talniinta. ²¹ Bar alaj akɔ zɔɔz nici zinzeetine juruj, ma atuve ɳintimiliny ter, mazi akunak nɔɔgɔ piryakzet giye o tuwen uneen, amiiri bodo niigi ki vurut. ²² Ma tɔdɔwa ci eel bila kɔrgena, ma iinak dowo o, atobɔ niigi ki ɔl o gɔɔn azii zɔɔz o Joowo, maje bar baabani ci kaal o loocu ki baabani ci arokzeti eet zɔɔz o Joowo kamaduk ɳaatineej. ²³ Mazin tɔdɔwa ci abon, ma iinak dowo o, atobɔ niigi ki ɔl o gɔɔn azii zɔɔz o Joowo juruj, ma azoomi zinzeetine ugeec didi. Ma amena niigi gole o Joowo juruj, ma atobɔ niigi baayize uneen ki labi ci abiirna kebere ci miliny, maje ogen abiirna kebere ci meel kidicilim, maje ogen abiirna kebere ci meelik ɔrɔɔt.”

Aduwa Yesu yabziin ci labinu kibeen imac

²⁴ Ma bodo aduwak Yesu ɔl yabziin oma anek ne, “Ma baliin o Joowo atobɔ ki mana ci adok eeti. ²⁵ Ma iitene oman baalin keja ɳaati atanqazi ɔl dook iiya eeti ceen miroi, maaku adok imac kacantɔ ki labi mana eecito zee ɔɔtɔ ni niimi. ²⁶ Mazi akɔ arec labina, eyeliztai imac nicigi buk. ²⁷ Ma avu gabara ci eet o mana nico, ma anek nɔɔnɔ ne, “Manyi, iiten baale kizik aqui dowo ci abon ɔrɔɔt. Mazin yo imac nici avu ɳaadan?”

²⁸ Ma abedeke niini nɔɔgɔ anek ne, “Anyak miroi ci iiya odok nɔɔgɔ.”

Ma ajin niigi nɔɔnɔ anek ne, “Mayo zin inoko aroɔnyet ageeta koota ketedawa imac nicoko?”

²⁹ Ma abedeke niini nɔɔgɔ anek ne, “Akɔm! Alaj karoɔn, eeci kabaaban karabɔŋ koca ateedanu labi buk. ³⁰ Anyeck rak labi kibeen imac buk kɔɔt niigi dook zee ma iitene ci teedinto e, ɳaan kaduwai ɔl o teedinto ka kɔɔt keteeda rak imac ɔɔwa, ma acap zee ka kujuktek goo. Maje labi ka keteeda zee ka karyekan piim onan.”

Aduwa Yesu yabziin ci kebereci keetu

³¹ Ma bodo aduwak Yesu nɔɔgɔ yabziin oma anek ne, “Ma baliin o Joowo atobɔ ki keberec o motorjtoc o adujna mana o. ³² Bar mazi akɔ adujna, irokta zee makacin izi keet ci adikir ɔrɔɔt. Ma eenyet kibaali ceezi keet nico otone.”

Aduwa Yesu yabziin ci nyigit ci telawu

³³ Ma bodo aduwak Yesu nɔɔgɔ yabziin oma anek ne, “Ma baliin o Joowo atobɔ ki nyigit o telawu gɔɔn adɔŋca ɳaa jayitota, ma arurek tela zee makacin etedewi tela we dook komokcar o.”

Aduwak Yesu ɔl zoozok yabziinta

³⁴ Aduwak Yesu ɔl kaal dook yabziinta zee ma akɔm gi codoi ɔɔt nɔkɔ calaj aduwak niini nɔɔgɔ yabziinta. ³⁵ Agooni kaala nici o ka keleme zɔɔz baal aduwa nyakajanji. Baale azi niini ne, “Katin gɔɔn mā kazoozona kibeen nɔɔgɔ, kaduwai zoozok yabziinta. Kaduwai katin nɔɔgɔ kaal ci baale kinatamma laadun e ɳaan kagaac.”

Aduwa Yesu kej ci yabziin ci labinu ki imac

³⁶ Otoŋek ni Yesu kɔle looc ɔɔt ook ceeza. Ma avunak nuyawa ogine nɔɔnɔ, ma avu anek ne, “Duwayet di kej ci yabziin ci labinu kibeen imac o.”

³⁷ Ma abedeke niini nɔɔgɔ anek ne, “Ma eeti ci adok dowo ci abon o aneeta ɳeerti Eeto neen. ³⁸ Maje mana looc neen. Ma labina ci abon o ɔl o avunak baliin o Joowo neen. Maje imac ɔl o avɔ niigi ki Loryen. ³⁹ Ma miroiti ci aku adok imac o Loryen neen. Ma ɔl ci aliŋliŋ ateet labi o toonnyak o Joowo. ⁴⁰ Zin kiyo buk alotai imac, ma ajukonek goo o, abil buk tiŋere iitene ci atorneke lɔɔci e nɔkɔ. ⁴¹ Waanci kagame baliin onan loota ɳina kitoon tiŋere naana ɳeerti Eeto toonnyak ogan kɔɔt kuluta ɔl dook o gɔɔn ademzek gonɔgi oogi gol ci ka kabacai bacinok, kibeen ɔl o gɔɔn agɔɔn kaal o ger dook. ⁴² Ma avu ajukek nɔɔgɔ goo, ma alu niigi ɳinaante zee ma adak nyigit. ⁴³ Maje dɔlyo o Joowo anyak katin niigi vooritin ci voor per kataaranet kiyo ii o baliinte o baatineej tammu tadena. Zin mā anyaku iin, iziiktɔ juruj.

Aduwa Yesu yabziin ci akati warki ci aroodi mana

⁴⁴ Ma baliin o Joowo abil kiyo warkina o arɔɔt da eeti oman mana keja o. Mazi awɔaku eeti oman bodo mana nico, ma ajowa warki nicoko, ma alaj arɔɔŋ rak kadawa. Bar atalne ɔrɔɔt, ma abuj, ma akɔ ataaline kaal ogin anyak dook zee iiya ni ataala mana nico ele dook kizi cin.

Aduwa Yesu yabziin oma ci akati baliin o Joowo

⁴⁵ Buk baliin o Joowo abil kiyo eeti ween tajer arɔɔŋ kataala kalbe ceen ziira o. ⁴⁶ Mazi akɔ ajowa niini codoi ɳaatineej ci adɔŋnyi ɔrɔɔt ele, amiironek kɔrɔk, ma akɔ ataaline kaal ogin anyak dook zee iiya ni ataala ziira nicoko.

Aduwa Yesu yabziin ci akati cabak

⁴⁷ Bodo buk baliin o Joowo abil kiyo cabai o ajukonek liil, ma agama kuluk kebere dook o. ⁴⁸ Mazi akɔ abiz cabai nici, agurak ɔl dɔwɔn, maaku aavtiz loota, ma atakal kuluk. Adoma kuluk ci abon adikir o arek tori, maje ci miliny ger o ajukek tuu. ⁴⁹ Mazin buk katin iitene ci adican lɔɔci e abil nɔkɔ. Avɔ katin toonnyawa o Joowo, ma avɔ alota ɔl o ger dook, ma ajera nɔɔgɔ doon ole o abon dook lai. ⁵⁰ Ma avu ajukek nɔɔgɔ goo o Loryento. Ma alu niigi ɳinaante zee ma adak nyigit kirkic kirkic.”

Demziin o reen been o colai

⁵¹ Ma ajin Yesu noogø anek ne, “Inoko kaal ci kaduwakunø noko dook aziijnu jurun?”

Ma abedeke niigi noono anek ne, “Ii, kaziijna.”

⁵² Ma anek Yesu noogø ne, “Ma ol o aga warage o Joowo reen, ma ademzek gønøgi oogi, ma inoko ivita iziti tuyak cigan, atobo niigi kibeen eet ci korgu anyak ceeze cin kaal o abon reen been buk o colai o.”

Abor ol Yesu kulture onin kazi Nazaret

⁵³ Mazi adica Yesu yabziinok nicoko, otøø qinaante imiirozek kurut onin. ⁵⁴ Ma akø ademez ol ceeze o lotento. Ma abiir ol o azii noono qinaante ootit tet, ma anø niigi ne, “Ma dim logoti nici ajowa genyiz kibeen doyiz ci agøoni kaal ci ateet ol biye noko jaadaq? ⁵⁵ Mayo niini alaq een neerti eet o goøn abaac keen qina o neen? Alaq een yaatin neen Meri? Alaq een gøtønøgi neen awoyi Jemis ki Josev ki Saiman been Judaz? ⁵⁶ Alaq een qøonøgi dook neen o abaak qina o? Ajowa zin niini kaal nicoko dook jaadaq?” ⁵⁷ Zin enico otoborit niigi noono.

Ma anek Yesu noogø ne, “Gøon laadun nyakaqan atitiny noono ol ci kuturyok oogi, maje bar ol o kutur onin kibeen ol o tatok onin ele alaq atitiny noono.” ⁵⁸ Ma akom waanice Yesu kaal ci meelik ateet ol biye agøon qinaante, eeci alaq anyak niigi tuwen.

Abaaban Erod zoøz ci akati Yesu

14 ¹ Ma iinyaye niceke iziik alaani o kazi Erod baal abal looc o kazi Galili e kaal ci agøon Yesu o. ² Ma anek niini alaat o miliny aliqliq ki noono ne, “Inoko nicini Jon o oony ol neen abada bodo daayiza. Gi zin inoko ci agøoni niini kaal ci ateet ol biye noko neen.”

Daayiz o Jon o oonyi

³ Azi Erod nøko o, eeci baale agam niini Jon, ma acap sijina giye ci akati Erodiyas ween qaa o gøtoni o kazi Pilip. ⁴ Eeci baale anek Jon Erod ne, “Alaq abon qatati bodo ariye qaa ci gotonon o niina maany.” ⁵ Waanice arøøj Erod kuruk Jon kadaak, bar olla waanice aqole niini ol o Juz, eeci waanice Jon qatineeq abil kiyo nyakaqanji o. ⁶ Mazi akø aada Erod itien onin baal aritan e, otowa ol ci meelik ka kivita kimicit ole cin o. Orogom ni tinati Erodiyas ol quma zee makacin etcede Erod ziniz ørøt ele. ⁷ Ma aterkedek dole gi ci anek ne, “Mä anyak gi ci olla arooø, duwayan ka kanyin.”

⁸ Imuire ni dole ook ijin yaatin gi ci abon ka kanyek Erod noono. Mazi abada, iiya enek Erod ne, “Karoø oo o Jon. Nyaayan kodooca inoko ele qina.”

⁹ Ma awuci Erod ziniz ørøt ele zooze nico. Bar giye o eterkedi niini dole zoøz ol dook quma, økøma bodo gol ci ka kabadii zoøz nico. ¹⁰ Ma aduwak ol koøt keteeda Jon oo sijina. ¹¹ Maanyaak ol dole oo kodooca, ma akø anyek niini yaatin. ¹² Mazi azii tuyawa o Jon daayiz onin, ivita adomta noono, ma avø ada zee iiya ni øot uduktak Yesu daayiz.

Adayiz Yesu ol ci meelik ger (5000)

¹³ Mazi azii Yesu zoøz nico, otøøø niini ki tuyak ogin qinaante oneec liil kavoola øøt qatineeq doon tuuwa. Mazi avø aziiknek ol Yesu qinit, øøt buk niigi odotek korogjok looc oneec Yesu zoøne liil otoga. ¹⁴ Qinaante mazi atøødak Yesu døwøn, icinun ol ci meelik anowa noono noko. Ma uwucnek noono køle nici, ma arogoz o amoør qatineeq dook moorizowé.

¹⁵ Ma iitene nice ele yoman, ivitak Yesu tuyawa ogine, ma avu anek ne, “Izi lœoci yoman, ma buk een qina lœoci balal. Anyek ol koøt kuturyowe ci miliny neke ka koøt kataalta kaal ci adak.”

¹⁶ Bar abedeke Yesu noogø anek ne, “Alaq agano qatati awøyi. Qaan anyeku noogø kaal ci adak niiga alya.”

¹⁷ Ma abedeke tuyawa noono anek ne, “Akøm dayiin ci kanyakaa meel kina. Kanyakaa qina døken tur ki kuluk ram nøko.”

¹⁸ Enek ni Yesu noogø ne, “Anyaktayaq di kaal nicoko qato.” ¹⁹ Ma aduwak ol kaavtiø loota artene. Ma adoma døken ceen tur noko ki kuluk ceen ram noko, ma agelem tammu taden, ma anyek Jook zany. Eteet ni døken, ma anyek døken nicoko kibeen kuluk tuyak ogin ka kejeryek ol. ²⁰ Ma adake ol dook zee makacin ipiyyant. Ma alota tuyawa dayiin ci anyigjai o zee ma abitiz gilanya amoøt ram. ²¹ Ma ol ci baal adake neke een maczet doon lak tur lak eet ram kamøtø (5000) calaj akeep ol qaa ki dol.

Awø Yesu maam tadena

²² Mazi avø adotiz ol dayiinta, anyek Yesu tuyak ogin koøøzo enico ele kabaakte kavoola karakte koøt liil baagita. Maje niini aavi rak ka kazaan ol koøt korogjowe. ²³ Mazi avø azaani ol, otøø niini doon ook øøt be taden ka kook kijin Jook. Ma akø aavi qinaante niini doon zee ma yoman. ²⁴ Maje kavooli o avøyi tuyawa e qaan awø liil kejø nøko, eeci atirginyø ki øøt ørøt ele.

²⁵ Mazi akø amaman tammu, iiyak Yesu tuyak qatati awoyane maam tadena. ²⁶ Mazi acin tuyawa noono awø maam tadena nøko, otojole looc ørøt ele. Abaaban bar azi ne, Coma een minijit. Makacin egerenyit niigi qoliinta.

²⁷ Ma azoozek Yesu noogø anek ne, “Aneeta gi! Má aqjolinu looc gaga. Anycek zinzeeti kodoyit.”

²⁸ Ma abedeke Pitør Yesu anek ne, “Manyi, mä een didi nicini ineet neen, nyan buk aneet koøø maam tadena kook qatatu.”

²⁹ Ma anek Yesu noono ne, “Ija.” Ma adujna Pitør kavoola, ma awø maam tadena akø qatati Yesu. ³⁰ Bar bodo mazi acin øøt ivaan øøt nøko, anyawun qoliin, ma aroøj akø maami to ka waan kotodode. Makacin egereny izi ne, “Manyi, Manyi, eelawan.”

³¹ Ma itoonek Yesu noono aziit, ma eela noono enico ele. Ma anek Yesu noono ne, “Anyei niina tuwen ci miliny ter. Bodo anyi zinizi kizi døkødak naa?”

³² Ma avø niigi dook kavoola, ma azi øøti tiv. ³³ Ma adiøñjan tuyawa dook Yesu azi ne, “Een didi te niina Neerti Joowo.”

Arogoz Yesu ol ci amoør kulture ci kazi Genezaret

³⁴ Abaayizit ni niigi liil, ma avunak looc o kazi Genezaret. ³⁵ Mazi avø acin ol Yesu qinaante, iiyezit niigi noono, ma itoonek niigi utugeti ol dook kutura ka kulutak ol Yesu ol o amoør. ³⁶ Ma ilalek niigi noono ka kanyek ol ci amoør noko olla nuun kuumit rum cin o. Mazi olla uum ol o amoør rum cin o, orogit didi niigi moorizowé ugeec.

Demziin ci akati keer ci ol o Parici

15¹ Ivitak ni Yesu ol o Parici ki ol oogi ole o goon ademzek ol lotinok Jerusalema, ma avu anek noono ne,² “Ma dim nuyawa cugune o alaj azooni lotinok o jijitigaac reen o naa? Alaj rak goon niigi oony azeen jurun ijaan kadakto eo aduwan keerane ogaac naa?”

³ Ma abedeke Yesu noogo anek ne, “Ma niiga buk alaj azooni lotinok o Joowo, ma bar anuyu demziinok cugooc doon o naa?

⁴ Azi goon Jooi ne, Təjole baatun ki yaatun. Mā alam eet ci aduwak yaatin ki baatin gi ci ger, abon aruve niini kadaak.⁵ Maje bar niiga ademzonu anonu ne, Mā anyewun eeti kaal ogin anyak dook Jook, alaj bodo niini agano ɣaati atiriti baatin karaboj een yaatin.⁶ Gole nico eeti nici alaj anjole baatin ki yaatin. Buk gole nico epeztu niiga zoz o Joowo, ma bar unuyu zoozok cugooc doon.⁷ Igeet ol ci abuuuku eleeti o! Aleema didi Jooi zoz o akanuj igeet baal aduwa nyakanjane o kazi Izaya ane ne,⁸ Goon ol nicigi adindijanan aneet utugetine doon, maje bar zinzeeti cigeec o adeyai ɣaatan many.⁹ Alaj zin niigi agano ɣaati adindijanan aneet, eeci arican niigi demziin ci keerane ugeecik ɔrɔt kujuk demziin ci zoz onan.”

Kaal o anyek eet kizi ririny

¹⁰ Otowa ni Yesu kole dook, maaku anek ne, “Iziikt di! Aryek kej ci zoz co zinzeeti jurun.¹¹ Akom gi ci adak eeti otoga ci anyek eet kizi ririny ɣume o Joowo, bar zin kaal o goon aduwa eeti otoge onin neen o anyek noono kizi ririny.”

¹² Ma vurta ivitak Yesu nuyawa ogine, ma avu anek ne, “Zoozok ona aduwa e anyigit ol o Parici ɔrɔt ele.”

¹³ Ma abedeke Yesu noogo anek ne, “Mā anyak gi ci ɣaan laadun baaba tamma koden, ma bar aduwna niini doon, adaacak koca bitaalin.¹⁴ Mā areku zin niiga noogo zinzeeti gaga. Niigi olla alaat ci ruben. Goon laadun mā ayit eeti ci ruben gon ci buk ruben, iinak koca niigi dook look.”

¹⁵ Ma ajin Pit̄or Yesu anek ne, “Duwayet di kej ci yabziin nico.”

¹⁶ Ma anek Yesu noogo ne, “Ma een buk igeet nuyak ogen ele, ɣaan aleekun kej ci zoz nico noko?¹⁷ Alaj agayu dayiin ci adak eeti ci deer otoga avo kenja, ma bodo avo aduwna o?¹⁸ Bar zin kaal o anyek eet ci deer kizi ririny ɣume o Joowo neen o aduwna zinize onin.¹⁹ Eeci ziniz anyaa baabaninok ci meel ger kiyo monyenet ci kamonyi ol ci deer, ki zoocmazit, ki reecanzet, ki gorziin, ki vələn, been ɣomtiin.²⁰ Avu kaal nicigi dook eet ziniza, ma anyek noono kizi ririny ɣume o Joowo. Maje bar gi ci kadayin injaan kotoonyit azeen o alaj anyek eet kizi ririny ɣume o Joowo.”

ɣaa ci atuwe

²¹ Oto ni Yesu looce ci kazi Genezaret noko ook looce ci ajəŋz ki looc o kazi Taylor been Sidon.²² Maje ɣinaante anyak ɣaa ceen borit ci ol o kazi Kanan abaak ɣinaante, ma akunak niini Yesu, ma agereny ɣaati aluwi ɔrɔt ele, ma ilalek noono anek ne, “Manyi ween ɣeerti Devid, eelawan da! Tiritan! Kanye beenyan ol ci anyak minijit ci Loryento alya, ma apirnane noono ɔrɔt ele.”²³ Maje Yesu ajaki niini labak. Akom gi ci aduwak noono kina. Ivitak ni Yesu nuyawa ogine, ma avu anek noono ne, “Anyek ɣaa nico koto, eeci anuyet, ma awudeket luwanta.”

²⁴ Ma abedeke Yesu, azi ne, “Kitoonnyai laadun o ka kiiya keela ol o Juz doon, eeci niigi atob ki eeza ci akoloni.”

²⁵ Mazi azii ɣaa nici zoz nico, iiya, maaku akani kozoroti looc Yesu ɣuma, ma alu azi ne, “Manyi, tiritan!”

²⁶ Ma abedeke Yesu noono anek ne, “Alaj abon ɣaati kaamane dəl dayiin, ma kanyek orze.”

²⁷ Ma ilalek niini Yesu anek ne, “Manyi, aleema didi zoz nico. Zin mayo nuun een orze o ele aver zurzuryak o goon iinane ol dayinta o labak.”

²⁸ Ebedeke ni Yesu noono enek ne, “Een ɣaa ci anyei tuwen ci appe ɔrɔt. ɣaan zin agoononekin ineet gi ci ona aroon o.” Enico ele orok didi dole onine.

Arogoy Yesu ol ci meel ger

²⁹ Oto ni Yesu ɣinaante, ma akə ano liil o kazi Galili otok. Ma bodo ooŋ liil otok, ma atoŋt akə taden, ma akə aavi loota biyene ɣinaante.³⁰ Ma avunak ol ci meel ger noono ɣinaante. Anyaak niigi noono ol ci ɣoɔlik, ki ol ci ruben, ki ol ci dəkəm azeena, ki ol ci adiiti iina ki alemeti, been ol oogi ci amɔɔr meelik ger. Ma avu areke niigi Yesu looc, ma arogoy niini ol nicoko dook lai.³¹ Mazi avo acin kəle dook ɣinaante, ol o adiiti iina ki alemeti eti iiziikto ma azoz labak, ki ol o dəkəm azeena e ɔzolante azeena ugeec, ki ol o ɣoɔlik e ɔtəɔzo berber, ki ol o rubenik icintə, ibiirit noogo ooti giye nico, ma adindijan niigi Jook ɔrɔt ele.

Adayiz Yesu ol ci meel ger (4000)

³² Otowa ni Yesu nuyak ogen, maaku anek ne, “Awucnekan ol nici ɔrɔt ele, eeci karomena ki noogo iinya ceen iiyu noko dook, ma əkəm niigi gi ci adak. Alaj zin karooŋ kanyek noogo kazaante kətəɔzo noko kəkəm gi ci adak, gerze ɣaan avo aval magizeeti gola.”

³³ Ma abedeke nuyawa noono anek ne, “Ka zin yo kojokta balale nico dayiin ci aleeno ki kəle nicoko dook ɣaadjan?”

³⁴ Ma ajin Yesu noogo anek ne, “Anyaku inoko ɔkən izək?”

Ma anek niigi noono ne, “Kanyaka ɔkən torgerem ki kuluk ci miliny ter.”

³⁵ Uduwak ni Yesu ol dook kaaftiyə loota.³⁶ Ma adoma ɔkən ceen torgerem noko ki kuluk nicoko, ma anyek Jook zany, ma ateet ɔkən nicoko, ma anyek nuyak kejeryek ol.³⁷ Ma adake ol oke dook zee been paŋ. Ma alota nuyawa ɔkən ci anyigai o zee ma abitiz gilanya torgerem.³⁸ Maje ol ci baal adake neke een maczet doon eet tur lak eet ram (4000) calaj kakeebek ɣaai ki dəl.

³⁹ Mazi adotiz ol dayinta, anyek Yesu ol kətəɔzo. Ma atoŋt niini kavool, ma abaayiz liil akə looce o ajəŋz ki kutur o kazi Magadan.

Abor Yesu ɣaati agooni gi ci ateet ol biye

16¹ Ma avunak ol o Parici ki ol o Sajuzi Yesu. Arɔŋ kicinta noono, ma avu anek ne, “Tuguweyet di gi ci ateet biye ci aku tamma taden.”

² Ma abedeke Yesu noogo anek ne, “Goon mā akə ɣoɔti ci jenu o, anonu ne, Uluz tijeere tammu alajaan bodo atiil.³ Mā acin annewek to ɣeere ririwɔna, anonu ne, Atiil tedec tammu. Anyaku goon niiga arizet ci agayu kaal o ka kivita looc tijeere ɣoɔta.”

Bar zin alaŋ eeginu arinya ci kaal o agooni inoko o aroonjekuŋ Jooi igeet ka agaac.⁴ Mazin ol ci arəɔŋ kicinit gi ci ateet ol biye kiyo niiga noko gerze ɔrɔt, ma akɔm nɔɔgɔ Jook. Alaŋ zin bodo kagoonekuŋ naana igeet gi oma ci ateeduŋ biye. Olla gi baal aagoononek Jɔna e doon ci ka buk keyelozyeyun igeet.”

Enico odotek Yesu nɔɔgɔ looc, ɔtɔo.

Alaŋ aga nuyawa keŋ ci zɔɔz ci aduwa Yesu o

⁵ Mazi abaaki nuyawa kibeen Yesu avɔ liil baagita, erektek nuyak dɔkena ɳaati anyaani.⁶ Ma anek Yesu nɔɔgɔ ne, “Egenyit ɔrɔt! Ebeyit eleeti ole o Parici been ol o Sajuzi. Edeya eleeti nyigite ugeec gɔɔn arek dɔken ka ketedeec o.”

⁷ Ma aŋɔmtɔ nuyawa anɔ ne, “Aduwa bɔŋ gi nico o, eeci ɳaan kanyaakta dɔken.”

⁸ Maje Yesu aga gi ci azɔɔz niigi o noko, ma ajin nɔɔgɔ anek ne, “Naa akɔ ma azoozu gi ci akɔmnuj dɔken o? Anyaku niiga tuwen ci miliny ɔrɔt.⁹ ɳaan dim iziiktɔ noko? Alaŋ aadanu iiten baal kaŋereke ol ween 5000 dɔken ween tur noko e? Waanice alotanu dayin o anyigai zee ma abitiz kodooce izɔk?¹⁰ Inoko buk alaŋ aadanu iiten baal kaŋereke ol ween 4000 dɔken ween torgerem noko e? Waanice alotanu dayin o anyigai zee ma abitiz kodooce izɔk?¹¹ Alaŋ zin aziijnenu naa? Alaŋ kazooz naana zɔɔz ci akati dɔken ci ka ketedeec o. Bar kilotuj egenyit ole o Parici been ol o Sajuzi. Edeya eleeti demziinte uneen ger atobɔ ki nyigit o gɔɔn arek ol dɔken.”

¹² Enico agaac nuyawa alaŋ arɔɔŋ Yesu nɔɔgɔ kedeya eleeti nyigite o gɔɔn arek ol dɔken ka ketedeec. Bar arɔɔŋ nɔɔgɔ kedeya eleeti demziinte o ol o Parici ki ol o Sajuzi.

Acuba Pitɔr jinen o Yesu

¹³ Mazi akunak Yesu looc ci aŋɔŋzɔ ki kutur o kazi Sisiriya Vilipiya, ɳinaante ijin niini nuyak ogin anek ne, “Mayo dim gɔɔn azi ol ne, Naana ɻeerti Eeto keen ɻeneen?”

¹⁴ Ma abedeke niigi nɔɔnɔ anek ne, “Azi ol ogen ne, Een Jɔn o oony ol. Azi ol ogen ne, Een Ilija. Azi ogen ne, Een Jirimaya. Azi ol ogen ne, Een nyakanjan oma nyakanjanete o Joowo baal adaayitɔ e.”

¹⁵ Ma anek niini nuyak ne, “Ma niiga aziyu ne, Keen naana ɻeneen?”

¹⁶ Ma abedeke Saiman Pitɔr nɔɔnɔ anek ne, “Een niina Kiristo ween ɻeerti Jook o arogi been neen.”

¹⁷ Ma anek Yesu nɔɔnɔ ne, “Amayuwın Jooi ineet Saiman ɻeerti Jɔna. Eeci alaŋ aduwakin zɔɔz nico eeti ci deer, bar baaba o aavi tammu tadenu neen o ayelzakin ineet zɔɔz nico.¹⁸ Inoko zin kakateyin ineet zaar ci kazi Pitɔr, ma keŋ ci zaar nicoko kazi ne be, eeci adoi niina kiyo be o. Mazin biye nico ɳaan keenyeti ceez onan een ol o atuyan aneet, ma alaŋ anim daayizi kuulal nɔɔgɔ.

¹⁹ Kanyin tijeere alaazet o baliin o Joowo. Zin gi o abur niina loota ɳina, aborne buk tammu tadena. Maje gi o agama niina loota ɳina, agamnyai buk tammu tadena.”

²⁰ Ma bodo aricanek Yesu nuyak ka calaŋ aduwak ol oogi gi o eene niini Kiristo.

Aduwa Yesu zɔɔz ci akati daayiz onin

²¹ Ma iitene nice ele akata Yesu gi ci aboraki nuyak ogin labak noko zɔɔz ci anek ne, “Abon kakɔ Jerusalema ka kɔɔt kigidan alaata o ceez o Joowo been ol o ademzek ol lotinok. Arukan tijeere niigi aneet kadaak. Mazi kadica iinya iiyu, ɳaan kaŋaaz bodo daayiza.”

²² Ma alakada Pitɔr Yesu doon kidicilim, ma anek ne, “Ulo!, Manyi! Lam gi nico calaŋ akunakin ineet been neen. Abon bai ɳaati alaŋ akunakin gi nici noko been neen.”

²³ Enico ele ookci Yesu, ma anek Pitɔr ne, “Nyeyɛ ɳaatan Loryen co. Inoko arooŋ niina ka nyook gol o linlijɔn onan, eeci baabani cune o alaŋ aku Joowa, bar baabani ci eet ci deer.”

²⁴ Enek ni Yesu nuyak ogin dook ne, “Mā arɔɔŋ eeti konowan aneet, abon areyek nɔɔnɔ ele onin, ma abon agama giden ki piryakzet ɳaati anuyan niimi aneet.²⁵ Eeci eeti ci arɔɔŋ korogoz ele onin, bar akoloz. Maje eeti ci akoloz ele onin ɳaatan, bar arogoyz.²⁶ Mayo zin inoko mā anyak eeti kaal o loocu dook, ma bar akoloz roget ci ele onin, bonat inoo? Mā adaak eeti, akɔm bodo gi ci ka kabadake nɔɔnɔ roget onin.²⁷ Kakun zin tijeere naana ɻeerti Eeto ɳaati kɔrkɔrana ki toonnyak o Joowo diŋdiŋjonte o baaba. Ma kaku kacakai gɔɔn eet co kaal ogin abon baal gɔɔn agoɔn e.²⁸ Abon zin agayu gi ce. Anyak ɳaatunoŋ ɳina ol oogi calaŋ adaa zee ma acinan aneeta ɻeerti Eeto waanci kakune baliinte onan.”

Owo Yesu ele

17 ¹ Mazi adicai iinya ceen tɔrkɔnɔm, iyit Yesu Pitɔr ki Jemis been gɔtoni Jemis o kazi Jɔn, ma avɔ atɔɔt be ci wun, ma aavtiz niigi doon biya ɳinaante. ² Mazi ɳaan aavtiz noko, bar acin niigi Yesu otowę nɔɔgɔ keberen noko. Otowę ɻum onine kizi vɔɔr per kataraanet kiyo ii o. Ma ookci rumane ogine aborcek e buk kizi vɔɔr per ɔrɔt. ³ Ma ɻintimiliny icinit niigi Mosis ki Ilija azɔɔzo ki Yesu.

⁴ Enek ni Pitɔr Yesu ne, “Manyi, kavu te ɳina juruŋ. Inoko mate arooŋ, nyet keteenycawa kaal ceen ceezi kibili kɔr iiyu ka codoi kizi cun, codoi ci Mosis, codoi ci Ilija.”

⁵ Mazi ɳaan azɔɔz niini noko, acin diizoc ci vɔɔr per aku, ma aduuleke nɔɔgɔ diiz. Ma azii niigi molok ci azɔɔz diizoce nico eecito azi ne, “Nicini ɻeeran onan een didi o kareez ɔrɔt. Katalne naana ɳaatin ɔrɔt. Abon zin niiga dook aziijnu nɔɔnɔ.”

⁶ Mazi azii nuyawa molok nico, iiyak nɔɔgɔ kulurkulur ɔrɔt ele zee makacin iitazo ɳoliinta kakati ɳumti looc.⁷ Ilya ni Yesu, ma uum nɔɔgɔ anek ne, “Itiŋgaz jena. Mā aŋolinu looc gaga.”⁸ Mazi aara niigi kebere, ɔkɔma eet oma ci acin kina. Izi Yesu doon.

⁹ Mazi alocai niigi be tadena, iricanek Yesu nɔɔgɔ enek ne, “Mā avɔ rak aduwaku gi ci ona acinu noko ol oogi zee been iiten ci katin kaŋaane naana ɻeerti Eeto daayiza e.”

¹⁰ Ijinit ni nuyawa nɔɔnɔ enektek ne, “Dim gɔɔn alaata o ademzek ol lotinok azi ne, Arayai katin Ilija rak ɔɔwa ɳaatuŋ o naa?”

¹¹ Ma abedeke Yesu nɔɔgɔ anek ne, “Ii, aleem didi. ɻedet Ilija arayai ɔɔwa rak ɳaatan ka kiiya kidimdimaneyan aneet kaal dook keelit juruŋ.¹² Inoko zin kanekun ne, Iiya Ilija iiten baale, ma akɔm eet ci aga nɔɔnɔ. Ma bar agoonek niigi nɔɔnɔ kaal ci ger eo arɔɔŋi niigi. Zin kiyo waanice agit niigi nɔɔnɔ e, agidan buk tijeere niigi aneeta ɻeerti Eeto noko.”

¹³ Enico agaac nuyawa zɔɔz ci aduwak Yesu nɔɔgɔ o akati Jɔn o oony ol.

Arogoy Yesu logo ci anyak minijit ci Loryento

¹⁴ Mazi alocai niigi be tadena, ivita amada ɔl ci meeble be loota. Ma akunak eeti oman Yesu, ma aku akani kozonji looc noɔɔno ɲuma. ¹⁵ Ma anek ne, “Manyi, eelawan da! Tirit ɲeeran ci anyak moɔriz ci avalni ce. Goɔn ma agam noɔɔno moɔrizi nici, iinak goo karabɔŋ een maam. ¹⁶ Kanyaai uyene noɔɔno nuyak cugun noko, bar akɔm ɲaatineej ci anim kitirit noɔɔno been neen.”

¹⁷ Ma abedeke Yesu noɔɔgo anek ne, “Igeet ɔl ci akɔmnuj tuwen coko. Kayo koromte naana kibeen igeet zee been inin ka utuy? Ka kemez zoɔz cunoɔŋ zee been inin? Anyaaktayaŋ zin di logo nico ɲaato.” ¹⁸ Ma agerenyek Yesu minijit ci Loryento noko kuduna. Ma arogi logot enico ele.

¹⁹ Ivitak ni Yesu tuyawa ogine ɲaati aave niini doon, ma avu ajin noɔɔno anek ne, “Mate uyene ageeta akɔmneket minijit nici ɲaati kaarana naa?”

^{20–21} Ma abedeke Yesu noɔɔgo anek ne, “Alaŋ niiga animnyu aarta moorizok ki minij ɔla o, eeci alaŋ anyaku tuwen. Didile kaduwakuŋ igeet, inoko te nuun anyayit olla tuwen ci miliny ter ceen ki keberec ci lajiracoco, koca ma aneku be nico ne, Piya ele ɻina! Bitɔ bil bodo ɲaate! Aziiŋnuŋ koca, ma apiya ele ɻina, ma akɔ ɲaati ona aduwaku niiga noɔɔno o. Ma akɔm waan gi ci akɔmnekuj igeet been neen.”

Aduwa Yesu bodo zoɔz ci akati daayiz onin

²² Mazi avu alete Yesu ki tuyak ogin iitene oman looce o kazi Galili, enek niini noɔɔgo ne, “Inoko izi ajɔn ɻinti ka kuruktan ɔl aneeta ɻeerti Eeto kadaak. ²³ Ma iinyaye ceen iiyu ɲaan kiŋaaz bodo daayiza.” Mazi azii vuyawa zoɔz nico, akatit culum ɔrɔɔt ele.

Aruk Yesu guruc o ceez o Joowo

²⁴ Mazi avunak Yesu ki tuyak ogin Kapernam, ivitak ɔl o goɔn alot guruc o ceez o Joowo Pitɔr, ma ajin noɔɔno anek ne, “Mayo dim goɔn alaani cunoɔŋ noko buk aruk guruc o ceez o Joowo?”

²⁵ Ma abedeke Pitɔr noɔɔgo anek ne, “I ri. Aruk goɔn buk.”

Maje Yesu aga gi nico noko. Mazi akɔ Pitɔr ɲaatin ceeza, enek Yesu noɔɔno ne, “Saiman, mayo inoko niina azi ne zooze nico? Inoko goɔn aruwek alaat o loocu guruc ɔl jan? ɔl o tatok onin ele, yo da aruwek noɔɔgo guruc ɔl o bitaalu?”

²⁶ Ma anek Pitɔr noɔɔno ne, “Aruwek noɔɔgo guruc ɔl o bitaalu.”

Ma azi Yesu ne, “Abon! Mazi abil noko, alaŋ waan agano ɲaati karuyi naaga guruc ci ceez ci Joowo o. ²⁷ Bar zin alaŋ karɔɔŋ naaga kanycek noɔɔgo kotoborteyet nɔŋ kiziti ne, Coma alaŋ kareez naaga ceez o Joowo. Inoko zin bitɔ liila. Yiito abic ka bitɔ dətɔi. Zin tedec kulugiti ci akɔ agama oowa neke ajowa anyak otoga guruc ci kaledɔŋ ki ageet dook ka kuruktek ɔl nicoko. Doma zin, tedec anyek noɔɔgo.”

ɻeneen dim ci adikir baliinte o Joowo?

18 ¹ Ma iitene nice ele ivitak Yesu tuyawa ogine, ma ajin noɔɔno anek ne, “ɻeneen dim inoko ci adikir ɲaatinaŋ baliinte o Joowo?”

² Ma awa Yesu dole ci miliny, ma aku anyek kibil noɔɔgo ɲuma. ³ Ma azi ne, “Didile kaduwakuŋ igeet, mā alaŋ abadanu eleeti eelit kiyo dɔlya o miliny o, alaŋ avoyu baliinte o Joowo been neen. ⁴ Ma eeti ci anyek ele kizi cəlbəz kiyo dole ci miliny abil igeet ɲuma noko, eet o adiŋdiŋ baliinte o Joowo neen. ⁵ Ma eeti ci atalna dole ci miliny kiyo dole nici noko zaare ogan atalnanan niini aneet.

Baciinok o anyek ɔl kɔɔt gooya

⁶ Bar mazi anyak eet ci anyek dɔl ci miliny noko codoi ɲaatineej kimiire kivurut calaj atuyan aneet, agano koca niini ɲaati acaboneke golu noɔɔno inyaa, ma ajukonek liil kotodode kook many. ⁷ Izi nɔŋa wole zin ole o anyek ɔl kabaca oŋe. ɻedet kaal ci gerze acinanuj igeet noko avunak looc nico tup. Bar zin izi nɔŋa wole eete ci laadun anyaa kaal nicoko o. ⁸ Mā anyin aziiti karabɔŋ een zoɔci baca baciinok, abon ateeda, ma ajukei tuu. Abon bar akɔ rogete o abil been neen ɲaati eene ɻɔŋ karabɔŋ adowinin aziiti kujuk ɲaati ajukoneke goo o Loryento abil been neen ɲaati anyaye zoɔ ki azeen dook. ⁹ Mā anyin kebereci baca baciinok, abon akana, ma ajukei tuu. Abon ɲaati akɔye rogeta keberece codoi kujuk ɲaati ajukoneke goo Loryento abil been neen ɲaati anyaye kebere dook.

^{10–11} Egenyit zin juruj ka calaj apezu dolene ci miliny noko codoi ɲaatineej. Didile kaduwakuŋ igeet, ma toonnyawa ugeec abek noɔɔgo goɔn avɔ Joowa tup, ma aduwak noɔɔno kaal o agooneku niiga dɔl ci miliny noko.”

Aduwa Yesu yabziin ci eεz ci akoloni

¹² Ma ajin Yesu noɔɔgo anek ne, “Inoko mā anyak eeti eεza ceen eet tur, ma akoloni codoi ɲaatineej, abaabanu agoɔn koca niini naa? Bar kane ooŋnek rak koca eεza ceen eet wec kamɔtɔ ki tiin tɔrkɔc o looc, ma akɔ arɔɔŋ eεz codoi ona akoloni o zee ma ajowa. ¹³ Didile kaduwakuŋ igeet, akɔ zee mazi ajowa niini eεz nico, atalne ɲaatin ɔrɔɔt ele kujuk talniin o anyak eεzaye o ɲaan kulkuluze e. ¹⁴ Mazin buk gole nico baatunoɔŋ o aavi tammu alaŋ arɔɔŋ dole codoi dolene ci miliny noko kokoloze.

Gotonu ci abaca zoɔz ɲaatin

¹⁵ Mā agoonekin gotonu gi ci ger, bitɔ ɲaatin ka bitɔ bɔrak noɔɔno gi nico. Abon zin aminyu niiga doon. Mā aziijnin niini ineet, idicai gi nici, izi niini gotten bodo. ¹⁶ Bar mā alaŋ aziijnin niini ineet, biti eet codoi karabɔŋ een ɔl ram orkorit ki ineet, ka kɔɔt kiziit zoɔzok ci abornekin niini ineet o eo aduwak warage o Joowo. ¹⁷ Bar mā alaŋ buk azii niini noɔɔgo, bitɔ duwak ɔl o ceez o Joowo zoɔz nico. Mazi alaŋ azii niini ɔl o Joowo buk, abon adeyanu niiga dook ɲaatin.

Anyek Yesu tuyak dɔyiz

¹⁸ Didile kaduwakuŋ igeet dook, ma gi ci azoozu, ma abornu niiga loota ɻina, aborne buk tammu tadena. Maje gi ci azoozu, ma agamanu niiga loota ɻina, agamnyai buk tammu tadena.

Ijaryin ḥaatodoi

¹⁹ Mā arom ɔl raman ḥaatunoŋ eleeti, ma ajin Jook gi ci arɔɔŋ niigi noɔɔŋ kutuguwek, agoonek koca baaba tammu tadena noɔɔŋ gi nico. ²⁰ Eeci mā alote ɔl raman karabɔŋ een iiyon zaare organ, karomena buk naana ki noɔɔŋ.”

Yabziin ci eet calaj oonjnek ḥabolo

²¹ Iiyak ni Pitɔr Yesu, ma aku ajin noɔɔŋ anek ne, “Manyi, inoko mā agoonekan gotona gi ci ger, kotoŋ noɔɔŋ lak izok? Kotoŋ lak torgerem?”

²² Ma abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Akɔm! Alaj een lak torgerem nočo, bar toŋ noɔɔŋ lak eet iyu kamotə lak torgerem. ²³ Eeci baliin o Joowo abil kete. Anyak baale alaan ci arɔɔŋ kekeep ḥabolo baal goon da anyek niini ɔl ogin alijlijonek noɔɔŋ e iziti izok.

²⁴ Mazi akana ka kekeep, anyaaktak ɔl noɔɔŋ eet ci anyak ḥabolo ci guruc ci meel ger ci atobə ki guruc ci kataalane tiin eet tur lak amotə. ²⁵ Maje eeti nici alaj anyak guruc ci meel ka kurui ḥabolo nico. Ma aricanek alaani ɔl ka kɔɔt kataalsi noɔɔŋ ki ḥaa onin ki dɔl ogin ki kaal ogin anyak dook ka kurui ḥabolo nico. ²⁶ Mazi akɔ azii eeti nici zɔɔz nico, iiya akati kozonti looc alaan onin ḥuma, ma azi ne, “Anyek da kalalin ziniz ḥaatan zee ma karuwekin kaal cugun o dook kidicilim labak.”

²⁷ Uwucek ni alaan zɔɔz nici, makacin otonjek didi niini noɔɔŋ ḥabolo nico, ma anyek noɔɔŋ kɔɔt.

²⁸ Mazi adun eeti nici, ook urumtə ki gon oma ci anyayek noɔɔŋ ḥabolo ci miliny ter. Ma agam noɔɔŋ, ma adaal aleṁ anek ne, “Nyan guruc organ baal anyei e.”

²⁹ Ma akani eeti nici kozonti looc noɔɔŋ ḥuma, ma anek ne, “Anyek da kalalin ziniz ḥaatan zee ma karuwekin guruc cugun o labak.” ³⁰ Bar niini alaj arɔɔŋ kiziik zɔɔz nico been neen. Ma bar anyek noɔɔŋ kook sijina ka kook kacabe zee ma aruk ḥabolo nico.

³¹ Mazi akɔ acin ɔl ogene ci alijlijn ki noɔɔŋ ḥaatodoi gi nico, otoborit niigi nočo ɔrɔɔt, ma avɔ aduwak alaan gi ci agoɔn niini nočo. ³² Ma awa alaani noɔɔŋ maaku anek ne, “Een eet ci ger ɔrɔɔt. Iiten baale kuujnekin naana ineet ḥabolo baal appe e, eeci arooŋnyan aneet kutujeyin. ³³ Abon waan zin buk awunekin gottenu nici kiyo baale awucnekan niina aneet e.” ³⁴ Enico otobor alaani nočo ɔrɔɔt, ma itoonek noɔɔŋ sijin ka kook kipirtai ɔl noɔɔŋ sijina zee ma aruk guruc baalke dook.”

³⁵ Ma anek Yesu noɔɔŋ ne, “Mā alaj oonjneku gottenogu kaal o abaca niigi ḥaatunoŋ zinzeetine ugooc dook, koca buk baaba o aavi tammu tadena alaj oonjnekuŋ igeet kaal o abacanu.”

Ijerən ci ḥaa kibeen eet

19 ¹ Mazi adica Yesu zoozok nicoko, itiŋa Galiliya ook abaawozek looc o kazi Judiya liil o kazi Jordan baagita. ² Ma ano ɔl ci meel ger noɔɔŋ, ma akɔ arogooz niini noɔɔŋ moorizowe ḥinaante. ³ Ma avunak ɔl o Parici noɔɔŋ arɔɔŋ kicinta noɔɔŋ ḥaati ajini aneki ne, “Mayo goon lotinowa ogaac aziijnek eet kɔtɔok ḥaa cin giye ci ɔɔ cin doon labak?”

⁴ Ma abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Ijaan da niiga ekeebit warage o Joowo reen o azi ne, Baale kinatamma laadun e eenyca Jooi eet ci mac ki ḥaa. ⁵ Ma azi Jooi ne, Gi o zin goon oonji eeti baatin ki yaatin, ma akɔ aroamen niini ki ḥaa cin o neen nici ka kiziti niigi dook ramantiya ele codoi. ⁶ Alajaan zin bodo niigi eegin ram, bar iziti ele codoi. Akɔm zin bodo eet ci ka kejer gi ci orom Jooi o.”

⁷ Ma ajin ɔl o Parici noɔɔŋ anek ne, “Mazin da baale Mosis azi ne, Mā arɔɔŋ kɔtɔok eeti ḥaa cin, abon labak, olla anyek keteyeedak niini noɔɔŋ warage ci ɔrɔɔt o naa?”

⁸ Ma abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Anyuj lotinowa o Mosis gol ci atooku ḥaa labak o, eeci igeet adoi zinzeeti kak. Maje baale laadun kinatamma e laadun alaj abil nočo. ⁹ Inoko zin kanekuj ne, Mā eeti ci atɔɔk ḥaa cin ḥaati alaj agami zoocmaza, ma akɔ aroɔa niini ḥaa oma bodo, odoma niini zoocmaz.”

¹⁰ Ma vurta ivitak nuyawa Yesu, ma avu anek ne, “Mā een gol ci akati ḥaa kibeen eet neen nici, maya bar alaj karɔcə dook.”

¹¹ Ma abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Ma gol calaj karocin o alaj akati ɔl dook, bar akati ɔl o anyek Jooi noɔɔŋ dɔyiz ci aavtiye calaj arocin doon. ¹² Eeci anyak kaal oogi ci anyek ɔl calaj arɔcə. ɔl ogen alaj arɔcə o, eeci aritai gole nico nočo laadun. ɔl ogen alaj arɔcə o, eeci anyek ɔl ogene noɔɔŋ calaj arɔcə. ɔl ogen alaj arɔcə, eeci arɔɔŋ kilinliŋit gol ci akati baliin o Joowo. Ma eeti ci agama gol calaj karocin o, anyek noɔɔŋ kagama didi.”

Amayuk Yesu dɔl ci miliny

¹³ Ma anyaak ɔl ogine Yesu dɔl ci miliny ka kiiya kataadek niini noɔɔŋ azeen kamayuk ma ajinek noɔɔŋ Jook. Maje bar nuyawa ogine agernyek ɔl nicoko ka calaj anyaak dɔl Yesu.

¹⁴ Ma anek Yesu noɔɔŋ ne, “Anyek dɔl kivitayan aneet. Má alamnyu noɔɔŋ, eeci baliin o Joowo abilnek ɔl o anyek eleeti keelit kiyo dɔlyə ci miliny nočo.” ¹⁵ Amayuk ni niini noɔɔŋ zee ɔtɔɔ ni niini.

Abon ano ɔl Yesu zinzeetine dook

¹⁶ Ma akunak eeti ci jaan een mɔldɔŋ Yesu, ma aku ajin noɔɔŋ anek ne, “Alaan o demziinto, mayo gitaz ci abon kagoon ka kojowa roget o abil been neen?”

¹⁷ Ma abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Akɔ ma ajinan gi ci abon ka tugu o naa? Akɔm zin gi oma ci abon, bar abon Jooi doon. Mazi aroon roget o abil been neen, zooti lotinok.”

¹⁸ Ma abedeke eeti nici Yesu anek ne, “Lotinok jaŋ?”

Abedeke Yesu noɔɔŋ anek ne, “Má amuny eet ci deer. Má adoma zoocmaz. Má agorze. Má avolɔŋ. ¹⁹ Tɔŋjole baatun ki yaatun. Zin ricik ɔrɔɔt reez ɔl o abaawonu kiyo areez ele unun o.”

²⁰ Ma abedeke eeti nici Yesu anek ne, “Lotinok nicoko dook kazoone baale laadun. Gi jaŋ zin inoko ci arooŋnyan bodo kutugu?”

²¹ Ma anek Yesu noɔɔŋ ne, “Mā aroɔŋ ka bona ḥume o Joowo, bitɔ taalɔi kaal ugun dook zee ḥerek guruc ɔl o amaat. Mazi odot, ija niina alya nowan aneet. Ijaan akɔ ajowa arɔkzet tammu tadena.”

²² Mazi azii eeti nici zɔɔz nico, alaca ele, ma awɔ bornet noča, eeci een niini aroi ɔrɔɔt.

²³ Enek ni Yesu nuyak ogin ne, “Didile kaduwakuj igeet, adoi ɔrɔɔt ele eete ceen aroi ḥaati akɔyi baliinte o Joowo. ²⁴ Inoko bodo kabedeke zɔɔz nico kanekuj ne, “Adoi ɔrɔɔt ele eete ceen aroi ḥaati akɔyi baliinte o Joowo kiyo alaj ayizonek nyakale nyibira ḥino vɔlɔŋ o.”

²⁵ Mazi azii nuyawa zəəz nico, ibiirit nəəgə dook ooti tet giye nico, ma anə ne, “Ka dim zin katin korogoze ḥene?”

²⁶ Egelem ni Yesu nəəgə, ma anek ne, “Ma zəəz nici adəi eete ci deer doon, maje Joowa akəm gi ci adəi.”

²⁷ Ma abedeke Pitər nəənə anek ne, “Inoko kotonteya naaga kaal ogaacak dook looc, ma kivita kunuyin ineet o, mayo katin kajowana naa?”

²⁸ Ma anek Yesu nəəgə ne, “Didile kaduwakuŋ igeet, katin waanci kagame naana ḥeerti Eeto alaazet onan tammu tadena, niiga ci anuyaŋ aneet eeginu amətə ram nokə avə buk niiga aavtyu lecerene cugooč een amətə ram ka apayit boryok o Israyil een amətə ram. ²⁹ Ma eeti ci ooŋ kərək onin, ki gətənogi, ki ḥətənogi, karabəŋ een yaatin, ki baatin, ki dəl cigin, ki mana cin ḥaaten aneet, azaconeč bodo katin nəənə kaal ci meel, ma ajowa buk niini roget o abil been neen. ³⁰ Zin əl ci meel ole o inoko abaaban bar kizik oontane niigi gole o Joowo, katin eegin vurut. Maje əl ci meel ole o inoko abaaban kizik niigi eegin vurut gole o Joowo bar, katin oontane niigi.”

Yabziin ci akati əl ci liŋlijonto

20 ¹ Ma anek Yesu bodo nəəgə ne, “Ma baliin o tammu tadenu abil kete. Anyak baale eet ci mano alək ririwəna ka kook kataala əl ci avu ateet mana. ² Mazi akə ajowa nəəgə, əzəzətə ki nəəgə zee ma agama ka kanyek niini nəəgə eet codoi gəən ḥaatineej gurucoc codoi liŋlijone ci iiten dook. Itoonek ni niimi nəəgə mana kət kiliŋlijin. ³ Ma ziiye ween tərkəc ətəc bodo ook ərəoŋ əl oogi melegenya. Ma akə ajowa ḥinaante əl ci olla eel ajaam, akəm gi ci aliŋlij kina. ⁴ Enek ni niini nəəgə ne, “Karoonjuŋ ətəc ilinlijtəyan mana. ḥaan tedec karuwekuŋ igeet dook guruc ci agano ki liŋlijən.” ⁵ Agamta ni niigi gi nico, ma avə mana, ma waaz ziiye ween amətə ram been ziik ween iiyu yomana ook anyaa niini əl oogi ka kivita kiliŋlijin mana. ⁶ Ma ziiye ween tur yomana ook melegenya bodo, ma akə ajowa əl oogi eel ḥinaante olla ajaam, akəm gi ci aliŋlij kina. Ma anek nəəgə ne, “Ma dim aavtyu ḥina adicanu iiten dook o agoonu naa?”

⁷ Ma abedeke niigi nəənə anek ne, “Kaavtiya ḥina o, eeci akəm eet ci aku akoyet ka koota kiliŋlijtozeya.”

Enek ni niini nəəgə ne, “Ivita ətəc ilinlijin mane onan.”

⁸ Ma yomana enek eeti o mano eet o gəən abek əl keevinta ne, “Izi yoman. Odot liŋlijəni. Towa əl ka kivita kagamit guruc. Kata ole ona akana liŋlijən vurta e zee been tir ole ona arayai e.”

⁹ Ivita ni əl ona akana liŋlijən ziiye ween tur yomana e, ma anyek əl nəəgə dook eet codoi gəən ḥaatineej gurucoc codoi. ¹⁰ Mazi avu əl ona akana liŋlijən əcwa e ka kagamit guruc, anyek buk əl nəəgə gəən eet codoi ḥaatineej gurucoc codoi. Maje bar uyen niigi abaaban kizik tedec anyonek nəəgə guruca ci meel kujuk əl ona avu liŋlijən vurta e. ¹¹ Ma vurta mazi agamit guruc odot, ətəc oyoyit eet o mano e. ¹² Anek niigi nəənə ne, “Əl ci ona avu akana liŋlijən vurta o aliŋlij niigi ziit codoi ərətə nəkə. Maje naaga kalinlijnya uyene iiten dook kore ci abur per. Aləj abon zin ḥaati waan katobona naaga kibeen nəəgə guruci.” ¹³ Ma abarzek eeti ci mano noko eet codoi ḥaatineej anek ne, “Ziik di, gətən. Aləj kadakuŋ looc nəkə been neen. Uyene agamtawu liŋlijən ka ilinlijin gurucoc codoi iiten dook. ¹⁴ Inoko odomta guruc cugooč o, ətəc əl. Ma naana kanyi əl ci ona avunak liŋlijən vurta o guruc ci atobə ki ci ona kanyuŋ igeet o labak. ¹⁵ Mā anyak gi ci karoon kutugu guruce cigan o, kagoon labak. Yo da amadiku əl ci ona avu vurta o, eeci kiirkei nəəgə guruc?”

¹⁶ Izi ni Yesu ne, “Tijeere əl o inoko een vurut, oontane niigi əcwa. Maje bar əl o inoko een əcwa, amiiri kizi vurut.”

Aduwak bodo Yesu nuyak daayiz onin

¹⁷ Mazi avə Yesu ki nuyak ogin Jerusalema, ook uduwak niini nəəgə doon gəla gi ci anek ne, ¹⁸ “Inoko kavə Jerusalema ḥaaø ka kook kanyozozekə naana ḥeerti Eeto alaat o ceez o Joowo kibeen əl o demziinto. Ma avə apayekan tijeere niigi aneet daayiz.

¹⁹ Avoyan zin tijeere niigi alaate o Rom ka kət komomoztan niigi aneet, ma arukan, ma avə adodoyan keete ween talakec. Zin iinyaye ceen iiyu, kipaaz bodo daayiza.”

Ajin ḥaa ci eet ci kazi Zebedi Yesu

²⁰ Iiyak ni ḥaa ci eet ci kazi Zebedi kibeen ləgoz cigin een ram kazi zaar cigeec ne Jemis ki Jən Yesu, ma aku akani kozonjti looc Yesu ḥuma, ma anek ne, “Anyak da gi ci karoon tuguweyan.”

²¹ Ma abedeke Yesu nəənə anek ne, “Aroon gitaz?”

Ma anek niini Yesu ne, “Karoon katin waanci eene alaan, anyek ləgoz cigan noko kejerteyin ineet kərgen kiziti buk niigi alaat.”

²² Ma abedeke Yesu nəəgə anek ne, “Aləj niiga gi ci ajinaŋ noko agayu juruŋ. Inoko tijeere piryakzət ci kakə kapirnane neke niiga animny?”

Ma agama niigi dook azi ne, “Ii, kanimnya labak.”

²³ Ma abedeke Yesu nəəgə anek ne, “Ḥedet didi tijeere apirnanu kiyo naana o. Bar zin inoko o akəmnən aneet alaazet ci ka kanyuŋ igeet ejerteyan katin gəən kərgen. Ajera əl ci ka kaavtiyo vitenane nicoko o baaba doon.”

²⁴ Mazi avə azii nuyawa ween amətə e gi nico, otobortek niigi ləgoz ceen gətən een ram noko nəj. ²⁵ Ma awa Yesu nəəgə dook ḥaatodoi, ma aku anek ne, “Agayu niiga gəən alaata o loocu ḥina anyak dəyiz ole ugeec ci abali nəəgə. ²⁶ Bar zin niiga aləj abon ḥaati eelnu kiyo niigi o. Mā anyak ḥaatunoŋ eet ci arəoŋ dikirzət, abon rak bar aliŋlijonek niini gənəgi kiyo gabarenti o. ²⁷ Buk mā arəoŋ eeti ḥaatunoŋ kootonai kizi əcwa, abon rak anyek ele kizi gabaren. ²⁸ Utuguz niiga kiyo buk naana ḥeerti Eeto o. Aləj kakun ka kiiya kiliŋlijtozeyan əl aneet, bar kakun ka kiiya kiliŋlijzek naana əl, ma kadaai ka korogoz əl ci meel.”

Arogóz Yesu əl ci ruben een ram

²⁹ Mazi ijaaz Yesu kibeen nuyak ogin Jerikowa, oneec nəəgə kələ ci meelik ger. ³⁰ Maje əl ci ruben een ram aavtiz gəla, iziyyit Yesu aku anowa gol nico. Egerenyit ni niigi dook ramantiya azi ne, “Ḥeerti Devid, tiritet da!”

³¹ Maje əl ceen kələ ərkər ki Yesu noko agernyek nəəgə kajaktə. Bar enico egerenyit niigi ərəoŋ ele kujuk we azi ne, “Ḥeerti Devid, tiritet da!”

³² Enico ibil Yesu, ma awa nəəgə, ma aku anek ne, “Aroonjuŋ kutuguweyən naa?”

³³ Ma abedeke niigi nəənə anek ne, “Manyi, karoonjuŋ kolet kebere kicintowa.” ³⁴ Uwucek ni Yesu gi nici, ma uum nəəgə kebere. Enico ele əkolte kebere ugeec icintə labak, ma ano Yesu.

Akunak Yesu Jerusalem

21 ¹ Mazi avunak niigi ḥino kazi Bezpeja ajoyzo ki Jerusalem biye o kazi Kijiroc, ḥinaante itoonun Yesu nuyawe ogin ram karaktere. ² Anek nooqo ne, “Ootā korogjowe ci eel igeet ḥowa neke. Avō tedec ajowanu zigir ci acabje kibeen jorōn ḥinaante. Ootā zin nooqo dook ramantiya ka anyaaktayaq ḥina. ³ Mā anyak eet ci ajinuj, enektek ne, Arōq Manyi nooqo. Anyuq tedec niini igeet anyaaktak labak.”

⁴ Agooni gi nici noko o ka keleemnyai zoɔz baal aduwa nyakanjani azi ne, ⁵ “Enektek ol o Jerusalem ne, Icinit di, iiyayuq alaani unoq. Acelbezen niini elē, ma awa joronte ci zigiro.”

⁶ Oot ni nuyawa ceen ram noko, ma avo agoo eona aduwake Yesu e ele. ⁷ Anyaakta zigir been jorōn, ma avu ataadek niigi rumane ugeec zigir bawuc, ma anyek Yesu kōtōt. ⁸ Maje kōl ci meelik ger avetek rumane gol kej. Maje ogen acarkiza bolok, ci keenu, ma avu avetek gol buk. ⁹ Maje kōl ci araki Yesu ḥowa o kibeen ci awa noono vurta o agereny azi ne, “Kidiñdjanit ḥeerti Devid! Amayuk Jooi noono o aku zaare o Jook ona! Abil diñdijonti ḥaaten Jook!”

¹⁰ Mazi akō arum Yesu Jerusalem, adōjnyai ol dook kutura dōj. Ma ajino anō ne, “Eet jaq te nici?”

¹¹ Ma anek kōl ci ano Yesu o nooqo ne, “Nicini Yesu ween nyakanjān oaku kulture o kazi Nazaret abil Galiliya.”

Akō Yesu ceeze o Joowo

¹² Ook ni Yesu kaluwawe o ceeze o Joowo eecito, ma akō atoowa ol o goonataaline kaal been ol o ataali dook bitaala lai. Ma uup tarabezet ci ol o abali guruc ḥinaante kibeen lecere ci ol o ataaline yeela. ¹³ Ma anek niini nooqo ne, “Ayeedi waragewe o Joowo zoɔz ci ane Jooi ne, Ceez cane o ceez ci ḥaryiinto. Maje bar niiga avu anyek kizi ḥinti aroodine agoryawa.”

¹⁴ Ma ḥinaante ivitak noono ol ci ḥoɔlik ki ci ruben, ma arogooz niini nooqo dook lai.

¹⁵ Mazi akō acin alaata o ceez o Joowo kibeen ol o goon ademzek ol lotinok kaal ci ateet ol biye agoo Yesu noko, otoborit niigi noq oroot. Ma abor buk niigi noq, eeci dōl o miliny aavtiz ceeze o Joowo agereny atal Yesu azi ne, “Kidiñdjanit ḥeerti Devid.”

¹⁶ Ma anek ol ci abor noq noko Yesu ne, “Inoko azii gi ci aduwa niigi o?”

Ma abedeke Yesu nooqo anek ne, “Ii, kazii. Ma niiga ḥaan ekeebit zoɔz nico waragewa? Azi warage o Joowo ne, Niina Jooi ademez goon dōl o miliny ka katanaazin ineet juruj.”

¹⁷ Enico ootā Yesu otojek nooqo looc ook kulture o kazi Bezani, ma akō ḥaan baalin codoi ḥinaante.

Ator Yesu keet ceen moneec

¹⁸ Ma ḥeere ririwona iitene ci ano gon o ḥlowa Yesu Bezaniya ḥaabaał ḥoje e abadaak Jerusalem. Ma goła adawun noono magiz.

¹⁹ Ma acin keet ceen moneec gol kabanyca, ma anyaajonek azi ne, Coma abiir. Mazi akō acin, bar akōm kebere kina, olla anyak bolok doon. Enek ni niini keet nico ne, “Alaq bai bodo katin niina abiir noko been neen.” Enico ele araajbai keet nici kōdok kak.

²⁰ Mazi acin nuyawa gi nico, ibiirit nooqo ooti, ma anō ne, “Araajbai yo keet nici taman noko ku?”

²¹ Ma abedeke Yesu nooqo enek ne, “Didile kaduwakuj igeet, mā atuwenu niiga kōkōm gi oma ci abakbayanuq zinzeeti, animnyu koca buk utuguz gi ci abil kiyo ci kagoonei naana keet nico noko. Alaq zin buk bar een gi nico doon, bar animnyu buk koca enektek be nico ne, Piya ele ḥina. Bitō jukozek liil, ma aziijnu koca niini igeet. ²² Mā atuwenu, anyuq koca goon Jooi kaal o ajiu ḥaatin dook.”

Ajin ol Yesu zoɔz ci akati alaazet cin o

²³ Abadaak ni Yesu ceez o Joowo, ma aku ademez ol. Mazi ḥaan ademze noko, ivitak noono alaata o ceez o Joowo ki ol o Juz adikir, ma avu ajin niigi noono anek ne, “Ma dim alaazet ci agooe kaal nicoko o anyin ineet ḥene?”

²⁴ Ma abedeke Yesu nooqo anek ne, “Karoon buk kijinuj naana igeet gi codoi tōr noko ce. Mā aduwakuj, kaduwakuj buk koca naana igeet alaazet can kagoonee kaal nicoko o. ²⁵ Baale Jōn o oony ol ajowa alaazet baal oonyi ol e əla yo Joowa da?”

Mazi ajin Yesu nooqo noko, adanqo niigi maany izito ne, “Kayo kenektek ne? Mā inoko kanek ne, Ajowa Joowa, aneket koca ne, Alaq zin da baale atuyu Jōn naa? ²⁶ Bar mā kanek ne, Ajowa eete ci deer, aborneket koca ol nici dook noq, eeci baale atu niigi Jōn anyek kizi nyakanjān.”

²⁷ Ebedeke ni niigi Yesu enektek ne, “Alaq kagaya.”

Ma anek Yesu nooqo ne, “Alaq zin buk kaduwakuj igeet eet ci anyan alaazet ci kagoonee kaal nicoko o.”

Yabziin ci logoz ceen ram

²⁸ Abaabanit di gi ce. Anyak baale eet ci anyak logoz ram. Ook ni eeti logote cin een abuu o, ma akō anek ne, “Bitō liŋliŋ mana waanico.”

²⁹ Abedeke niini baatin anek ne, “Kajura,” bar bodo ḥintimiliny noko itija ook mana eona aduwaki baatine noono e.

³⁰ Ook ni bodo baatine logote ween tutur, ma akō anek buk noono ne, “Bitō liŋliŋ waanico mana.”

Ma agama azi ne, “Yōj, ḥaan kakō,” bar vurta aavu alaazet akō mana been neen.”

³¹ Ma anek Yesu nooqo ne, “Inoko logoze ceen ram noko jaq ci iziik gi o aduwak baatine noono?”

Ma abedeke niigi noono anek ne, “Iziik baatin logoti ween abuu e.”

Enek ni Yesu nooqo ne, “Didile kaduwakuj igeet, avo tineere ol o goon alot meerī kibeen ḥaai ween waajnyak baliinte o Joowo, maje bar niiga alaq avoyu. ³² Eeci baale iiyayuq Jōn o oonyi igeet ka kiiya keyeleyuq gol o abon ka waan oneec, ma bar alaq aziijnu niiga noono. Maje bar waanice ol o goon alot meerī ki ḥaai ween waajnyak iziyyit niigi zoɔz onin. Mayo nuun icintu niiga gi nice e, alaq aroonnyu otoweeec ooti ugooc ka utuweec noono been neen.”

Yabziin ci ol ci aliŋliŋ mana

³³ Ma anek Yesu nooqo ne, “Iziyyit di bodo yabziin oma ce. Anyak baale eet oma ci adok mana ci keenu, ma alok juruj, ma agoona ḥinti ka goon kocoortek ol nyaantane, ma eeyeca vaaco ci beyiinto. Mazi akō adotiz, ook anyaa ol ci ka goon kiliŋliŋit mana. Ootā ni niini. ³⁴ Mazi akō ajon iiteni o teedinto, itoona niini gabara ogin kōt ole o aliŋliŋ mana ka kōt kanyaaktak noono keen kebere cigin. ³⁵ Mazi avo arum gabara nici ol o aliŋliŋ mana, agamit niigi gabara nicoko, ma aróok codoi, ma aruk codoi

kadaak, ma avac codoi biyene.³⁶ Ma iitene oman itoona bodo eeti ci mano o gabara oogi ci meel kujuk baal oowu e. Mazi av arum niigi mana, utuguzek bodo ol ci aliqlij mana o nooggi gi baal rak agoonek gabara baal oowu e ele.³⁷ Ma vurta itoonek niini nooggi neerin onin ele azi ne, “Kaga naana anole tijeere niigi neeran.”³⁸ Mazi bar avo acin ol ci aliqlij mana noko neerti eet ci mano o, izito ne, “Neerti eet o mano neen nici. Ivita kuruyit kadaak ka kula kaalyan cigin o dook kizi cigaac.”³⁹ Agamit ni niigi nooco ooti mana bawuca, ma avo aruk kadaak.”

⁴⁰ Ijin ni Yesu ol o aziirar nooco e enek ne, “Mazi yo inoko ma akoo aku eeti ci mano o, agoonek ol nicoko naa?”

⁴¹ Ma abedeké niigi Yesu anek ne, “Aku koca aruk ol ci ger noko kadaayito, ma anyek mana ol ci abon kilijlijit ka goon kejerit ki nooco kaal ci abiirna mana o jurun.”

⁴² Ma ajin Yesu nooggi anek ne, “Ijaan ekeebit zooz o warage o Joowo azi ne, Ma be o abor ol o goon eenyet ceezi biyene, ma apez kizi gi ci labak, bar be o titiny oroot kujuk biyen o enyciinto dook neen. Ma gi nico agoon Jooi niini alya kizi titiny oroot ele.

⁴³ Zin kaduwakuun igeet, abuluzu katin niiga baliin o Joowo, ma bar akoo anyonek ol oogi ci atuwe, ma aliqlij jurun eeci abornaj niiga aneet.⁴⁴ Ma eeti ci adir be nici, aduuli yivyiv. Ma eeti ci iinak be nici nooco, uurti kututut.”

⁴⁵ Mazi azii alaata o ceez o Joowo kibeen ol o Parici zoozok ci aduwa Yesu yabziinta noko, agaac niigi ariik niini nooggi.

⁴⁶ Oroonit ni niigi gol ci ka kagamti nooco, bar olla bodo otonjole kole ci aroma kibeen Yesu o, eeci anyek niigi Yesu kizi nyakanjan.

Zoоз ci ayabzonek tiжkawiin

22 ¹ Ma udewak Yesu ol zoozok yabziinta bodo anek ne,² “Abil baliin o Joowo kete. Anyak baale alaan ci agoon dayiin ci ka kiiya kadayit ol iitene ci arocin neerin.³ Ma iitene nice itoon gabara ogin koot kutuya ol baal aduwak ka kivitak tiжkawiin e. Mazi avo aduwak gabara nooggi molok, bar ujura niigi, alanyaan aroon kivita.⁴ Bodo aku itoon gabara oogi anek ne, “Oooto utuya ol baal kawai tiжkawiin e enektek ne, Odotit kaal dook. Koтodjo, ma aakte kaal dook odota. Ivitak zin tiжkawiin.”⁵ Bar ol nica alaj arek zinzeeti zoоз nico. Bar codoi jaatineej akoo keevin mane cin. Maje oman akoo ataalline kaal cigin melegenayai.⁶ Maje ogen agam gabara ci ona itoonnyai o, ma aruk kadaayito.⁷ Otobor ni alaani noj giye nico oroot ele. Ma itoon takirnya ogin koot kuruyit ol ci ona aruk gabara nicoko o kadaayito, ma atooz kutur dook lai.

⁸ Ma vurta otowa gabara ogin bodo, ma aku anek ne, “Inoko kaal o tiжkawiinto dook odotita, bar zin ol baal kawa e alanyaan agano ka kivita ka kadakto.⁹ Inoko zin oooto utuya ol ci olla ajowanu awo golowe kivita kadakto.”¹⁰ Itingazo ni gabara oooto uluta ol o ger kibeen ol o abon buk zee ma abitz ceez toc.

¹¹ Mazi aku alaani ka kiiya kicin kernok, bar acin eet codoi jaatineej calaj anyak rumane ci tiжkawiinto.¹² Ma ajin niini nooco anek ne, “Lango, mā alaj anyei rumane o tiжkawiinto o, akun zin te jina ku?” Bar akom eeti nici gi ci abarzek nooco kina.¹³ Enek ni alaani gabara ogin ne, “Agamit eet nico acabit zoоз ki azeen oooto ujuktek bitaalin. Alu tedec jaante zee ma adak nyigit.”

¹⁴ Izi ni Yesu ne, “Abil zin buk baliin o Joowo noko. Inoko ottoyai ol ci meel ger, bar zin avu jaatineej ci miliny ter.”

Acina ol o Parici Yesu zooze ci akati meeri

¹⁵ Otoozzo ni ol o Parici, ma avo abaabanit gol ci ka kicintai Yesu jinenta.¹⁶ Ma avo itoonak niigi nooco nuyak ugeec kibeen ol o alaan o kazi Erod. Ivita ni ijinit niigi nooco anek ne, “Alaan o demziinto, kagaya aduwa goon niina zoozok ceen didi. Ma ademzei ol zoоз ween didi o aroon Jooi eet ci deer kutugu jurun koko gi ci arole niina ola.¹⁷ Duwayet zin di. Inoko jaatun agano jaati karuwakee meeri alaan o Rom, yo akom da?”

¹⁸ Maje Yesu aga kēj ci jinen cineej ger o noko, ma anek niini nooggi ne, “Igeet labjok coko! Aroonju icintawai naa?

¹⁹ Eyeleyan di gurucoc ci ka oot urukti meeri o.”

Anyaaktak ni niigi gurucoc.²⁰ Ma ajin niini nooggi anek ne, “Ma zaara ci ayeedi gurucoca ce ki ririton co ci jene?”

²¹ Ma abedeké niigi Yesu anek ne, “Ijum o alaan o kazi Sizar ki zaar ogin.”

Ma anek Yesu nooggi ne, “Uruktek zin Sizar kaal o akati nooco, maje Jook uruktek kaal ogin.”

²² Mazi azii niigi gi ci aduwa Yesu noko, olla apajanje paq, ma ooqnek nooco looc, ma awo.

Acina ol o Sajuzi Yesu zooze ci akati jaazi daayiza

²³ Ma iitene nice ele ivitak ol o kazi Sajuzi Yesu. Maje goon niigi alaj agama zoоз o bodo katin ijaani ol daayiza.²⁴ Ivita ni enektek niigi Yesu ne, “Alaan o demziinto, azi baale Mosis ne, Mā adaae eeti ijaan kitira dol jaawe cin, abon arigiz gotonna jaan ka kitirak nooco dol.²⁵ Anyak zin baale logoz ceen goton een torgerem abaat jina. Orco ni logoti ceen abuu o, ma adaae ijaan kanyak jaan dol. Iiya ni gotonna o anowa nooco anyawun jaan.²⁶ Ma bodo qintimiliny noko adaawun buk logoti nici ijaan kitirak jaan nico dol. Ma azobon niigi jaan noko zee makacin adaayito niigi dook ijaan kitirtak jaan dol.²⁷ Ma vurta adaak buk jaan.²⁸ Inoko zin tijeere mā ijaaz ol daayiza, jaan nicini akati jeneen giye baal anyakti niigi dook jaan nico?”

²⁹ Ma abedeké Yesu nooggi anek ne, “Abacu niiga zoоз nico oroot, eeci alaj areku niiga zinzeeti warage o Joowo ki doyiz onin.

³⁰ Katin ma ijaaz ol daayiza, eel niigi kiyo toonnyawa o Joowo o. Ma alaj bodo eeta ki jaai aroco.³¹ Mazin giye ci akati jaazi daayiza, jaan niiga ekeebit zoоз baal aduwakuun Jooi e?³² Azi baale niini ne, Keen Jook o Ibrayim ki Aizak been Jakob. Ma zoоз nici ayezla gi o inoko arogni Ibrayim ki Aizak been Jakob. Zin Jooi niini Jook ci ol ci arogi, alaj een Jook ci ol ci adaai.”

³³ Mazi azii kole gi nico, ibiirit nooco ooti oroot ele.

Lotinet o titiny

³⁴ Mazi avo azii ol o Parici eteza Yesu ol o Sajuzi, ivitak niigi dook nooco.³⁵ Icina ni eeti codoi ole o goon ademzek ol lotinok Yesu jinenta.³⁶ Ma akoo ajin niini Yesu anek ne, “Alaan o demziinto, mayo lotinet jar ci titiny oroot kujuk gonogi dook.”

³⁷ Ma abedeké Yesu nooco anek ne, “Lotinet o azi ne, Abon areez Jook ween Manyi unun zinize unun dook, ki rogete unun dook, been baabaninte unun dook.³⁸ Lotinet zin ci titiny oroot neen nici.³⁹ Bodo lotinet oma ci titiny neen o azi ne, Reez ol o abaawonu kiyo areez ele unun maany o.⁴⁰ Ma lotinowa o Mosis been demziin o nyakajanetu ano niigi dook lotinok ceen ram noko doon.”

Ajin Yesu ol o Parici zooz ci akati Kiristo

⁴¹ Mazi jaan aloate ol o Parici noko, ijin Yesu nooggi anek ne,⁴² “Abaabanu dim inoko niiga azyu ne, Kiristo jene? Niini neerti jene?”

Ma abedeke niigi Yesu anek ne, “Kiristo niini dole ci dəl o Devid.”

⁴³ Ma anek niini nəəgə ne, “Mazi een Kiristo dole ci dəl ci Devid, anyek zin baale Vəñizi o Joowo Devid kotowo nəənə kizi Manyi cin naa? ⁴⁴ Azi baale Devid ne, Anek Jooi Manyi onan Kiristo ne, Aavu libire can azo o zee ma kanyin rocek modo ugun amarninin ineet looc zoone.

⁴⁵ Mazi awo Devid Kiristo kizi Manyi o, alaj agano ɣaati eene dole ci dəl ci Devid doon, bar aku niini Joowa.”

⁴⁶ Mazi azi Yesu nəkə, ajaktə niigi dook tiv, kəkəm gi ci abariz. Zin iitene nice okəma bodo eet ci anim kijin nəənə been neen.

Ilot Yesu ol ka calaj adəŋ eleeti

23 ¹Enek ni Yesu kəle ki nuyak ogin ne, ²“Ol o demziinto kibeen ol o Parici irigizit niigi zəə o Mosis ka koobtek ol lotinok. ³Abon zin aziijnu niiga nəəgə, ma anuyu kaal o aduwakuj niigi igeet dook. Bar zin má agoonu kaal ci agoon niigi o, eeci kaal ci agoon niigi o aŋorəwə kibeen kaal o ademzek niigi ol. ⁴Adajekuj gəən niigi igeet utuguz kaal ci adəi kak, maje bar niigi alya alaj buk ataman kuzuuti.

⁵ Agoon niigi kaal dook gole ci ka keyeliztai eleeti əla. Aboreck gəən niigi kaal ci ayeedonek zoozowa o Joowo ɣumti kibeen azeen ka kicinit ol. Ma buk aboreck rumane ci wuntik alina ka kiziti ol ne, Niigi ol ci Joowo. ⁶Areez gəən niigi aavuzit ci aavtiye lecerene ci abon ɣaati aloten ol. Ma areez buk lecerē o abon ceezine o lotento. ⁷Areez niigi buk ɣaati azaawi ol nəəgə diŋdiŋaminta ol korgena. Ma arəəŋ niigi kotowec ol nəəgə kiziti alaat ci demziinto.

⁸ Alaj zin agano ɣaati awuyuŋ ol igeet iziti alaat ci demziinto, eeci niiga dook alaan unoŋ demziinto adəi ḥor nəkə. ⁹Alaj zin buk abon ɣaati awoyu niiga eet ci deer loota ɣina kizi baatunoon, eeci anyaku niiga dook baatunoon o adoi ḥor nəkə tammu tadena. ¹⁰Má anyeku buk kutuyuŋ ol igeet iziti alaat, eeci alaan unoŋ igeet dook neen Kiristo doon. ¹¹Ma eeti ci titiny ɣaatunoon abon aliŋliŋjonekuj niini igeet kizi gabaren. ¹²Ma eeti ci gəən adəŋ ele, tijeere acelbezeni. Maje eeti ci acelbezeni ele, adəŋnyi katin niini kidiŋdjin.”

Apayek Yesu ol o Parici gerzitin

^{13–14} Ma anek Yesu ol o Parici ne, “Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto kibeen ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti. Unyuuktu niiga gəl o baliin o Joowo ol ɣuma. Ma alaj anyeku ol o arəəŋ kəət baliinte o Joowo kəət eecito. Zin buk tijeere niiga alya alaj avoyu baliinte o Joowo eecito been neen.

¹⁵ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto kibeen ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti! Abaayizu gəən liilok, ma azobju loocok ka əət anyek eet codoi ḥor nəkə kono lotinok ugooc. Ma vurta bar bodo uwuyu eet nico ele kagantə ki goo o Loryento kiyo buk niiga o.

¹⁶ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat ci ruben noko! Ademezu gəən niiga ol aneku ne, Mā itoon eeti zaar o ceez o Joowo, zəəz cine o gi ci labak. Mazi bar itoon niini zaar o warki o eel ceeze o Joowo, zəəz cine o een didi. ¹⁷Igeet aliyak ci ruben coko! Adiŋdij yo əət gi jan? Warkina yo ceez da o Joowo o anyek warki nicoko kililec? ¹⁸Ademezu buk gəən niiga ol aneku ne, Mā itoon eeti zaar ci jino taabinto, alaj zəəz cine o een didi. Bar mazi itoon eeti zaar ci kaal o ataabi ol Jook, anyeku zəəz cino kizi didi. ¹⁹Eeginu zin niiga rubene əət! Mayo adiŋdij əət gi jan? Adiŋdij kaal o kataabi Jook, yo da jino taabinto o anyek kaal nico kililec? ²⁰Zin mā itoon eeti jino taabinto, itoon niini nəənə ki kaal o taabinto eel ɣinaante dook. ²¹Mā itoon eeti ceez o Joowo, itoon niini nəənə ki Jook o abaak ɣinaante buk. ²²Mā itoon eeti tammu tadena, itoon niini lecer o Joowo kibeen Jook ele o aave lecere nico.

²³ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto kibeen ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti! Anyeku gəən niiga Jook lelen codoi lelene ween amətə, mayo nuun een tambu karabəj een barabarac. Ma bar aburnu ɣaati azuunu lotinok o titiny kiyo payiin ci waan apaku zoozok keelit təp, ki ziniz bonat əla, been ziniz laliz. Abon waan zin niiga aliŋliŋju kaal ci titiny noko dook kibeen buk kaal oogi. ²⁴Igeet alaat ci ruben coko! Aaranu gəən niiga kironjɪ iirane, maje bar nyakale akuuyu labak.

²⁵ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto kibeen ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti! Aricanu gəən niiga gi ci uunyu kodooce ugooc bawuci juruŋ. Maje bar kənti eecito abiz kaala o aamanu ol dəyiza been zinzeeti appinzete unoŋ areezu eleeti. ²⁶Igeet ol ci Parici rubenik coko! Otoonyca rak ririny ci eel kodooc kəja o dook lai, ka zin buk kitaliza kodooc bawuc.

²⁷ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto ki ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti! Eelnu niiga kiyo looknya o adawi ol minij gəən alina eci bitaaloo doon, maje bar eecito abiz ame ci ame təc o. ²⁸Zin buk gole nico niiga abuuku eleeti. Alinanu bitaaloo doon, maje zinzeetine eecito aroojnyu utuguz kaal ci ger.

²⁹ Izi nəŋa wole ɣaatunoon igeet alaat o demziinto ki ol o Parici! Abuuku gəən niiga eleeti! Agoonu gəən niiga looknya baal adawin nyakajaneta e kitaliza, eeci atitinyu nəəgə. Ma adimanu buk looknya o adawin ol baal abaak baayiz o abon e kitaliza. ³⁰Ma aniyu niiga vələŋa ne, Mā da kaavtiya naaga tə oowe baal jijitigacak e, alaj waan karuka nyakajanet kadaayitə kiyo baale niigi e. ³¹Zin giye nico agayu gi o eeginu niiga didi dəl ci dəl ci ol baal amony nyakajanet e. ³²Inoko zin əət uruktaj kadaak gole ci baal akata jijitugoo laadun o.

³³ Igeet dəl ci kokonyawu coko! Ka dim yo tijeere orogit gooye o abil been neen ku? ³⁴Inoko tijeere kitoonakuj naana igeet nyakajanet, ki ol ci genyizo, been alaat ci demziinto. Bar zin tijeere aruku niiga oogi ɣaatineen kadaayitə. Ma adodoyu oogi keete ween talakec. Ma arooku oogi ceezine o lotento. Ma atooku oogi kuturyowe dook. ³⁵Zin giye nico iinakuj tijeere igeet biyeta ci ol abon baal amony ol gaga nəkə e dook igeet. Akanai biyete o Abel zee been biye o Zakeriya ween ɣeerti Biraca baal amonyu ɣaao aŋerən ceez o Joowo been jino taabinto e. ³⁶Didile kaduwakuj igeet, payiin ci kaal ci baal ger agooni neke dook iinakuj katin igeet, eeci buk niiga agoonu kaal niceke ele.”

Awucnek Yesu Jerusalem

³⁷ Ma azi Yesu ne, “Jerusalem, Jerusalem, uruwu niina nyakajanet kadaayitə, ma avacu buk ol o itoonakin Jooi ineet biyene kadaayitə. Lak ci meelee ger ci karəŋje gəən kanyabotai ol ugın kiyo gəən alotek toloci jərə ogin kəj o, bar zin niina ɣaan nyan kutugu nəkə. ³⁸Inoko zin tijeere ceez cune noko oojnonek looc kizi lik. ³⁹Inoko zin kaduwakuj igeet, akatai waanico alaj bai bodo acinaŋ aneet zee been iiten ci kabadane e. Enice ɣaan azyu ne, Amayuk Jooi nəənə o aku zaare ogin.”

Aduwa Yesu liben o ceez o Joowo

24 ¹ Mazi adunja Yesu ceeze o Joowo, ivitak noono nuyawa ogine aron ka keyeltek noono linat o ceez o Joowo. ² Ma anek niini noogo ne, “Achin yo kaal nicoko dook juruj? Kaduwakuj didile, akom tijeere tegereme ci ceez nico noko codoi ataadonek goon taden. Alibi tijeere niigi dook lai.”

Aduwa Yesu piryakzet o ka kiiya

³ Mazi aavi Yesu loota biye o kazi Kinjiroc, ivitak nuyawa noono doon jinaante. Ma avu ajin anek ne, “Duwayet di. Ma kaala nici dook akanai tija? Tijeere ma ka ija, akanai gitaz ci ka kagaya badaan unun kibeen dican o loocu?” ⁴ Ma abedeke Yesu noogo anek ne, “Egeniyit juruj ka kocom eet ci alabanuj. ⁵ Eeci tijeere avu ol ci meelik zaare organ, ma avu azi ne, Aneeta Kiristo neen. Ma alaba tijeere niigi ol ci meelik. ⁶ Aziijnu tijeere oroonok ci ajon, ma aziijnu kaviyak ci oroonok ci reen. Bar zin ma rak anyeku zinzeeti kotonjole looc kaale nicoko, eeci kaal nicigi nedet iina. Alaj zin bar ayelza iiten ci atorneke e ele. ⁷ Katin goon looci ce oojo ki looc co. Ma anyak katin tarjo ki looc moottiz vitenane ci meelik ger. ⁸ Ma kaal nicigi dook olla eel kiyo wucezi o goon rak aami jaa dole o.

⁹ Zin tijeere iinyaye niceke acabjuu ol igeet, ma agiduj, ma apayekuj daayiz. Ma amarninuj tijeere ol dook igeet, eeci atuyan niiga aneet. ¹⁰ Tijeere iinyaye niceke ol ci meelik amiiri ki vurut tuwente uneen. Akat tijeere ol ci amiiri ki vurut o gognogi o jaaan atuve vloja, ma amarnin niigi noogo. ¹¹ Zin tijeere iinyaye niceke avu nyakanjaneta ci volojo meelik, ma avu alaba ol ci meel. ¹² Ma giye o tijeere appeni gerzitin oojo, alaj tijeere ol ci meel areezo. ¹³ Bar zin eeti ci amena amez kaal nicoko dook zee ma atorneke, arogze tijeere niini.

¹⁴ Maje zin tijeere kaviyawa o abon akati baliin o Joowo uwawonek rak loocok dook zee ma azii modena dook. Mazi odot, kijya ni.

¹⁵ Achin katin gi o ger oojo baal aduwa nyakanjani o kazi Danyel e. Achin tijeere noono abil jaaao Joowo taabinto. (Abon zin aziijnu gi nico juruj.) ¹⁶ Zin ol o abaak Judiya iinya niceke abon avir avo biyene. ¹⁷ Ma aavi eeti raa, abon avir enice. Akom bodo noono wanji ci ka kooyi ceeza to ka kook kaara kaal ogin. ¹⁸ Ma aavi eeti mana, abon avir enice. Akom bodo wanji ci ka kimiirozeke niini korek ka kook kodoma rum onin. ¹⁹ Noj ci kol tijeere jaaane o anyake kibeen o arakti. ²⁰ Ijinit zin Jook ka calaj aviryu loolo, karaboj een iitene o yubzento. ²¹ Eeci kinatamma laadun e zee been waanico noko akom piryakzet ci atobo kibeen ci katin aku neke. Ma akom bodo ci atobo ki nice katin been neen. ²² Bar zin anyewun Jooi iinya niceke kizi kidice. Ma da calaj agoon noko, akom koca eet ci arogi been neen. Anyek zin niini iinya niceke kizi kidice giye ci akati ol o ejera niini.

²³ Zin iinyaye niceke mä anyak eet ci anekuj ne, Icinit di Kiristo ceeni jaaato, karaboj azi ne, Kiristo caana jaaate, mä aziijnu noono. ²⁴ Eeci avu tijeere ol ci azi ne, Keegina Kiristo, kibeen nyakanjanet ci volojo meelik. Agoon katin niigi kaal ci ateet ol biye, ka katamanti gol ci alaban ol o ejera Jooi. ²⁵ Iziikto zin! Inoko kuduwayuj naana igeet gi nico jaaan kaal nici kakatai o.

²⁶ Ma anekuj katin ol ne, Aavi Kiristo baza, mä avoyu jinaante been neen. Ma azi ne, Aroodi Kiristo jaaato, mä aziijnu noogo. ²⁷ Eeci naana Jeerti Eeto kakun tijeere keyelzai kiyo borye o goon abadi tammu keja kicinit ol dook eci jenu been eci nyagio o. ²⁸ Zin goon laadun mä alote kuduvaana jaaaman, anyak gi ci adaai to jinaante.

Aduwa Yesu badaan onin

²⁹ Bodo jintimiliny noko mazi odotit kaal ci gerze iina noko, ookci ii kizi koli, maje nyeloyi alaj bodo ataran looc, maje monyonya iina tammu tadena. Buk kaala o eel tammu borbora amoott, ma ookci. ³⁰ Zin enice jaaan ayelzai kuni onane aneet Jeerti Eeto tammu tadena. Ma aboobi tijeere modena dook loota jina, ma acinan aneeta Jeerti Eeto kawoya diizwani doyize ci appe been dijdijonta. ³¹ Abes tijeere toromba ci agereny, ma kitoonai naana Jeerti Eeto toonnyak organ looc, ka kivita kuluta ol o aneryai loocowe dook.”

Zooz ci ayabzonek keet ceen moneec

³² Ma azi Yesu bodo ne, “Agaac zooz nico keete ween moneec. Goon mä acinu itilizit oto artek bolok, agayu noko izi lolojumi ajon. ³³ Zin buk gole ci atobo ki nico, mä icintu kaal nicoko dook, agaac izi iiten o ka kiiyai ajon. ³⁴ Didile kaduwakuj igeet, ma ol o goon amez piryakzet acin tijeere niigi kaal nicoko dook. ³⁵ Katin tammu taden ki todo atorneke. Maje bar zooz onane abil noko kodot.”

Akom eet ci agawa iiten nice

³⁶ Ma azi Yesu bodo ne, “Akom eet ci agawa iiten ci kakune naana e kina. Alaj toonnyawa o tammo aga, ma alaj buk naana alya Jeerti Eeto kaga, bar aga baaba doon. ³⁷ Katin kuni onane aneet Jeerti Eeto akanai kibirrit ol ooti kiyo gi baal iina irkite o jijitinai o kazi Nowa e. ³⁸ Waanice jaaan kiiya tawani e, adake ol, ma awode, ma aroce ol labak zee been iiten baal akoyi Nowa kavoola e. ³⁹ Alaj waanice aga niigi noj ci koi ka baale kiiyak noogo neke zee makacin iiya otodot tawani noogo dook lai. Zin iiteni ci kakune naana Jeerti Eeto e abil noko ele.

⁴⁰ Iitene nice mä eevyi ol ceen ram mana, aneryai codoi, ma oojnnonek codoi looc. ⁴¹ Ma areke jaaai ceen ram golwa, aneryai codoi, ma oojnnonek codoi looc. ⁴² Egeniyit zin! Otomta eleeti juruj, eeci alaj agawanu iiten ci kakune naana Manyi. ⁴³ Abon agayu gi ce. Inoko goon kizi gi ci agawa eeti iiten ci ka kiiyake agoryaiti ceez onin, acine koca calaj ooj ka calaj anyek agoryai wanji ci aku agorzin. ⁴⁴ Abon zin buk niiga eelnu noko. Iziti vilile tup, eeci kakun naana tijeere Jeerti Eeto iitene calan agawanu.”

Zooz ci ayabzonek gabaren ci abon

⁴⁵ Ma azi Yesu bodo ne, “Gabaren jaq yo ci abon aliqlijonek alaan onin juruj? Gabaren ci abon neen o anyek alaani onine nooco kabal gabara o miliny dook ka goon kenjerek niini noogo dayin ugeec juruj. ⁴⁶ Ajowa zin tijeere gabarenti nici voyit ci liqlijion onin iitene ci abadaan alaani onine, ma ajowa noono agoon liqlijion juruj kibil ebaal aduwake niini noono e. ⁴⁷ Didile kaduwakuj igeet, mä agoon noko, anyek koca alaani nici kaal ogin dook kagam gabarenti nici. ⁴⁸ Bar mazi een gabarenti nici eet ci ger, anek koca ele maany ne, Alaj tijeere alaani cane o abada kataman. ⁴⁹ Ma arrok gognogi ci miliny o, ma adake niini labak, ma awot nyaantane kibeen ol o abaaki. ⁵⁰ Mazi abada tijeere alaani ci gabaren nico o iitene calaj niini agawan. ⁵¹ Aku aruk niini

gabaren nico ጽዜት ይለ, እና ማሸጂ ካርድን ጽዜት, ይህን አላማ አገልግሎት የሚያስፈልግ ይችላል. እና የዚህ ተከራካሪ ነው እና አሁን የሚያስፈልግ ይችላል.

Zooz ci ayabzonek dōl ceen amoč

25 ¹ Ma azi Yesu bodo ne, "Abil baliin o Joowa kete. Anyak baale döl ceen amoto adoma lambet cigeec, ma aduijna avó bitaala ka kóot kurumtek eet ci rociinto gol. ² Ma dolene nicoko ceen tur jaatineen tarbale, maje bodo ceen tur ageny oroot. ³ Adoma dölyä ceen tur tarbalik o avoyi lambet kókóom maal oma ci anyayek. ⁴ Maje dölyä ci ageny o avoyi lambet ugeec kibeen bodo maaltane oogi burwete. ⁵ Bar etti ci rociinto o alajaan aku taman, ma are dölyä noonoq ninti reen zee makacin atanguzo.

⁶ Ma baalin keja egereny eeti oman azi ne, "Eet o rociinto e ce. Ivita urumtek gol." ⁷ Ma injaaž dölya dook amota, ma aperperan lambet ugeecik e juruŋ. ⁸ Ma anek dölya ci tarbal o gönügi ci ageny o ne, "Anycetu da maaltane ci miliny. Idicai maaltane lambete cigaacak o."

⁹ Ma abedeke dölya ci ageny o noogo anek ne, "Izi buk maaltane ci kanyaka o kidice ter. Alaq kaleeno ki ageet dook. Odokonyit oo taataalha melegenayai kataman."

¹⁰ Odokonyit ni didi dölya ci ona tarbal noko ka koot kataala maaltane. Mazi avo niigi melegenai, urum eeti o rociinto e looc. Iiya ni orkorit niini kibeen dol ween tur ageny e coto ceeze o tinkawiinto, ma anyook karogi.

¹¹ Ma vurta ivita dölyä o tarbal e. Ma avu aruk karogi azi ne, "Manyi, manyi, koleyer da ceez koota eecito."

¹² Bar abedeke eeti ci rociinto o nooco anek ne, "Aavtiz bitaala qinaante. Alaq kagayun naana igeet."

¹³ Izi ni Yesu ne, "Egenyit zin, eeci alan agayu iiten karabon een ziit ci kakune."

Zooz ci ayabzonek gabara ceen iiyu

¹⁴ Ma azi Yesu bodo ne, “Ma baliin o Joowo abil kete. Anyak baale eet ci arɔɔŋ keerɔn. Mazi ka kɔɔtɔ, otowa gabara ogin, maaku aduwak nɔɔgɔ kuzuuti kaal ogin dook juruŋ. ¹⁵ Ma anyek gɔɔn co ɣaatineej iliŋiliŋ ci agano ki nɔɔnɔ. Anyek eet co guruc ceen 5000. Ma anyek bodo eet co guruc ceen 2000. Ma anyek bodo eet co guruc ceen 1000. ɔtɔɔ ni niini. ¹⁶ Odoma gabarenti o anyonek nɔɔnɔ guruca ween 5000 e, ook iliŋiliŋi guruc nicoko zee makacin bodo anyaa guruc ceen 5000 oogi bodo. ¹⁷ Bodo buk gabarenti o anyonek nɔɔnɔ guruca ween 2000 e, ook iliŋiliŋi guruc nicoko zee makacin bodo anyaa guruc ceen 2000 oogi. ¹⁸ Maje gabarenti o anyonek nɔɔnɔ guruca ween 1000 e, ook adawek guruc nicoko looc itanya.

¹⁹ Ma irkitowe ogen abada alaan uneen ka kiiya kigiilit ki noɔgo guruc ogin baal anyek noɔgo e. ²⁰ Mazi avo agiil guruc, anyaak gabarenti baal anyonek guruca ween 5000 e alaan guruc oogi ceen bodo ni 5000, maaku anek noɔno ne, "Anyan baale guruc ceen 5000. Inoko zin kilinlinja guruc oogi ceen 5000 bodo."

²¹ Ma anek alaani nɔɔnɔ ne, "Abon ɛrɔɔt ele. Een niina gabaren ci abonanin ziniz. Aliqliŋ juruŋ. Zin giye o aliqliŋe guruc baal miliny e juruŋ, naan kanyin ineet guruc ci meel bodo ka liŋliŋi. Inoko ija ka kozolit ki ineet talniin can o."

²² Ma aku bodo gabarenti baal anyonek nəoñō gurуча ween 2000 e, ma aku anek alaan ne, “Anyan baale guruc ceen 2000. Inoko zin guruc oogi ceen 2000 kiliñliŋa ce.”

²³ Ma anek alaanı nıccıne, “Abon ozoɔt ele. Een gabaren ci abonanın ziniz. Aliqlij juruj. Zin giye o aliqlije guruc baal miliny e jurun, naan kanyin ineet guruc ci meel bodo ka lınlıni. Inoko iia ka kozolit kibeen ineet talpiin can o.”

²⁴ Liya ni bodo gabarenti baal anyoneek guruca ween 1000 e. Ma aku anek alaan ne, "Manygon, Kagayin naana ineet een eet ci gɔɔn adoknin aziiti, ma ateedi niina kaal ci ɛeva ol ogen. ²⁵ Kotonjolewin zin, ma kakɔ karoodi guruc baal anyan e kadawei looc. Ore zin noɔgɔ ce."

²⁸ Ma abedeke alaani nooco anek ne, "Een niina gabaren ci ger ooot, ma adaaqniin buk ele ooot. Mä da agayan niina aneet kateedi goor kaal ci eeva ol ogen, abon waan zin alinlije guruc cigan o labak ka kojowa bodo azaace."

Aduwa Yesu payin o atornakę

³² Ma aizi Yesu bodo ne, "Iiten ci kabadane naana ñeerti Eeto ki toonnyak ogan titinyonte onan, kaku kaavi lecere onan alaazetu. Ma aloftakan katin ol o loocu dook aapeeta. Ma kaku kaner nñaga dook Ilesen ram kivo geen anera seti o ssawu aza bayons o.

aavtiz aene libire ci azo o ne, "Ivitak niiga o amayukur baaba baliin onin baal aggoonakuj nimi igeet laadun kinatamma e.³⁵ Baale adakan magiz, ma anyan dayiin. Baale arukan kör, ma anyan maam kowode. Baale keen kernoi, ma atalnanaj korogjowe ugooc.³⁶ Baale kooxu nadigiiyuu, ma ayuu rumaano. Baale karmooy ma sticitir. Baale kacchuu ma ayuu geer scicir."

³⁶Baale kawo nadininy, ma anyaq rumane. Baale kamoor, ma atrirat. Baale kabacbe, ma avu goon acinaj.

³⁷ Zin katin ɔl ci ona abon noko abedekan niigi aneet azi ne, "Manyi, ma da kacinin adakin magiz, ma kanyin dayiin waja? Ma da kacinin arukin kor, ma kanyin maam waja?"³⁸ Ma da kacinin eeron, ma katalnanin korogjowe waja? Ma da kacinin awo nadinyiny, ma kanyin rumane waja?³⁹ Ma da buk kacinin amoor karaboj acabje, ma kavɔ kacinin waja?"

⁴⁰ Kabedeke zin tijeere naana alaani nōōgō kanei ne, "Didile kaduwakun igeet, ma kaal o goon abon agooneku niiga gōtōnoga cigan celbez noko, bar agoonekaj niiga aneeta."

⁴¹ Kookconezi zin katin naana alaani ol o eel aneeta kajeta e, ma kanei ne, “Enyekte otcoz jaatan njina niiga ci apayekuj Jooi gerzitin o. Otoz gooye o abil been neen baal agoonnyak Loryen kibeen toonnyak ogin e. ⁴² Baale adakan magiz, ma alaj anyaj dayiin. Baale arukan kör, ma alaj anyaj maam kowode. ⁴³ Baale keen kernoi, ma bar alaj atalnanan korogjowe ugooc. Baale kawo njadinyiny, ma alaj anyaj rumane. Baale kamoor, ma kacabje, ma alaj avu atiritanj.”

⁴⁴ Abedəkan zin tijeere niigi aneet azi ne, "Mani, ma da kacinin adakin magiz, karabəj arukin kör, karabəj een kernoı, karabəj awə ŋadınyiny, karabəj amoor, karabəj acabje sijina, ma alan katiritin waŋa?"

⁴⁵ Kabeke zin tijeere naana alaani noogó kanei ne, “Didile kaduwakunj igeet, ma eeti o goon alan atirit eet codoi ole ci celbez noko, alan atiritan niini aneet.”

⁴⁶ Zin tineere əl nicoko apawonek nooqoo goo o abil been neen. Maje əl o abon avo niigi rogete o abil been neen.”

Abaaban alaata gol ci ka kurukti Yesu genyiza

26¹ Mazi adica Yesu demziin ci kaal nicoko dook, enek nuyak ogin ne, ²“Agayu niiga tijeere ece iiten o Juz goon aadane vardaninet. Zin iitene nice naana Ḥeerti Eeto kakə kanyononei əl o ka koot kotodoyan aneet keete ween talakec.”

³ Ivitak ni alaata o ceez o Joowo kibeen alaat o Juz körök o Kayavas ween alaan o adikir ceeze o Joowo. ⁴ Ma avu abaaban niigi gol ci ka kagamti Yesu genyiza, kókóom eet ci aga, ka koot kuruyit noono kadaak. ⁵ Ma anō ne, “Alaj abon ḥaati kagooni gi nico iinyaye ci vardajinto o, gerze ḥaan ayoket əl ageet.”

Avvut ḥaaa oman Yesu Bezaniya

⁶ Ma iitene oman aavi Yesu ole o eet o kazi Saiman baal amoɔr moɔriz o gidan e Bezaniya. ⁷ Mazi ḥaan adake noko, iiyak noono ḥaa ci anyaa ketezewoc ci abiz karacoc ci ataala guruce ci meelik ərət. Maaku atitiny niini Yesu ḥaati aduuteke noono karacoc nico noono əo. ⁸ Mazi acin nuyawa gi ci agoon ḥaa nici noko, otoborit niigi noj. Ma ajomtə anō ne, “Ma laadun ḥaa nici aminanji karacoc nico gaga naa? ⁹ Alaj abon waan bar ataalan karacoc nico guruc ci meelik ka kanyozek guruka əl o amaat?”

¹⁰ Maje Yesu aga gi ci azooz niigi noko noko, ma anek noogə ne, “Ajomotu dim ḥaa nico naa? Ma gi ci agoonekan niini aneet noko gi ci abon ərət ele ḥaatan. ¹¹ Ma əl ci amaat o ḥaan aromenu tijeere niiga ki noogə ḥina iinya dook. Maje naana alaj bodo karome ki igeet tijeere tup. ¹² Aduutekan niini karacoc o adiman an iinin aneet ka kerewa dawiin. ¹³ Inoko zin anycaj kuduwayuŋ gi ce. Tijeere goon ma akə uuwaki kavyawa o Joowo loocowe dook, aadjai buk gi ci ona agoon ḥaa nicini noko.”

Agama Judaz zoɔz ci ka kataalci Yesu

¹⁴ Ətə ni Judaz Iskariyot ween nuyai codoi nuyawe ween amətə ram ook alaate o ceez o Joowo. ¹⁵ Ma akə anek noogə ne, “Mā kavelekun gol ci agamnyu Yesu, anyaq koca naa?” Anycek ni niigi noono guruc ceen eetom kamətə. ¹⁶ Akata ni Judaz iinyaye niceke oroojun gol ci ka keveleke noogə Yesu.

Adak Yesu ki nuyak dayiin o vardajinto

¹⁷ Ma iitene o akanan loten o vardajinto goon adayi əl ədəken o alaj amokcar, ivitak nuyawa Yesu, ma avu anek ne, “Mayo arooŋyet koota kutuguzeyin dayiin ci vardajinto ḥaadən?”

¹⁸ Ma abedeke niini noogə anek ne, “Anyak eet oma kutura ḥinaante. Ətə enektek noono ne, Azi alaani o demziinto ne, Izi iiten ci ka kadakta naana ki nuyak ogan dayiin o vardajinto ole cun e.”

¹⁹ Ətə ni didi nuyawa utuguzə kiyo ona aduwak Yesu noogə o, ma avo agoon dayiin o vardajinto ḥinaante.

²⁰ Ma yomana ivita Yesu ki nuyak ogin een amətə ram, ma aavtiz loota ka kadakto. ²¹ Ma dayiine ḥina enek Yesu noogə ne, “Didile kaduwakuŋ igeet, ataalinan tijeere eeti codoi ḥaatunoŋ aneet.”

²² Mazi azii nuyawa gi nico, ivirit noogə dook zinzeeti. Ma ajin ceeni goon ḥaatineq Yesu anek ne, “Aneeta gi? Manyi, aneeta gi?”

²³ Ma abedeke Yesu noogə anek ne, “Akə tijeere ataalinan eeti ci kazola ki noono dayiin ḥina noko ele. ²⁴ Zin naana Ḥeerti Eeto ḥaan kadaai ebaal aduwan warage o Joowo laadun e. Bar zin noj ci kol eete ci akə ataalinan aneet o. Abon da bar niini alaj aritai dook.”

²⁵ Buk Judaz o ka kook kataalci Yesu e ijin buk noono anek ne, “Manyi, aneet gi?”

Ma abedeke Yesu noono anek ne, “Nəen ci aduwa o.”

²⁶ Mazi ḥaan adake niigi noko, odoma Yesu ədək, ma anyek Jook zany, ma ateet ədək nico, ma ajerek nuyak, ma azi ne, “Adayit. Nicini ele onan neen.”

²⁷ Bodo adoma diic ci nyaanu, ma anyek Jook zany, ma anyek noogə anek ne, “Owodit niiga dook. ²⁸ Nicigi biye ogan ayelza terkediin o Joowo adutonek looc ka kutuyə əl ci meel, ma aaryai baciinowa ugeec. ²⁹ Didile kaduwakuŋ igeet, alaj bodo naana kawode ḥaatodoi ki igeet zee ma kavə kawude baliinte o baaba.”

³⁰ Artek ni niigi beniin codoi, ma ijaaz avo biye o kazi Kijiroc.

Aduwa Yesu daŋiin o Pitər

³¹ Enek ni Yesu noogə ne, “Adotekan tija looc, ma aviryu niiga dook, eeci azi waragewi o Joowo ne, Karui tijeere eet o towawiinto kazaante eezana. ³² Zin tijeere ma kitija naana daayiza, karake ḥaatunoŋ kakə Galiliya.”

³³ Enico itija Pitər, ma anek Yesu ne, “Alaj bai naana koopnekin looc been neen! Yo nuun avir nuyawa dook, alaj naana kavir.”

³⁴ Ma abedeke Yesu noono anek ne, “Didile kaduwakin ineet, adajnyan tija lak iiyu zee ma arək toloci o oowu.”

³⁵ Ma abedeke Pitər noono anek ne, “Alaj bai naana kadaŋyin been neen, mayo nuun mā ka kadaayit ki ineet.”

Ma buk aduwa nuyawa dook gi ci aduwa Pitər o.

Ajarye Yesu Gezemaniya.

³⁶ Ivita ni Yesu ki nuyak ogin. Mazi avu arum ḥinti kazi Gezemani biye o kazi Kijiroc, enek niini noogə ne, “Aavtiz ḥina rak ḥinti ḥaan kakə kaŋaryine o.” ³⁷ Ma akəyi niini Pitər ki ləgoz o Zebedi kazi Jemis been Jən. Maje noono avir ziniz ərət ele. ³⁸ Ma anek niini noogə ne, “Kanye naana ziniza inoni ci appə ərət ci ajonini daayizi. Aavtiz zin niiga ḥina ebeyit eleeti ḥaryiinta.”

³⁹ Ma akə niini ḥintimiliny, ma akani ḥum looc, ma ajarye azi ne, “Baaba, mā anyak gol oma, aara piryakzet ci ka kiiyayan noko ḥaatan. Alaj een zin bar eo karəŋe naana, bar tugu eo arəŋe niina.”

⁴⁰ Mazi abadaak nuyak ween iiyu e, amada noogə atanguzə. Ma anek niini Pitər ne, “Ma niiga dook iyontiya alaj atamanu kicinte ki aneet ziit codoi tər o naa? ⁴¹ Iziti vilile. Ajaruyə ka calaj acinanuŋ Loryen zinzeeti zee ma agoonu one. Eeci zinzeeti ugooc arəŋŋutuguzə kaal ci abon, maje bar eleeti cugooc o alaj anyak dəyiz.”

⁴² Bodo ḥintimiliny noko imirozek Yesu ḥaryiin. Ma akə ajin Jook anek ne, “Baaba, mā alaj piryakzet ci ka kiiyayan noko aaryai, tugu eo arooŋ niina labak.”

⁴³ Mazi abada ḥaryiinta, amada bodo nuyak atanguzə, eeci adoj niigi ərət ele.

⁴⁴ Bodo amiiri niini, ma akə ajarye aduwa zəəz we ele. ⁴⁵ Ma abadaak nuyak, maaku anek ne, “Ijaan dim ooginu nəkə? Izi zin ziiti o ka kanyozekə naana Ḣeerti Eeto əl o ojenu ajən. ⁴⁶ Itiŋgaz, kətəəz. Icinit di, iiya eeti o ka kook kataaloyan.”

Agam əl Yesu

⁴⁷ Mazi ḥaan azəəz Yesu nəkə, urum Judaz looc ərkəra kibeen əl ci meel ger ci itoona alaata o ceez o Joowo been əl o Juz baayizo. Awoya niigi dilanyai ki keeni. ⁴⁸ Maje uyen Judaz enek nəəgə ne, “Tedeč mā acinu eet ci kacoco ḥalyamoc o, nəənə neen agamit.”

⁴⁹ Mazi aku arum Judaz looc, ook ḥaan Yesu ecodoi nəkə, ma anek nəənə ne, “Abona, alaan o demziinto.” Ma acoco nəənə ḥalyamoc.

⁵⁰ Enek ni Yesu nəənə anek ne, “Laŋo, tugu gi ci arooŋ tugu o labak.”

Ivita ni əl, ma agam Yesu. ⁵¹ Ma avoca nuyaiti codoi nuyawe o aroma ki Yesu o kabaz tibila, ma ateeda gabaren ci alaan o ceez o Joowo itat por. ⁵² Ma anek Yesu nəənə ne, “Bil di! Arek kabaz cun noko tibil. Eeci əl o goon akat əl dilanyai dook adaai buk katin niigi dilanyai. ⁵³ Alaj agayu mā inoko kawo baaba, itoonakan toonnyaye ogin ci meelik enico ele kiiya kitiritan o? ⁵⁴ Mazi koca avu atiritan toonnyawa aneet, ka zin zəəz o warage o Joowo keleemnyai ku?”

⁵⁵ Enek ni Yesu kələ dook ne, “Naa avunakaŋ keeni ki dilanyai ka ivita agamtaj kiyo keen agoryai o naa? Karome goon naana ki igeet tup kadəmze ceeze o Joowo, ma ḥaan agamtaj. ⁵⁶ Bar zin kaala nicigi dook iina o ka keleemnyai zoozowa baal ayeet nyakanjaneta e.”

Enico odokonyit nuyawa dook ḥina lai, otontek Yesu doon looc.

Aavi Yesu roonnya

⁵⁷ Ooti ni əl ci ona agam Yesu o nəənə ole o alaan o ceez o Joowo kazi Kayavas ḥaa ona aloten alaata o goon ademzek əl lotinok kibeen əl o Juz baayizo e. ⁵⁸ Mazi avəyi niigi Yesu, unuwun Pitor nəəgə vurta reena zee ma avo arum kərək ci Kayavas ona avəyi əl Yesu o. Ook ni aavu niini loota oromte ki əl o abək ceez o alaano kərək keja ka kicin gi ci arooŋ kutuguzek əl Yesu o.

⁵⁹ Maje alaata o ceez o Joowo ki əl o roonnyo dook arooŋ gol ci ajowan gi ci ger abaca Yesu ka kət kuruyit nəənə kadaak.

⁶⁰ Bar zin əkəm gi ci ger ajowa niigi ḥaatin kina, yo nuun akat əl ci meelik ger nəənə vələŋa o. Ma vurta itiŋgazə əl raman jena.

⁶¹ Ma anek əl o roonnyo vələŋa ne, “Kaziŋna iiten baale azi eeti nici ne, Kanim naana kəyək ceez ci Joowo noko, ma bodo keneeti iinyaye ceen iiyu.”

⁶² Mazi azii Kayavas zəəz nico, itiŋna jena, ma anek Yesu ne, “Anyei gi ci arooŋ bariz zoozowe ci aduwa əl nici noko tō?”

⁶³ Maje Yesu ajaki niini labak cin. Ma bodo anek alaani Yesu ne, “Inoko didi zaare o Jook o arogi duwayet mā een niina Kiristo ween Ḣeerti Joowo ele neen.”

⁶⁴ Ma abedekə Yesu nəənə anek ne, “Neen ci aduwa niina o. Inoko zin kaduwakun igeet ci aavtiyu ḥina noko dook, acinaj tineere niiga aneeta Ḣeerti Eeto ḥaati kaave aziite o Joowo azo, ma kabada tineere ḥaati kawoyane diizwani tamma.”

⁶⁵ Mazi azii alaani zəəz nico, otobor nəŋ, ma areec rumane ogin maany, ma azi ne, “Eeti nici amomoz Jook giye ci anyeke ele kizi Jook noko. Inoko iziiktu niiga dook zəəz ci aduwa niini noko. Alaj bodo karəŋnudane oogi. ⁶⁶ Inoko zin arooŋnyu niiga apaktek nəənə naa zooze nico?”

Ma azi niigi dook ne, “Abac niini gi nico ərət. Abon adaai.”

⁶⁷ Otortek ni niigi nəənə amot, ma arooŋ. ⁶⁸ Ma adoma əl ci ona aruk nəənə voret noko, ajin nəənə anek ne, “Kiristo, aga ri niina kaal dook. Ḣeneen ci arookin o?”

Adaj Pitor Yesu

⁶⁹ Maje Pitər aavi bitaala kərək keja. Maaku dole ceen gabaren ci alaan o ceez o Joowo, ma anek Pitər ne, “Orkoryu ri buk gənən niina kibeen Yesu ci Galili noko.”

⁷⁰ Ma bar adajnyi Pitər əl dook kərgena ḥina anek dole nico ne, “Alaj kaga gi ci aduwa o been neen.”

⁷¹ Ma iŋaaz niini ḥina, ma akə araan otoga. Bodo icin dole ceen gabaren oman nəənə, ma anek əl ne, “Orkər goon buk eeti nici ki Yesu o Nazaret.”

⁷² Bodo ni adajnyi Pitər azi ne, “Didile kateedona zəə, alaj kaga eet ci aduwa o been neen.”

⁷³ Bodo qintimiliny noko ivitak əl o eel ḥinaante e Pitər, ma avu anek ne, “Niina alya een eet codoi ole o Yesu, eeci azooz kiyo niigi o.”

⁷⁴ Ma abarzek bodo Pitər nəəgə anek ne, “Didile mā kaduwa vələŋ, adaakan koca tammu. Alaj kaga eet nico.”

Enico ele ərək toloci. ⁷⁵ Ma aada Pitər gi baal anek Yesu ne, “Adajnyan tineere lak iiyu zee ma arək toloci e.” Uduñ ni niini ook bitaala, ma akə alu ərət ele.

Avəyi əl Yesu ḥaati Pailat

27 ¹ Ma Ḣeere ririwəna ivita alaata o ceezi o Joowo dook kibeen alaat o Juz abaabanit gol ci ka kurukti Yesu kadaak. ² Acabit ni niigi nəənə azeen, ma avəyi alaane ween Romen kazi Pailat.

Daayiz o Judaz

³ Mazi akə acin Judaz apaktek əl Yesu daayiz, uwucek nəənə gi nici ərət, ma abad mony. Ma amironeke alaat guruc baal een ettom kamətə anyek niigi nəənə ka keyeleke nəəgə Yesu e. ⁴ Ma anek niini nəəgə ne, “Kabaca ojəc giye ci kanyuŋ eet ci abon noko, eeci inoko arooŋnyu uruyit nəənə kadaak.”

Ma əbedekə niigi nəənə anek ne, “Akəm ageeta zəəz cinaŋ. Nicini zəəz cun doon.”

⁵ Ujukek ni Judaz guruc ceez o Joowo kej. Ma adun, ma akə acabek alem keet.

⁶ Everta ni alaata o ceez o Joowo guruc ci ona ajukek Judaz ceez kej noko, ma anə ne, “Nicigi guruc ci biyetu. Alaj zin abon keere ona ḥaati karomi ki guruc o ceez o Joowo.” ⁷ Ma agama niigi dook ka kataalai guruc nicoko mana ci eet o goon eəneyet ijunya ka kizi qinti goon adawi niigi əl ceen modo, mate goon adaai niigi Jerusalema. ⁸ Gi zin ci awe əl mana nice kizi Mana ci Biyetu zee been inoko o neen.

⁹ Zin gi baal aduwa nyakajani o kazi Jirimaya e eleemnyai didi. Azi baale niini ne, "Ooti ol o Israyil guruc baal een eetom kamoto baal arcoj niigi ka kataalai noono e,¹⁰ ma avo ataalané mana ci eet ci eenyet ijunya kiyo baale aduwakan Jooi e."

Ajin Pailat Yesu

¹¹ Iiya ni ijin Pailat Yesu enek ne, "Ineet alaan o Juz neen?"

Ma abedeke Yesu noono anek ne, "Neen ci aduwa niina o." ¹² Maje giye o akolaki alaata o ceez o Joowo kibeen ol o Juz mayan noono rooni voloya akom niini gi ci abariz kina.

¹³ Ma anek Pailat noono ne, "Alaj kaal ci akanin ol ineet noko azii?"

¹⁴ Bar Yesu akom gi ci abariz kina. Ma giye nico ibiir alaan oo oroot.

Apawonek Yesu daayizi

¹⁵ Maje goon baale laadun ma aku iiteni o aadane ol o Juz vardanjet, ooga alaani eet codoi ole o acabje ci te olla arcoj ol noono koogjai. ¹⁶ Zin iitene nice anyak eet ci ger acabji giye ci amonyi niini ol, ma aga ol dook noono kazi zaar cigin ne Barabas. ¹⁷ Mazi avo alotai kole dook, ijin Pailat noogo enek ne, "Aroonnyaq koogayuq Barabas yo koogayuq da Yesu o kazi Kiristo?" ¹⁸ Maje Pailat aga noko anyaak alaata ci Juz noono Yesu o, eeci amadik niigi noono gaga noko, kocom gi ci ger agoon.

¹⁹ Mazi naan aavi Pailat roonnya noko, itoonak qaa onine elo noono otok ci azi ne, "Má agoonei eet nico gi ci ger been neen, eeci kapirna bilija avunakan wunozya ci akati noono, ma awucnekan niini oroot ele."

²⁰ Maje alaata o ceez o Joowo kibeen ol o Juz baayizo aycota ol ceen kole o ka kuduktak Pailat kooga Barabas. Maje Yesu abon apawonek noono daayizi. ²¹ Ma ajin Pailat kole anek ne, "Mayo ole ceen ram noko aroonnyaq koogayuq jan?"

Abedeke niigi noono anek ne, "Karoonyin oogayet Barabas."

²² Ma bodo ajin Pailat noogo anek ne, "Ma Yesu ci kazi Kiristo o kutuguwek naa?"

Ma abedeke niigi dook Pailat anek ne, "Tedo noono talakeca kadaak."

²³ Abedeke bodo Pailat noogo anek ne, "Abaca niini gitaz?"

Bar enico egerenyit niigi oroot ele azi ne, "Tedo noono."

²⁴ Mazi akac acin Pailat okoma gol ci oogane Yesu, ma otoborit ol dook noj noko, abaaban izi ne, karabon tedec agoon ol gi ci ger, odoma ni maam otoony azeeq noogo numa, ma anek noogo ne, "Akomnan aneet gi can daayize ci eet nico o. Gi cunoon doon nici. Alaj naana kawoye to."

²⁵ Mazi aduwa Pailat gi nico, egerenyit niigi dook aziti ne, "Anyek biye cigin o kivitayet ageeta ki dol ci dol cigaacak labak."

²⁶ Oogak ni Pailat noogo Barabas. Ma aduwak ol rak korooyit Yesu zee anyek ni noono koot kotodeec niigi noono keete ween talakec.

Amomoz takirnya Yesu

²⁷ Ooti ni takirnya Yesu ole o alaano, ma avo aliya niigi dook noono. ²⁸ Ma aburuca noono rumane ogin, ma aborceke rum ci meeri. ²⁹ Ma agoona nyigirgir ceen bila, ma avu aborceke noono oo. Ma anyek keet kanyak aziite ci azo o kiyo keet o goon anyak eeti ween alaan o. Ma avu amomoz niigi noono akanek kozontin kiyo alaani o. Ma azi ne, "Rok bai noko kodot, alaan o Juz." ³⁰ Ma oortek niigi noono amot, ma aama keet we bodo, ma arooi noono oo. ³¹ Mazi ijezit kaal ci ona amomozi niigi noono noko dook, uburuca rum ci meeri noko, ma arike noono rum onin laadun e. Ooti ni niigi noono kutur bitaala ka koott kotodeec kadaak talakec.

Dodinet o Yesu

³² Mazi adupni niigi noono, urumto gola kibeen eet ci kazi Saiman ci looc ci kazi Sariin. Adantek ni niigi noono kitik keet ci Yesu een talakec o. ³³ Ma avunak niigi qinti kazi Golgoza. Ma kej ci zaar ci kazi Golgoza noko kazi ne amen ci oowu. ³⁴ Ma qinaante anyeck niigi Yesu nyaan ci acano ki ager o ci akaka. Mazi atar niini, otobor alajaan awot.

³⁵ Otodooc ni niigi noono qinaante. Ma ajerek rumane ogin eleeti qatati agooni maadico. ³⁶ Mazi akodotiz, aavtiyo niigi qinaante ebeyit noono. ³⁷ Maje keete ci ona adodine Yesu noko tadena ayedi niigi gi ci ona aruyi ol noono o azi ne, "Nicini Yesu ween alaan o Juz."

³⁸ Ma anyaa buk bodo niigi ol ceen agoryak een ram, ma avu addo codoi noono eci azo o, maje codoi addo eci kajeto o.

³⁹ Maje ol ci olla awo gola ararni Yesu zee ma arurut oot, ma amomoz noono anek ne, ⁴⁰ "Ma baale azi ne, Ka oyok ceez o Joowo, ma bodo eenyca iinyaye ceen iiyu. Rogoz zin di ele. Ma een qeerti Joowo didi, duna di keete ci adodine noko looc."

⁴¹ Maje buk alaata o ceez o Joowo, ki alaat o ademzek ol lotinok, been ol o Juz baayizo amomoz buk niigi noono noko. ⁴² Ma ano ne, "Arogoy niimi ol oogi doon, ma bar alaj anim korogoz ele cin o maany. Alaj een niini alaan o Israyil neen? Maje adupnak looc keete ceen talakec adodine noko, katu koca naaga dook noono. ⁴³ Atu niini Jook, ma atarkat gi ci azi ne, Een niini qeerti Joowo. Kicinit zin di ma eeela Jooi inoko noono."

⁴⁴ Mayo nuun een ol ween agoryak addo ol ki noono e amomoz buk noono.

Daayiz o Yesu

⁴⁵ Maje akabil ii boloca, izi looci dook dildil kizi muur ziik iiyu. ⁴⁶ Ma ziiye ween iiyu yomana egereny Yesu molowe ci appe ari ne, "Eli, Eli, Lema Sabaktani?" Ma kej ci zooy nico azi ne, Jook onan, Jook onan. Oorjanan naa?

⁴⁷ Maje azii ol ogen ole ci eel qinaante gi nico, izito ne, "Awo booy niini Ilija." ⁴⁸ Ma adokony eeti codoi qaatineej, ma akodoma kaviyoi, ma ajukek nyaan, ma akat moroka, ma itoonek noono ka kococo.

⁴⁹ Maje bar ol ogene azi ne, "Bil rak di, kicinit karabon aku arogoy Ilija noono."

⁵⁰ Egereny ni Yesu bodo molowe ci appe, ma ateet enico ele.

⁵¹ Ma areeci rum o goon ajerin ceez o Joowo korgena enico ele, akanai tadena been tir loota. Maje looci amoott kirakirak, ma alibe biyen taza. ⁵² Ma akoli looknya o gabara o Joowo titiny baal goon adaa e. Ma ajaaz ci meelik qaatineej daayiza korogit.

⁵³ Ma adupnya niigi looknyai. Mazi ijaaz Yesu daayiza, etooco niigi oot Jerusalema, ma avo acin ol ci meel ger noogo.

⁵⁴ Mazi acin alaani o takirnyawu kibeen takirnya ogin abek Yesu e looc moottiz kibeen kaal nicoko dook, otonjole niigi looc oroot ele, ma ano ne, "Didile eeti nici te qeerti Joowo gi."

⁵⁵ Maje ḥjinaante anyak ḥjaa ci meel ger baal anowa Yesu Galiliya, ma atirit nočno e. Agelem niigi Yesu reēna. ⁵⁶ Ma ḥjaa nici awɔyi Meri o kultur o kazi Magdala, ki bodo Meri ween yaati Jemis been Josev, kibeen yaati Jemis ki Jōn.

Dawiin o Yesu

⁵⁷ Ma yomana iiya eeti ceen aroi kazi zaar ne Josev ci aluuga baale Arimatiya. Niini buk nuyai ci Yesu. ⁵⁸ Ma ako ajin Pailat ka kanyek nočno Yesu kook kada. Ma aricanek Pailat ol ka kanyek Yesu Josev. ⁵⁹ Odoma ni Josev ele o Yesu atakucek rum ci voor colai. ⁶⁰ Ma ako arek bōt onin baal agoonak niini ele maany biya e, zee anyaa ni be ci appe ṣrōt ele, ma aku anyoogi bōt otok. Zee ṣot ni niini. ⁶¹ Maje Meri o Magdala ki Meri oma bodo aavtiz ḥjinaante agelem bōt reēna.

Abek takirnya bōt o Yesu

⁶² Ma ḥjeertine co ṣot alaata o ceez o Joowo ki ol o Parici ḥjaa Pailat. ⁶³ Ma avo anek nočno ne, “Manygon, azi baale volojoiti nici iinyaye baal ḥjaan arogni e ne, Kiňaaz bodo iima daayiza iinyaye ceen iiyu. ⁶⁴ Inoko zin karoojnyin anyek takirnya koöt kebeyit bōt juruj zee ma adicai iinya ceen iiyu baal aduwa niini o, ka calaj avo agoroz nuyawa ogine, ma avo anek ol ne, Itija niini daayiza. Mā agooñ niigi nočo, izi koca voloñ cineej o appe ṣrōt bar kujuk baal aduwa niini e, ma uulalet.”

⁶⁵ Ma anek Pailat nočgo ne, “Anycek zin takirnya koöt kebeyit bōt juruj.”

⁶⁶ Ṣtōčzo ni niigi ṣot boote o adawin Yesu e, ma avo agiir bōt otok dook lai juruj ka kōkōm eet ci akol, ma ooñnek takirnya ḥjinate kebeyit.

Ḥjaazi o Yesu daayiza

28 ¹ Ma itene o yubzento ḥjere ririwōna ook Meri o Magdala been bodo Meri oma ka koöt kicinit bōt. ² Ḫjintimiliny nočo ṣtōčmo lōčci dook kirakirak. Ma akunak toonnyaiti ci Joowo looc tamma, maaku aara be baal anyoogi ol bōt otok e, ma aave. ³ Maje ḥjum ci toonnyai nico o alanyit kiyo abadi bōrōye o, ma voore rumane cigne o per. ⁴ Ma aruk takirnya o abek bōt e kulurkuluri, kabaritit, ma iina kataŋgužo kiyo ol o adaa o.

⁵ Ma azoozek toonnyaiti ḥjaa anek ne, “Má ajołinu looc gaga. Kaga nočo avu aroojnyu Yesu baal adədi talakeca e. ⁶ Azee zin niini tō ḥjina. Itija daayiza ebaal aduwan niini e ele. Ivita di icinit ḥjinbaal ṣoŋe e ce. ⁷ Iyiyit zin inoko taman ṣot uduktak nuyak ogin enektek ne, Itija niini daayiza. Ma inoko araye ḥjaatunoñ ook Galiliya. Avo tedec acinu niiga nočno ḥjinaante. Inoko zin gi ci kaduwakun dook neen nici.”

⁸ Iyiit ni ḥjaa nici ṣtōčzo bōta ḥjina ḥjoliinta, maje ḥjato atalne. Ma adəkony ka koöt kuduktak nuyak. ⁹ Ḫjintimiliny nočo əboryak Yesu nočgo boyoŋyoi, ma anek ne, “Abonanu. Abil ganon ḥjaatunoñ.” Ma avunak niigi nočno, ma avu atorkot zoč, ma adiñdijan. ¹⁰ Enek ni Yesu nočgo ne, “Má ajołinu looc gaga. Ṣot uduktak nuyak kivita koöt Galiliya. ḥjaan avo acinan niigi aneet ḥjinaante.”

Aduwa takirnya o abek bōt voloñ

¹¹ Mazi ḥjaan awo ḥjaa gōla nočo, odokonyit takirnya ogen takirnyaye ona abek bōt e ṣot Jerusalema, ma avo aduwak alaat o ceez o Joowo kaal ona acin niiga agooni e dook. ¹² Mazi azii alaata gi nico, ulute niigi dook ki alaat o Juz ḥjaatodoi, ma abaabana zoč codoi. Ivita ni otoloyit takirnya anycek guruc ci meelik ger. ¹³ Ma anek nočgo ne, “Mā ajiñuñ ol, enektek ne, Ivita nuyawa o Yesu ogorozit nočno bōta baal ḥjati koogina. ¹⁴ Mā arum alaan zoč nici, ḥjaan kavč kazoozona ki ageeta. Má anyaku ḥjoliin gaga zoóze nico.”

¹⁵ Agamta ni takirnya guruc nicoko, ma avo aduwa voloñ eona aduwake alaata e. Zin voloñ cineej noko uteec ol o Juz zee been waanico o.

Ayelzak Yesu ele nuyak ogin

¹⁶ Ma avo nuyawa ween amōtō codoi biye o abil Galiliya ḥjabaal aduwak Yesu nočgo ka kooti e. ¹⁷ Mazi avo acin niigi Yesu, ḥjinaante idiñdijanit nočno. Maje ol ogen ḥjatineeq ḥjaan bakkbaye nočo. ¹⁸ Ma icayak Yesu nočgo ajonun, ma anek ne, “Anyozozeyan alaazet dook tammu tadena been loota aneet. ¹⁹ Ṣot zin ole o loocok dook ka anycek nočgo kiziti nuyak cigan. Otoonyit nočgo zaare o baaba ki zaare ogan aneet ḥjerin been zaare o Vənjiz o Joowo. ²⁰ Ṣot edemezit nočgo ka kuzuuti kaal ci karicanekun naana igeet noko dook. Abon zin niiga agayu karome tijeere naana ki igeet tup nočo zee ma aṭorneke looci.”